

Радован М. Маринковић
Зоран Маринковић

ЧАЧАНСКИ ВОДОВОД (1955 - 2005)

50 ГОДИНА са Вама

Чачак, 2005.

Вековима су Чачани користили воду за пиће из бунара и пумпи...
Потом је град добио и водовод...

Од минијатурне радионице, у којој су мајстори користили приручни алат и мајушне стручне службе, која је од „алата“ имала само оловку, перо и перницу, од првих километара водоводне и канализационе мреже, захваљујући стручности и пожртвовању запослених, помоћи локалне самоуправе, органа Србије, посебно привреде и грађана, за пет деценија чачански „Водовод“ израстао је у модерно комунално предузеће. Карактеришу га: савремена постројења за производњу и дистрибуцију воде, разгранате мреже водовода и канализације, стручност запослених, које још одликују марљивост у извршавању послова, али и тежња да се сваке године граде нови објекти у Чачку, приградским насељима и селима коришћењем најновије технологије, чиме се грађанима и привреди обезбеђује здрава пијаћа вода и, уједно, оплемењује животна средина. А, све су то – европски стандарди и људске потребе Чачана. По мери човековој служи се – човеку.

Радован М. Маринковић
Зоран Маринковић

ЧАЧАНСКИ ВОДОВОД (1955 - 2005)

50 ГОДИНА са Вама

Чачак, 2005.

Технички извештај о претходним радонима за израду пројекта

 за Чачански водовод.

-1-

Јужно од Чачка на северној падини планине Јелице, а поред самог сеоског пута, који се на 7,5 км. (почев од Чачка) одваја од окружног пута Чачак - Ивањица и иде за Гучу, налази се извор "Караула". Даљина извора од Чачка мерено по путу износи 9.00 км. (7,5 Ивањичким друмом а 1,5 сеоским путем), а висина извора над Чачком износи 411,76 метара.

Извор "Врела (Врла) Вода" налази се западно од "Карауле" поред сеоског пута, који се на самој превоји Јелице (300 мет. од Карауле) одваја од сеоског пута за Гучу, и који води у Јевдину. Даљина "Врле Вода" од "Карауле" мерено по путу износи 1100 м. а висина Врле Воде над Чачком износи 363,71 метар.

-2-

Г.Никола Стаменковић, позван као стручњак хидротехничар од управе "чесменог Финда", изашао је на лице места, где се налазе извори, и дао је мишљење: да је за обележавање трасе водовода за довод воде са извора на "Караули" - а евентуално и са извора Врела Вода - потребно, почев од Чачка, снимити Ивањички пут (до 8 км), сеоски пут поред Карауле, превоје на Јелици па до "Врле Воде", обухватајући при том и околину на којој се налазе мањи извори, за које се рачуна да се могу извести на Караулиску трасу. Поред горњег требало је снимити оно земљиште ван Ивањичког и сеоског пута, куда би се траса водовода, било због изгубљених или сувише стрмих падова било због рђавог земљишта - морала одвојити од трасе пута.

-3-

Снимање је извршено на полигоној мрежи без триангулације. Полигона мрежа постављена је (почев од пропуста на крају Кнез Мило-

Карауле и превоје на Јелици ^{до} извора Врла Вода (100). А да би се могла снимити и околина оних извора, који се налазе поред пута, који се пружа од Карауле ка Врелој Води као и околина оних извора испод "Карауле", а нарочито да би смо могли снимити и околинду извора "Грозничава Вода," између полигоних тачака 87 и 97 у првом полигоном влаку узет је други полигони влак 101 - 112.

На Ивањичком путу између полигоних тачака 56 и 57 (више Лозничког гробља) према кућама фамилије Пајевића из Јездине) налази се клизаво земљиште, услед чега се скоро сваке године пут обурвава. Како на томе месту није испитана дубина клизне равни, т.ј. дубина сталног земљишта испод руча, те према томе није испитана могућност да се вода водовода положи у стално земљиште испод клизавог, то, да би се у случају неопходне потребе то место могло избећи, снимљено је земљиште источно од тог клизавог места - поред куће Радисава Николића из Лознице. А ради снимања овога земљишта узет је помоћни полигони влак (149 - 153) између полигоних тачака 55 и 64 првог полигоног влака.

Ван Ивањичког друма снимљено је и земљиште источно од Ивањичког друма кроз Лозничке винограде почев од подрума Милоша Мипутиновића на Ивањичком путу (41) па до подрума Андреје Станојевића (171) па одатле низ ливаде до парка г. Стеве Крена из Чачка. Ради снимања овога земљишта преко Лозничких винограда између полигоних тачака: првог полигоног влака 38 и 41 постављен је полигони влак 154 - 175.

Снимање овога терена преко лозничких винограда извршено је ради евентуалног спровођења воде за водовод преко Лозничких винограда место поред самог Ивањичког пута. Разлози за одступање трасе водовода од данашњег Ивањичког пута на овоме месту јесу ови:

- 1.) Пут Чачак - Ивањица одмах изнад вароши (800 м) почиње се петом уз брдо и пружа се северозападном и западном страном (падном) косе која се од Јелице пружа ка Чачку. И због овога, што се овај пут на овоме делу налази у осују, на њему се влага задржава много дуже него на другим деловима, који се налазе у присоју;

5 ГОДИНА **1** са Вама
JKP „ВОДОВОД“

Аутори текста:

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ
ЗОРАН МАРИНКОВИЋ

Редакциони одбор:

ПЕТАР ВЛАСТЕЛИЦА
ЗОРАН ПАНТОВИЋ
МИЛАДИН ЛОНЧАР
ПРЕДРАГ СТЕВАНОВИЋ
ГРАДИМИР ЂУРЧИЋ
МИРА ДОМАНОВИЋ
СПОМЕНКА БУЂЕВАЦ

Рецензенти:

ЗОРАН ПАНТОВИЋ
ДРАГОЉУБ М. ВУЈОВИЋ

Уредник:

МИЛАДИН ЛОНЧАР

За издаваче:

ПЕТАР ВЛАСТЕЛИЦА
МИРОСЛАВ ВЕСОВИЋ

Издавачи:

ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ВОДОВОД” - ЧАЧАК
АД „ЛИТОПАПИР“ – ЧАЧАК

**ЧАЧАНСКИ ВОДОВОД
(1955 – 2005)**

ОПШТЕ ДОБРО

„Хваљен да је Боџ *цїїо сївори сесїру нашу*
- воду и учини је корисном.“

Свето писмо

За опстанак живих бића на земљи вода је најпотребнија и најважнија природна материја.

„Вода представља почетак свега постојећег. Из ње је настао читав свет. Још у 5. и 6. веку пре наше ере, Емпедокле и Аристотел сматрају воду једним од четири (уз ваздух, ватру и земљу) основна елемента за опстанак живота на земљи. Осим ових грчких мислилаца, током даље људске историје води су придавали значај бројни учени људи, а обичан човек уздигао ју је на ниво божанства. Вода је тесно повезана са опстанком човека, као и свега живог на земљи, зато се она најпре користи за пиће и наводњавање, а временом, захваљујући својој незамењивој и јединој улози, добија своју духовност.“

У свим религијама вода поседује посебан култ. У њима се она обожава, пошто представља симбол и телесне и духовне чистоте.

Древни народи, попут Вавилонца, поштовали су обичајна правила о употреби воде. И код њих и касније Римљана била су одвојена права на земљу и на воду. Право својине над водом није имао нико. Ово је важило и за Србе – све до нашег доба. Закон о водама Србије, донет 26. децембра 1878. године, поред осталог, био је императиван: „У водама, које су јавно до-

бро, може сваки, без икаквих нарочитих права, неискључујући право равно другога воду захватити, стоку појити, купати се и прати, као и узимати одатле песак, шљунак, камен, земљу и лед.“ Уз то: „Сваки потенцијални корисник мора тражити и добити дозволу да би користио воде под одређеним правима и условима“. Готово истоветне су одредбе у законима Србије о водама из 1905. и 1919. године, али и каснијим.

Вода је стратешка материја.

На једном скупу експерата у Пекингу у марту 1996. године, организованом поводом обележавања Светског дана вода, наглашено је „да има пуно разлога за упозорење да ће у наредном веку многи ратови бити вођени због поседовања и контроле водних ресурса... У бици за воду, неке од најжешћих земаља света већ прете водом богатим земљама.“ Бивши генерални секретар Уједињених нација Бутрос Бутрос Гали упозорио је да ће се водити ратови за воду и да ће то бити најтежи сукоби између држава и народа. При том је имао увиду и ове чињенице: у последњих сто година потрошња воде била је два пута већа од стопе раста наталитета у свету, а уз то – стручњаци су проценили да ће се у наредних двадесет година потрошња воде повећати за 650 одсто!

Уосталом, истина је да нема живота без воде. „Она је саставни део људског живота, његова вечна завист, страх, поштовање и обожавање. Уздигнута на ниво божанства, човек је спас и сигурна заштита од нечастивих сила.“

Наш истакнути хидролог, академик Миладин Пећинар, који је и после Другог светског рата урадио више пројеката за водоводе, истицао је : „Вода оплемењује простор и човека.“ Упозоравајућа је порука Европске повеље о води: „Вода за пиће била је и биће највећи људски проблем савременог Света.“

Свакако је и ово имао на уму Радомир Д. Василијевић, дипломирани инжењер грађевине – хидролог из Чачка, када је у својој монографији о снабдевању пијаћом водом на сливу Западне Мораве и делу слива Дрине, исписао праву песничку химну:

„Вода, вода, вода ... та бистра драгоценост, без које нема живота људском бићу, заслужује да јој се у најлепшем простору сваке вароши изгради фонтана са једном, две, три или шест лула, жедне да напоји, тргове оплемени а надлазеће генерације трајно опомиње да јој природу одакле долази сачувају...“

Вода оплемењује Чачак и Чачане у нашем добу. На фотодографији је Љубић кеј у Чачку

ПОЗНАНСТВО СА ГРАДОМ

У питомој долини коју окружују планине Јелица, Овчар, Каблар и Вујан, у средишном току Западне Мораве, простире се територија општине Чачак, на којој, у 58 насеља, живи 122.314 становника (по попису из 2002.године). Суседне општине су: Горњи Милановац, Кнић, Краљево, Лучани (Драгачево) и Пожега.

У граду Чачку, који је један од већих у Србији, живи 76.622 становника. Од Београда је удаљен нешто више од 140 километара.

Чачак је са Београдом, Крагујевцом, Краљевом, Пожегом, Лучанима ... повезан друмским, а кроз град пролази железничка саобраћајница, долазећи од Сталаћа, која се у Пожеги спаја са пругом Београд – Бар.

Централно место у општини заузима град Чачак, који је и седиште Моравичког округа. Мање урбанизована насеља у општини су: Овчар Бања, Прељина, Бресница, Мрчајевци, Слатина и Заблаће.

Западна Морава тече средишним делом територије општине Чачак излазећи из живописне Овчарско-кабларске клисуре и наставља према Краљеву примајући више притока, од којих су највеће Атеничка, Трнавска и Жежевичка река с десне, Каменица и Дичина с леве стране. Клима овог дела Србије је умереноконтинентална, са благим прелазима из једног у друго годишње доба.

Становништво општине Чачак познато је по слободарству, радиности и гостопримству.

Окружује га дарежљива природа, са питоминама, реткостима и занимљивостима.

Прошлост овог дела Србије била је бурна. О томе сведоче остаци материјалне културе од праисторије до нашег доба.

Та споменичка баштина надалеко је позната. Од праисторијских кнежевских хумки у приградском насељу Атеници (са пронађеним предметима од злата, стакла, ћилибара, уз коњску опрему, кнежевску двоколицу и оружје), преко римског доба (терме у Господар-Јовановој улици и приградском насељу Бељини, надгробни споменици, бунари...) и античког периода (остаци неколико базилика на Градини-планина Јелица, до споменика који подсећају на српске устанке, буне и ослободилачке ратове.

У утврди Градац, столовао је, у другој половини 12. века, Стефан Страцимир, брат Стевана Немање, и ту саградио Богородичну цркву (манастир Моравски Градац), која и данас пева у славу Бога, Христа и Светог Саве. У време турске управе Србијом тај храм био је преобращен у џамију, а страдао је и у ратовима; од 1834. године коначно је парохијска црква.

Чачак се, садашњим називом, први пут помиње 18. децембра 1408. године. Документ се чува у Дубровачком архиву. У њему се помињу неки трговци, из чега произилази да су у Чачку Дубровчани имали некакву трговачку колонију.

Око задужбине жупана Страцимира био је властелински град, мања утврда са називом Гра-

Панорама Чачка са црквом Свештог вазнесења

дац. Чачак је, по својој прилици, био село у његовом подграђу. Временом се назив Градац изгубио, а његови остаци постали су саставни део урбаног ткива Чачка.

Овај део Србије потпао је под турску власт коју годину пре пропасти Српске деспотовине 1459. године и под њом, са неколико прекида, остао све до српских устанака на почетку 19. века. У турским катастарским пописима из 15. и 16. века, сем касабе Чачак, у којој су живели Турци и поисламљени Срби уз мало хришћана, помињу се са данашњим називима скоро сва данашња села општине Чачак.

Чачани су масовно учествовали у Првом српском устанку од 1804. до 1813. године. Када је он угушен, отпор турској тиранији није престајао. Већ у наредној години, 26. септембра, на Крстовдан, планула је у Трнави код Чачка Хаџи

– Проданова буна, коју су Турци сурово угушили, а њене коловође, сем Хаџи – Продана Глигоријевића, који им је умакао, набијене су на коље код Стамбол капије у Београду. Међу тим страдалницима били су игуман манастира у Трнави Пајсије Ристовић и млађани Ђакон Авакум, које ће, касније, Српска православна црква прогласити за светитеље. Преломни догађај Другог српског устанка у пролеће 1815 године била је победоносна Битка на Чачку, са бојевима на Љубићу и Ртарима. Тада је престало вековно робовање под Османлијама, мада је српска држава, све до Берлинског конгреса, 1878. године, и даље била у вазалном положају према турској царевини.

Масовно је било учешће људи из овог дела Србије и у ослободилачким ратовима у 19. и 20. веку (1876–1878, 1885/6, 1912–1913, 1914–1918. и

1941–1945). Ово сведоче изворна документа и бројни јавни споменици, не само Танаску Рајићу на брду Љубићу, учесницима Хаџи – Проданове буне у Трнави, војводи Степи Степановићу на чачанском гробљу и у центру града, Спомен-парк борбе и победе (погинулим антифашистима од 1941. до 1945. године).

Изузетно место у споменичкој баштини Србије има Српска света гора у Овчарско-кабларској клисури са десет манастира: Ваведење, Вазнесење, Сретење, Свете Тројице, Благовештење, Никоље, Свето Јоване, Преображење, Илиње и Успеније са збег-црквом Кађеницом и храмом посвећеном Светом Сави. Неке од ових богомоља су из времена Немањића, Лазаревића и Бранковића. У Прислоници је манастир Вујан, у Бањици манастир Стјеник, а „под Бањцом“ је црква Жежевица (некадашњи манастир). Манастир у Трнави дуго је био парохијска црква, а од 2004. године поново је примио монашко братство. Богослужбени храмови постоје у више чачанских села.

Део покретне споменичке баштине чува се у Народном музеју, писана документа у Међуопштинском историјском архиву у Чачку. Остале установе културе су: Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Уметничка галерија „Надежда Петровић“, Дом културе и „Чачак – филм“. У граду живи неколико десетина чланова уметничких удружења – осведочених стваралаца. Бројне су културно-уметничка друштва. Најзначајније културне манифестације су: Дисово пролеће (песничка, сваке године у мају), Меморијал Надежде Петровић (бијенале савременог српског сликарства) и Сабор фрулаша Србије „Ој Мораво“ у Прислоници. Организују се и бројне ликовне изложбе, књижевни сусрети, позоришне представе, концерти класичне, забавне и народне музике, фестивали и смотре.

Чачак је град ђака и студената. Развијене су образовне установе – од предшколских до високошколских (Технички факултет, Агрономски факултет и Виша техничка школа, уз одељења виших школа и факултета у Установи „Коста Новаковић“). У свету је позната научна установа Центар за воћарство и виноградарство. Туризам унапређује Туристичка организација Чачка (не само бањски у Горњој Трепчи, Овчар Бањи и Слатини). Здравство је, такође, јако развијено (Болница, Дом здравља, Апотекарска установа, „Шумадијалек“, здравствене станице, амбуланте и у већим насељима, бање). Успостављен је савремен систем информисања (листови „Чачански глас“ и „Чачанске новине“, три телевизијске станице, Радио Чачак и више других радио станица, дописништва београдских медија). Спортисти се надмећу и у елитним лигама.

Поред органа управе Скупштине општине, у граду су и други државни и правосудни органи.

Овај град је један од најразвијенијих привредних центара Србије (индустрија, рударство, саобраћај, занатство, пољопривреда, трговина, банке...). У њему је, поред осталог, регистровано преко 1.300 предузећа и скоро 4.000 радњи.

У таквој средини извршава своју мисију, која је и привредна, и комунална, и санитарна, и културна у најширем смислу, Јавно комунално предузеће „Водовод“.

МОРАВА

Са својим притокама, које су се у прошлости у њу уливале (Јездинска и Лозничка река) у самој вароши, Западна Морава* је вековима обликовала Чачак.

* Морава је реч келтског порекла у значењу велика вода или велика река. Реке под називом Морава постоје у више словенских држава.

Чачак 1995. године

Не знамо куда је текла до 1718.године. Неки истраживачи тврде чак – да је њено корито било на дну побрђа планине Јелице, на самом јужном ободу града.

Ратујући против Турака, Аустрија је 1718. године заузела Србију северно од Западне Мораве. При разграничењу у састав те територије јужно од ове реке ушао је само Чачак. Око цркве Аустријанци су направили шанец, у коме се налазила њихова војна посада, углавном састављена од српске милиције. Цртеж тог шанца сачуван је. Из њега се сазнаје да се Морава северно од цркве рачвала. Један њен крак одводио је воду према истоку, а други је скретао према југу и текао, по прилици, данашњом Ломином, потом Улицом Девет Југовића, где се у њу уливала Лозничка река, потом је скретала према истоку и текла кроз данашњи Кључ. Јездинска река, пак, текла је данашњом Пиварском ули-

цом и у Мораву се уливала на тргу испред Железничке станице.

Тако ће бити и после исељавања Турака из Чачка (1830). Уствари, после поплаве (које нису биле ретке), месне власти обратиле су се Совјету књажевства српског 1841. године тражећи помоћ како би успели „да исту реку на другу страну одбију.“ Наредне године у Чачак је упућен, из Београда, инжењер Франц Јанке да извиди шта треба урадити, а он је Попечитељству правосуђа написао да „Морава око Чачка тече на две три стране“.

Дошла је 1842. година и средином трга код железничке станице је текла Морава. Она се одатле повукла после 1842. године када је катастрофалном поплавом чачанске вароши померила своје корито на исток. „Остале су баруштине, моравишта, лупњаче, како су их Чачани називали пошто су ту жене пракљачама белиле платно. Једна велика лупњача била је код дана-

шње Аутобуске станице, друга је настала у захвату Пиварске улице после прокопавања новог корита Јездинске реке (1869. године). Прва је затрпана, али не потпуно, 1857. године.

Морава је два пута у 1864. години плавила Чачак: у лето и у јесен. Прва поплава је била са великим последицама. Вероватно се на њу односи запис у хроници Илије и Јована Кривачића „Морава је поплавила тако јако Чачак да је вода у све ниже куће и дућане улазила и огромне штете починила, од великог пијаца па до малог пијаца била је вода тако дубока да су људи спасавали децу на коњима и ови су пливали. Црква овом приликом није поплављена нити је до ње вода близу долазила”. Ово је и разумљиво пошто је Страцимирова задужбина била на брегу, а остали део вароши је био низак, па је временом насипан.

После ове поплаве почело се размишљати да се „један конструиран насип према Морави подигне ради обезбеђења вароши”.

Године 1869. од Кошутњака до данашњег игралишта ФК Борац кулуком је урађен „шпорт-бедем” ради заштите вароши. Тада је окружни начелник био Илија Коцић, а председник општине Владимир Хацић. Године 1874. прокопано је данашње корито Лозничке реке. У међувремену и канал за прикупљање вода које су се сливале са планине Јелице, чији се остаци познају у Улици Драгомира Минића. Сам др Јарослав Кужељ је своје имање штитио од Мораве код данашњег Ловачког дома правећи насип од камена.

Али, ова река, после великих киша, и даље је претила. Нова катастрофална поплава задесила је варош под крај октобра 1896. године. Наиме, после обилних киша, у Овчарско-кабларској клисури осула се Дебела гора и направила велику брану. Морава је тада поплавила земљиште све до Пожеге. Када је пробила бра-

ну, силовито се сјурила према Чачку. У Кривачића хроници забележено је 28. октобра (по старом календару): „Морава је потопила Чачак, вода је нагло пришла ноћу тако да је ушла у извесне мале ниске кућице и поплавила по собним патосима а домаћин са дечицом спава у кревету. Домаћин кад је чуо вику и запомагање комшија скочио је али у воду, паника је таква овладала да су људи жене и дечица спасавали се тако рећи голи и бегали у боље и више куће”. Било је и људских жртава. Матица је јурила десном страном Палилула, па преко Малог пијаца. Уследила је изградња другог дела бедема по пројекту Министарства грађевина Србије. Радовима је руководио предузимљиви председник општине Веселин Миликић. У Кривачића хроници каже се да је 1900. године „продужен шпорт-бедем од старог бедема” „право на мост гвоздени па на мост железнички па низ Мораву на 500-600 метара”.

У току поплава загађивана је вода у бунарима.

Изградња бедема за одбрану од поплава, регулација Јездинске реке (Лупњаче) и Лозничке реке омогућили су да се варош шири. Али, Лозничка река је и даље, када набуја, наносила штете грађанима скоро до почетка Другог светског рата.

У наше доба бедем је нешто дограђен – до данашњег железничког моста, а урађен је и посебан ради заштите насеља Кошутњак.

Град је тако заштићен од Мораве. Али, он се проширио и на Љубић, који је поплављен 12/13. маја 1965. године. Морава се тада разлила и источно од Чачка преко своје десне обале. Последице су биле тешке, али, срећом, без људских жртава.

Све ове чињенице – токове Мораве и њених притока – имају у виду и данашњи градитељи водоводне и канализационе мреже у Чачку.

БУНАРИ, ИЗВОРИ, ЧЕСМЕ...

Хроничари су забележили:

„Одоше римски легионари и иза себе оставише развалине од својих утврда, грађевина. Земља покри остатке од копаља, накита, опеке... Остадоше римски гробови, бунари, терме...”

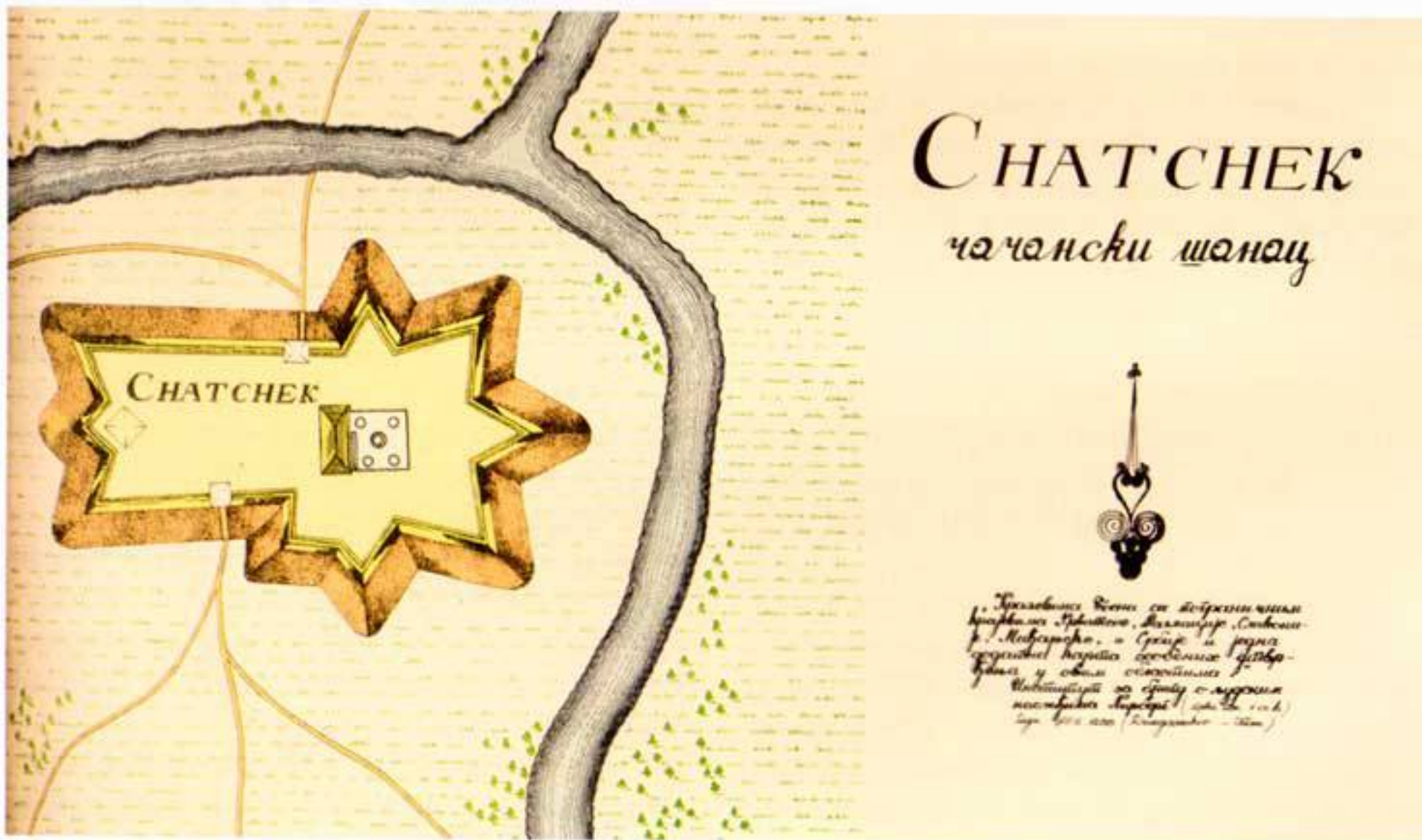
Дакле, и у време римског царства утврда на месту данашњег Чачка имала је бунаре. Два су откривена. Један је био у дворишту Народног музеја, други недалеко од Соколане. Није утврђено како су се водом снабдевали купачи у римским термама (купатилима), чији су остаци уочљиви у данашњој Улици Господара Јована у близини хотела „Београд” (раније „Крен”) и у приградском насељу Бељина.

Свакако је некакав бунар имала и словенска утврда, у којој је столовао и у њој, у другој

половини 12. века, саградио цркву посвећену Богородици (Моравски Градац) жупан Стефан Страцимир. Био је на том месту мањи утврђен град – Градац.

У време турске управе подручјем данашњег Чачка зна се да су Турци и поисламљени Срби користили воду са чесме у Кајнаку, која се налазила на раскршћу данашњих улица Курсулине и Ломине. Иначе, и сама реч кајнак турског је порекла – означава стублину, чесму. Пошто је у вековном робовању под Османлија опстајала и српска махала у захвату данашњег раскршћа Обилићеве и Немањине улице, свакако су њени житељи имали свој бунар, најмање један.

После Другог српског устанка број житеља Чачка нагло је повећаван. Самим тим, постојале су и све веће потребе за пијаћом водом. Копани су бунари.

Шанец Чачак (1718–1738) са црквом и њадашњим шокком Западне Мораве

Графика Феликса Каница из 1860. године – лево од цркве је ђерам на Тајсића бунару

У извештају о санитарним приликама у Чачку за 1860. годину, окружни физикус (лекар) Стеван Тренчини* помиње их неколико. За варошки бунар, који се налазио испред данашње гимназијске зграде, истакао је да је „у најбољем гласу“. За Драгићевићев бунар (у углу Обилићеве и Немањине улице) – да је „у близости тог бунара дубок и простран слој од сапуницајског пепела нашао, а то је познато да сапуницаје из цећа, куван сапун са куинским солем излучују.“ За Каргановићев (иза Аџића куће, данас управна зграда Градске библиотеке „Владислав Петковић – Дис“) – да је „близо цркве и близо гробља... али почем на најузвишенијем месту и најдубље ископан, зато у врућим летњим данима најладнију воду садржи и тај је

узрок што народ ову најрадо пије.“ За Кајнак да је – „изворна из чесме богато течећа вода, али највише солидна при томе најмање креча и са Каргановићевом водом равна, солне части магнезног оксида садржи. Премда се у општем животу каже „да она вода која највише солидне части садржи тврда је“ али кад сматрамо ове части, особито магнезије није штетљива онда пред другим бунарима заслужује да се житељима Чачка препоручује; али у исто време и то: да иј из занехајног и барног стања избаве.“

Др Тренчини не помиње Тајсића бунар иза цркве за кога су стари Чачани и ово казивали: „Најбоља вода је била из Тајсића бунара...Цела чаршија је са њега носила воду кућама. „Додавали су: „И у Кајнаку је била велика чесма, не-

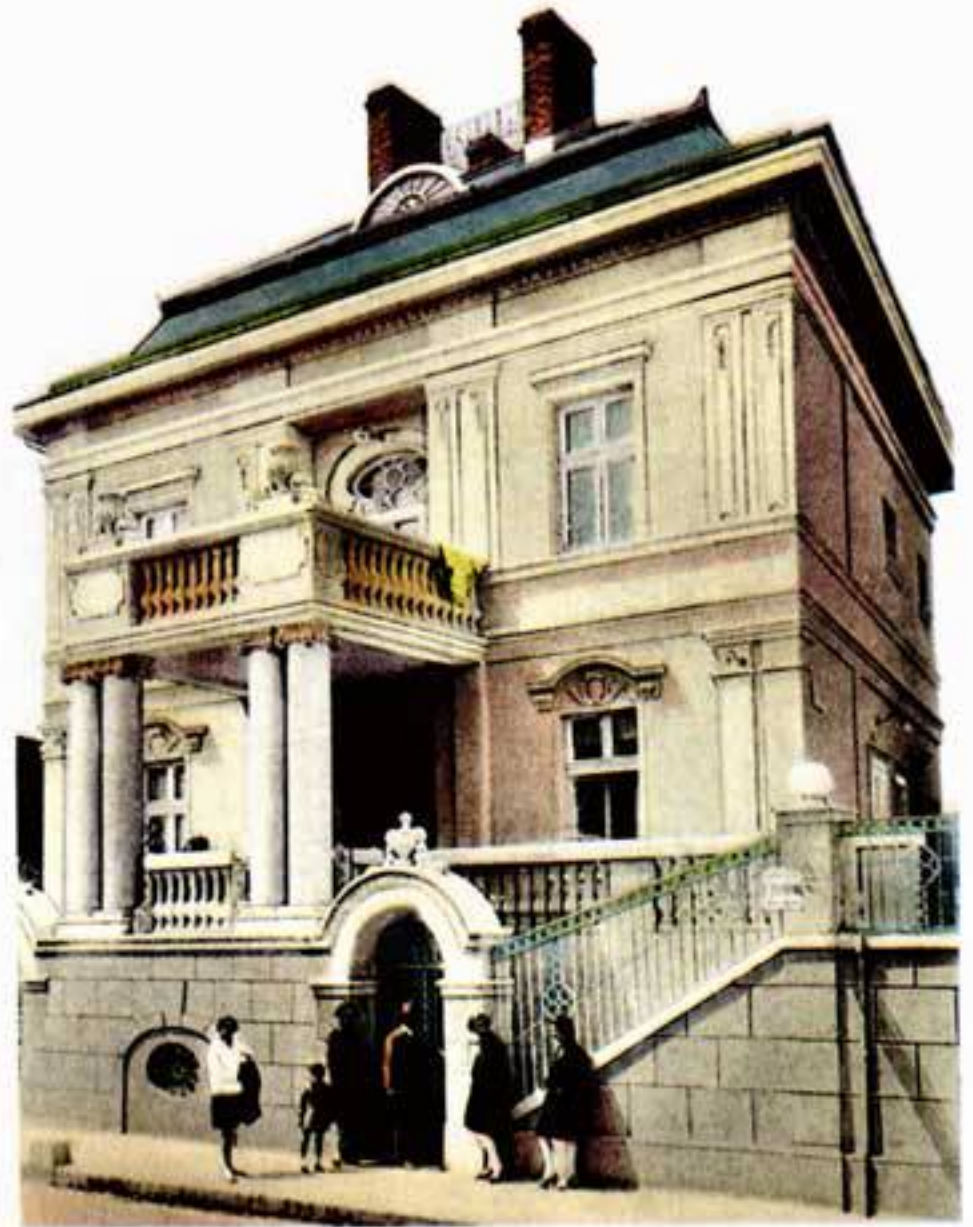
*Др Стеван Тренчини рођен је 1812. у месту Таља у Мађарској. У Чачак је дошао 1853. године. Извесно време службовао је у Краљеву. У Чачку је провео скоро три деценије. Умро је 1890. године. Сахрањен је на Чачанском гробљу.

кад дрвени шедрван... И ту су многи Чачани захватили воду, кажу да је у другим бунарима била рђава за пиће.”

Сем на Кајнаку, „по вароши су били бунари са ђермом, па су се свуда видели изнад кровова, као неке пушке оне греде уперене у небо”.

О здравој води за пиће посебно је бринуо окружни физикус др Јарослав Кужељ* последњих деценија 19. века. Уз то: „Његово двориште било је најуређеније и најлепше у Чачку. Било је испресецаано стазама, препуно шимшира, високих туја, јоргована и стотинама калемљених ружа. У средини дворишта био је бунар, покривен и са кофицама по угледу на средњоевропске земље, а поред њега два хладњака, обрасла бршљаном.” Овај знаменити лекар имао је, у данашњој Љубићкој улици, и своју ледницу, у коју је у току зиме слагао лед да би га имао у току лета. Његово имање простирало се према Западној Морави, према којој је, да би га сачувао од поплава, подигао камену подзиду. И, дуго су стари Чачани тај потес звали „Код Кужељевог камења”.

Окружни физикус др Алекса Д. Стојковић је, у својој књизи „Један поглед на санитарне прилике у округу чачанском у год. 1905, 1906 и 1907”, суморно описао Чачак на почетку 20. века: „При суши велика прашина, при влази сувише блата, на много места механске и друге прљаве течности теку низ улице, ђубре у читавим кулама нагомилано по механским двориштима и шталама, каткад оквашено те се ђубрена есенција цеди кроз плот или низ олук на улицу. Читаве улице загађене и нарочито оне, које служе као позадина механама и дућанима и ту се просипље прљава течност и ђубре како ко стигне. Из једне угледне механе богатог газде

Палаћа др Крсине Драгомировића, која је имала арђески бунар (улица Кнеза Милоша)

прелива се годинама помијара и тече низ улицу: из хотела, где долазе угледни грађани и интелегенција, и из партера и из првога спрата кроз цев слива се нечистоћа кроз две улице, па се течност услед рђаве варошке нивелације устоји, те нарочито лети и с јесени кужи оближњи крај...”

Још једна оцена овог угледног лекара карактеристична је: „Чачани пију бунарску воду из шмркова, бунара и ђерама. Подземна вода је плитка, јавља се већ на 2-3 метру, местимице и

*Др Јарослав Кужељ рођен је 23. децембра 1846. године у Нојсоргену код Браумова на граници Чешке и Шлезије. Био је најпре војни лекар. У Чачак је дошао 1877. године и лечио рањенике у резервној војној болници. За окружног физикуса (лекара) постављен је 31. јула 1881. Пензионисан је 21. априла 1906. На почетку Првог светског рата активирао се и руководио је војном болницом у Крагујевцу. Године 1927. проглашен је за почасног грађанина Чачка. Умро је 8. јула 1928. године у Загребу, где је и сахрањен.

плиће. И ако чачанско песковито и шљуначно земљиште претставља добар филтер, ипак је подземна вода у гушће насељеном делу вароши већ загађена и за пиће неупотребљива. На периферији варошкој, нарочито у улицама Сарајевској* и Ивањичкој**, као и у Чајиру иза начелства бунарске воде су врло добре; оне долазе падином јеличком и ток им је према Морави све јачи. Тако је при грађењу тумбаса моравског моста куљала хладна подземна вода од палилудске стране до подлоге, коју чини плава ума; тада се местимице показала оскудица воде у оближњим бунарима. При сушним годинама бунари омање јако водом у Сарајевској улици, па неки и пресуше. Чачак је сад сваким даном у све већој опасности због загађења пијаће воде...”

Било је тада, дакле пре сто година, више бунара у вароши. Побијане су и пумпе у двориштима породичних кућа. Али, недалеко од бунара и пумпи били су помијаре и нужници. У бунарима се – што је коју деценију раније било израженије – мешала надземна вода са изворском и тако је загађивала. Тако је било и са бунарима из којих је коришћена вода и у болницама – најпре у кући Игњатовића у Обилићевој, потом у Креновим вилама у Сарајевској (данае улица Војводе Степе).

Када је 1910. године отворена новосаграђена болница, имала је водовод. Из бунара вода је извлачена уз помоћ дизел мотора, а потом усмеравана у хируршко и унутрашње одељење.

Бунари су копани, и побијане пумпе, и после Првог светског рата. Најдубљи, артески, ископао је др Крета Драгомировић, зет војводе Степе Степановића. У том лепом здању на почетку Улице Кнеза Милоша дуго је после 1945. године био Дом здравља, а вода из Драгомировићевог бунара коришћена је за „откување” шприцева за ињекције и других ме-

талних инструмената. Касније, веће бунаре за своје потребе имали су и Војнотехнички завод (Арсенал), Фабрика хартије, касарна... са мањим водоводима. На северном делу централног градског трга бунар ископала је 1939. године Пожарна чета Градског поглаварства – вода из њега, пошто је Морава била удаљена – коришћена је при гашењу пожара.

Бунари су копани и зидани и после Другог светског рата, али су били без ђермова. Постепено све више су их замењивале пумпе, које су биле релативно јевтине. Већи бунар ископан је у кругу Комапније „Слобода”, други у њеној стамбеној Великој колонији (вода из њега и данас се користи за прање улица превози се у аутоцистернама).

При сушним годинама и касније, када је понестајало воде у градском водоводу, Чачани су користили воде из јавних чесама. Најпознатије су: Караула (између Јездине и Граба, на планини Јелици), Ђукића вода у Парменцу, Белинска чесма, Водице у Међувршју, Матова чесма у Овчар Бањи, чесма уврх села Паковраћа.

Бунар са санџрачом

* Данае Војводе Степе.

** Данае Кнеза Милоша.

Ђаци Основне школе у Јездини поред бунара са специјалном пумпом; снимљено 1933. године (из заштитавијинне инжењера Милоја Јовановића-Тошовића)

Две су, истовремено, и меморијалног карактера. Чесму на Караули (по пројекту Милоја Јовановића-Тошовића) подигао је 1929. године својим ратним друговима Драгачевцима који су изгубили животе у одбрани отаџбине од 1912. до 1918. године витешки краљ Александар Карађорђевић. Друга је у Јанчићима на Каблару. Посвећена је генералу Вукоману Арачићу и његовим саборцима који од 1912. до 1918. године „отаџбини у рату своје животе положише”. Чесму су, уз помоћ Краљевске банске управе и резервног потпуковника Петра Петровића Бекуте, подигли грађани Јанчића 1937. године. На чесми, озиданој каменом, налази се биста генерала Арачића.

После 1930. године на бунаре су уграђиване специјалне пумпе уз помоћ Централног хиги-

јенског завода из Београда, чији је директор био др Стеван Иванић. Тако су здраву пијаћу воду 1933. године добили ђаци Основне школе у Јездини.

За пиће је коришћена вода и из уређених и неуређених врела. Највећа су она из којих истичу Атеничка и Трнавска реке.

Јавна чесма постоји и код манастира Вујна у Прислоници. Подигнута је када и храм – после 1805. године.

Неке воде, по народном веровању, исцелитељске су: Светиња код манастира Стјеника у Бањици, мали извор код цркве посвећене Светом Сави на Каблару. Верује се, такође, да су исцелитељске и воде код манастира Благовештење, Преображење и Светог Јовања у Овчарско-кабларској клисури.

НЕРЕАЛИЗОВАНИ ПРОЈЕКТИ

ПИОНИРСКИ ПОДУХВАТИ

Хроничари су забележили више настојања да се изгради водовод за Чачак. Први покушај подстакао је окружни физикус (лекар) Јарослав Кужељ. И касније су лекари, попут др Кужеља, указивали на опасност по људско здравље од загађених вода у бунарима и на чесми у Кајнаку. Ово је посебно потенцирано у време избијања епидемија у граду, које су биле честе, нарочито са цревним обољењима.

Градитељи болнице, у Чачку, која је отворена 1910. године, показали су како треба бринути о хигијенској исправности воде. Само, то није било довољно, јер варош није имала, сем ретких изузетака, здраву пијаћу воду.

Хроничари су у своје списе унели како су припремани пројекти за водовод и канализацију, али и – неуспехе у остваривању тих племених намера.

ЧЕСМЕНИ ФОНД

Оснивање

Далеке 1882. године предузимљиви Чачани почели су да размишљају о томе како да варош добије водовод. И, на иницијативу окружног физикуса (лекара) Јарослава Кужеља, основан је чесмени фонд, који је имао донаторе и редовне чланове. Донатори су били занатлијски еснафи (удружења): бакалски, механско-кафански, трговачки, терзијски, абацијски,

сарачки, опанчарски, дуванцијски, легати су били Михаила Радосављевића, општине чачанске, тесачког еснафа, Милојка Белопавловића, Ружице Андрића, и Обрада Миковића из Доње Трешче, а чланови – председници општине, кметови, трговци, занатлије и други грађани. Истовремено, и општина чачанска формирала је, у

Др Јарослав Кужељ

свом буџету, средства за изградњу водовода. Било је планирано да се вода доведе са Карауле (планина Јелица).

Иницијатор – др Кужељ – служећи се својим микроскопом (а набавио га је међу првим у Србији) и разним хемијским реагенсима прегледао је воде у бунарима и указивао на њихову загађеност.

Сви донатори и чланови чинили су скупштину, која је бирала свој управни одбор. Новчана средства су полако прикупљана, а коришћена су по посебним правилима (давана су и на зајмове, уз коришћење облигације као јемства).

Рад Управног одбора

Тако ће бити све до 1902. године, када је, на предлог председника Јанка М. (Ј)ерића, поново оживљена иницијатива о предузимању конкретних послова на градњи водовода са Карауле. Позван је – да изврши анализу воде ректор Велике школе у Београду др Марко Т. Леко. Овај познати научник посао је успешно обавио, па је Управни одбор чесменог фонда обавештен 28. маја (по старом календару) „да је вода одлична за пиће и да у истој нема никаквих штетних састојака.“ Одлучено је да се позове професор Велике школе у Београду Никола Стаменковић да, са окружним инжењерима, још једном прегледа воду и локацију. И, Стаменковић је обавестио чланове Управног одбора „да је вода одлична, да је има у довољној количини и да би код свега тога требало што пре приступити тој већ давно указаној потреби Чачка – подизању водовода“. Ово је усвојено, па је одлучено да, под контролом и надзором инжењера, планове изградње уради Милоје Јовановић-Тошовић, инжењер из Придворице, који је живео у Чачку. Председник Управног одбора (Ј)ерић и члан Веселин Мили-

ЧАЧАНСКИ ВОДОВОД

ИЗВЕШТАЈ УПРАВНОГ И НАДЗОРНОГ ОДБОРА

СА

СТРУЧНИМ ПОДАТЦИМА О ИСТОМ

Ч А Ч А К

ШТАМПАРИЈА СТЕВАНА МАТИЋА

1908.

кић овлашћени су да „руководе овим пословима до завршетка радова“. По плану, водовод је требало да добије хотел „Крен“, а у вароши да се постави неколико јавних чесама.

Управни одбор упознат је 13. јула 1905. године да су завршени премер и скице терена од Карауле до Чачка, па је, по наређењу Николе Стаменковића, почело копање – тражење здравнице на којој ће бити урађен бетонски резервоар. За те радове обезбеђено је 2.000 тадашњих динара. Од Начелства округа чачанског затражено је да окружни инжењери трасирају пут од „Зекавичине куће“ у Јездини преко Карауле

према Гучи и том саобраћајницом би биле постављене водоводне цеви. Предложено је, такође, да се откупи један до два хектара земљишта око изворишта, пошуми и огради.

Никола Стаменковић је 24. јуна 1905. посетио Караулу и упознао се са радовима који су у току. Нагласио је, сутрадан, на седници Управног одбора, „да се дужим истраживањем није могла наћи већа количина воде. Према просечном мерењу годишњем до данас је постигнуто само 80 (кубних) метара воде на 24 сата и да

према томе за данас не може се рачунати на већу количину воде.” Сматрао је да би требало пронаћи још неки извор. Под руководством Милоја Јовановића–Тошовића почело је копање земљишта да би се „још која жица водена наша“.

По Стаменковићевој процени, изградња водовода стајала би до 120.000 тадашњих динара. Он је изјавио „да се прима израде плана и предрачуна”, с тим да одреди, према плану Чачка, где да буду постављене чесме.

Председник (Ј)ерић је Управном одбору поднео, 12. новембра 1905. године, „ситуациони план терена Чачак – Караула – Врела вода за довођење воде са Карауле у Чачак који је готов и урађен од стране Милоја Јовановића свршеног техничара а под надзором ово окр(ужних) инжињера гг. Драгутина Матића и Милорада Протића и један ситуациони план извора Карауле”. Одлучено је да се тај план упути у Београд Николи Стаменковићу, а потом и да се тражи сагласност одговарајућег министарства. За радове је утрошено 3.643,80 тадашњих динара; највише за плаћање копача – 2.860,65.

Управни одбор је 10. августа 1906. обавештен да је Стаменковић предао пројекат за водовод Министарству грађевина. Из његовог извештаја сазнало се да ће за изградњу водовода (и пута) бити потребно уложити 154.000 динара, што је „доста скупо”. Препоручио је да пројекат уради Милоје Јовановић–Тошовић, општински подинжењер, за шта ће му бити плаћено 1.400 динара.

Јанко (Ј)ерић је 2. априла 1908. године обавестио Управни одбор да су планови за водовод прихваћени у Министарству грађевина, али и да се одустане од Карауле, већ би се „могао избушити

ИЗВЕШТАЈ

О ЧАЧАНСКОМ ВОДОВОДУ

Суду Општине Чачанске,

На позив Суда Општине Чачанске од 4. фебруара ове год. № 693, да као експерти прегледају у каквом се стању налази снабдевање водом чачанског становништва, и да ли би и шта ваљало предузети да се и ова варош осигура добром и здравом водом за пиће и осталу домаћу и јавну потребу у довољној количини — потписани су 6—8 априла ове године извршили поменути посао и част им је поднети Суду следећи извештај:

Хигијенске прилике вароши Чачка у погледу земљишта му и подземне воде у њему ни мало нису повољне. Насељен поред саме Мораве на наносу њеном, Чачак има кроз растресито земљиште, које је уз то са slabим надом, и са врло плитком подземном водом. Ове прилике чине да се кишна вода и нечистоћа упијају и попиру у варошко подземље врло лако; да се на местима где то бива са већом количином загађене воде и нечистоће врло брзо засити нечистоћом онај тапак слој земље што је изнад подземне воде, те не може више да је брани од кварра; и да уз то стање воде у Морави врло јако утиче на ниво подземне воде у вароши. А као последица свега овога јавља се с једне стране много већа влага у темељима на и зидовима по становима, но што би требало, а с друге стране да се подземна вода, свуда где је нечистоћа имала прилике дуже времена попитрати у земљиште, најзад са свим поквари. По хемијским анализама г. Др. Марка Лека буварска вода из најстаријег дела вароши апсолутно није више за употребу. Овај ће процес у току времена све бржећи и чачанска подземна вода све ће се више кварити. То је неминува судбина подземне воде у свима насељеним местима ове врсте. Чачак дакле пати од тога да му се с једне стране подземна вода већ отпочела да кварити, а с друге стране што има и сувише много и високе подземне воде.

Документ из 1911. године

*Инжењер Милоје Јовановић-Тошковић
(Придворица, Чачак, 1877 – Чачак, 1969)*

који артерски бунар”, што је јевтиније. Нагласио је : „Ако би био случај да вода се из артерског бунара не би могла довести онда би били начисто да се вода нема откуда добити осем са „Карауле”...” Закључено је да се набави опрема и почне бушити артерски бунар на месту које одреди Суд општине чачанске.

Племенита намера чланова чесменог фонда није остварена. На скупштини њених чланова, уз присуство председника општине Веселина Миликића, одлучено је да се целокупна имовина преда Суду општине чачанске, који је „од више година” издвајао средства „за довођење” „довољно воде за пиће и остале потребе”.

Одржавањем ове скупштине угашен је чесмени фонд.

Пројекат

Управни и Надзорни одбор чесменог фонда објавили су, као посебну књигу, 1908.године, извештај о свом раду. Управа – Друштва за довођење добре воде у Чачку, које је 1. јула те године располагало са 69.352,40 динара. У књигу су сабрана документа о припремама за изградњу водовода с тим што би вода била доведена са Карауле. Ту је најпре извештај ректора и професора Велике школе др Марка Т. Лека од 24. маја 1904.године, коме су упућени узорци воде. Он у свом извештају каже да је вода са Карауле „по хемиском саставу врло добра како за пиће тако и за осталу домаћу употребу”. Доктору Леку упућени су узорци воде и са неких других изворишта: пумпе Јанка М. Јерића у Сарајевској улици*, Вреле воде на Јелици (уврх Јездине), бунара Вељка Крљанца, Вељка Јелуше и Перише Василијевића у Јездинском пољу, једног извора изнад Карауле, бунара Јанка М. Јерића и Стевана Крена у Лозничком пољу, бунара Милоша Цветковића у Јездини и пумпе Јанка М. Јерића код његове куће и дућана недалеко од Велике пијаце** у Улици Краља Александра***. Овај хемичар установио је да су све воде углавном добре, изузев са „шмрка” (пумпе) у Јерићевом дворишту.

Веома детаљан је извештај, уз пројекат, др Светислава Радовановића, сачињен 28. јуна 1908.године. Тада је Чачак имао око 6.000 становника. Радовановић истиче да је председнику Јерићу 19. августа 1903. пренео – „да би, за снабдевање Чачка пијаћом водом, требало наћи та-

* Данас улица Војводе Степе.

** Данас централни градски трг.

***Данас Градско шеталиште. Јездинско и Лозничко поље су данас саставни део града.

кве изворе, из којих би се у сушно доба могао добити по 7 литара воде за секунд”, да ће за изградњу водовода са Карауле, удаљене 7.5 километара бити потребно 150.000 и да месмени фонд располаже са само 50.000 динара. Окружни инжењер Матић, међутим, пронашао је да извор Карауле „даје око 1.5 литар за секунд, али да има још и других мањих извора, који би се евентуално могли ухватити и свести у скупљач главног извора”. Караула је, констатовано је још 1904. године, стабилан извор. Испитивања су показала да се „из самом извора у најнеповољнијем случају може добити само око 30.000 литара воде за 24 сата”. Скренуо је благовремено пажњу да ће „издаци за довођење те воде бити несразмерно велики, а међутим доведена вода неће бити довољна за потребе становништва”.

Пошто је Управни одбор остао при одлуци да се вода доведе са Карауле, Радовановић је сачинио генерални пројекат.

Стручњаци су истицали да је коришћење бунарске воде нецелисходно, уз констатацију – „да је изворска вода на Караули у сваком погледу изврсна, да јаче изворске воде која би се могла довести у околини нема, да је питање о артеској води у Чачку још теже, и да је доста утрошено на претходне радове за довод воде са Карауле, и на планове које је и само Министарство грађевина одобрило”. Уз то, сматрао је да ће се вероватно „количина изворске воде донекле појачати и приликом постављања доводних цеви, јер ће по свој прилици ровови који се тога ради буду копали открити и такве подземне жи-

Чачак почетком XX века: Велика пијаца, данас централни градски трг

це, које ће се на подесним местима корисно моћи увести у водовод.”

Ипак, и поред упорности челника чесменог фонда, овај пројекат није и остварен.

РАТОВИ СУ БИЛИ БРЖИ

Након гашења чесменог фонда, средства за изградњу водовода обезбеђивала је у свом буџету општина чачанска. Она је 1911. године намеравала да оствари вишедеценијску замисао Чачана.

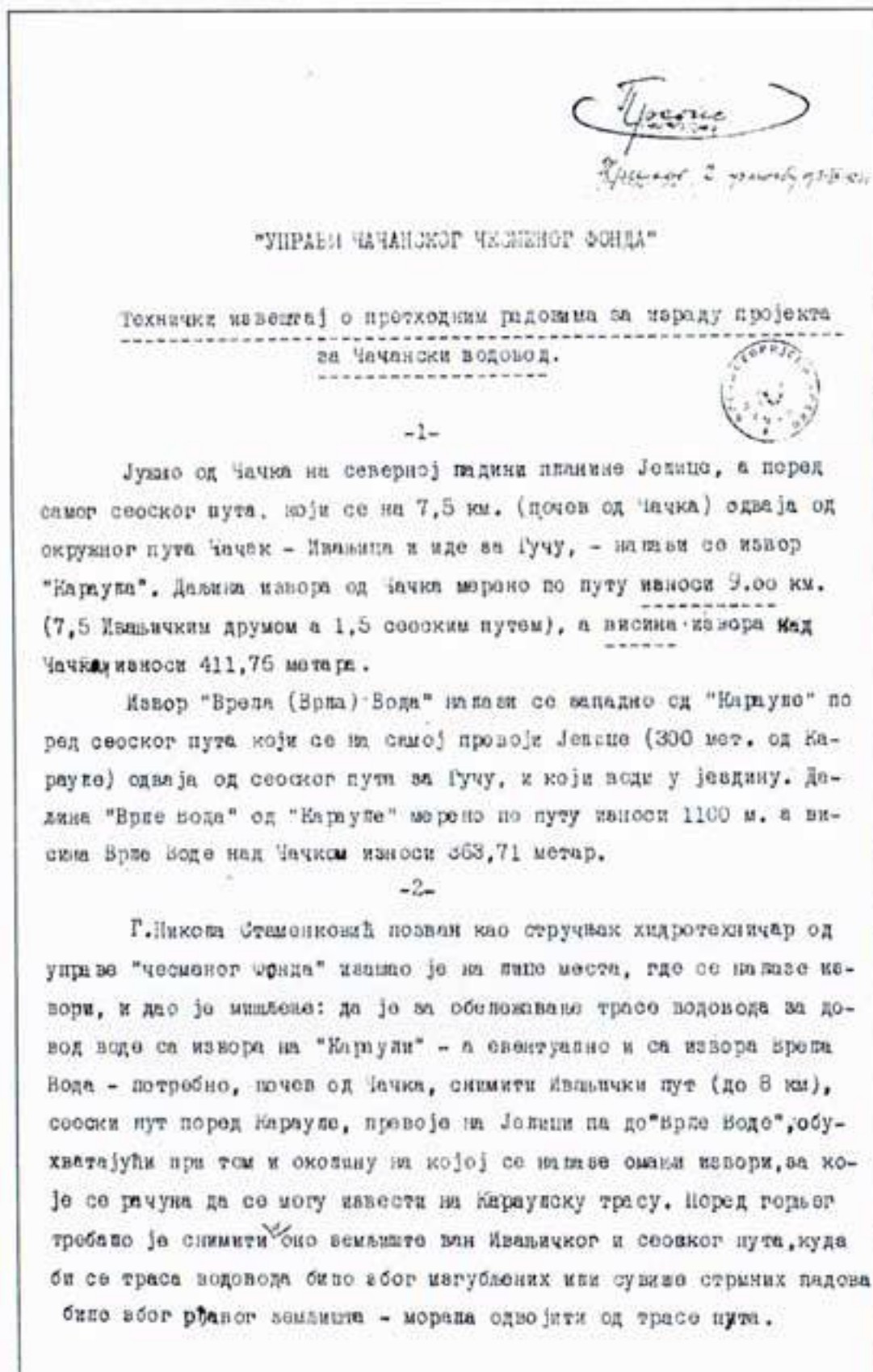
Суд општине чачанске, на чијем челу се налазио агилни Веселин Миликић, ангажовао је трочлану стручну комисију из Београда, чији чланови су добили задатак да „прегледају у каквом се стању налази снабдевање водом чачанског становништва, и да ли би и шта ваљало предузети да се ова варош осигура добром и здравом водом за пиће и осталу домаћу и војну употребу у довољној количини”.

На челу експертске групе био је др Светислав Радовановић.

Ови стручњаци су боравили у Чачку од 6. до 8. априла 1911. Прегледали су воде и констатовали што је и раније учинио др Марко Леко – да „бунарска вода из најстаријег дела вароши апсолутно није више за употребу” и да ће се „чачанска подземна вода све ... више кварити” и да ранији пројекат није реализован „јер је и народ увидео што је и сам пројектант често напомињао да је вода коју дају извори на „Караули” сувише мала”; самим тим, ако би била доведена, не би је било довољно.

Предложено је „да се за град Чачак пројектује модеран водовод са подземном водом из каквог ненасељеног и склонитог места моравске равнице изнад Чачка који ће давати по 100 литара воде на становника за 24 часа, а за број становништва од

12.000 који ће бити после 20 година; да се пројектује развод воде, по свима улицама, али да се за прво време – док канализација вароши не буде готова – изврши развод само кроз најглавније улице, где ће се вода издавати потрошачима на јавним чесмама”. Таквих чесама требало је да буде 15. Сачињен је и предрачун радова – 150.700 тадашњих динара.

Део извештаја инжењера Милоја Јовановића-Тошовића о пројектовању водовода са Карауле

По том пројекту, вода би се добијала из бунара који би били ископани у Јездинском пољу. То је данас урбани део града од „кружног пута“ према северу. Први пробни бунар (пошто би послужио за процену издашности) требало је копати на имању Крстомира Славковића, потом два на земљишту Вељка Јелушића, па Милоја Јовановића и Перише Васиљевића (Василијевића?).

Експертска комисија је истакла „да поред водовода треба помишљати и на канализацију, ако се хоће да се здравствене прилике потпуно побољшају. Па ни водовод и канализација нису једине потребе Чачка.“ – наглашено је. – „Чачак треба регулисати, направити по улицама ваљану калдрму, осветљење, коју школу, општинско купатило, уредити пијаце“.

Предлози ових стручњака прихваћени су. Озбиљно се прионуло на посао. Али, дошао је Први балкански рат (1912), потом и Други (1913). Набављено је и нешто материјала. Али, он је растурен по избијању Првог светског рата (1914) и, нарочито, у току окупације од 1915. до 1918. године.

МАЛО ВОДЕ У ЈЕЗДИНСКОМ ПОЉУ

У октобру 1924. године поново је оживела замисао о изградњи водовода. Опште услове за истраживање подземне воде у Јездинском пољу припремио је инжењер Милоје Јовановић – Тошовић. Закључен је уговор између Министарства пољопривреде и вода, односно Генералне дирекције вода, и фирме „Петрад“ из Београда. Опште услове за истраживање оверили су генерални директор Генералне дирекције вода М. Вињер и министар пољопривреде и вода др Куловац.

Истраживања су обављена на локацији која се налазила десно од пута Чачак – Гуча, која

је од центра Чачка била удаљена 1.600 метара. Радове је контролисао инжењер Владе Митровић. Цео подухват требало је финансирати са 156.200 тадашњих динара, али су резултати били скромни – капацитет изворишта износио је 15, односно 25 литара у секунди, што је недовољно за варош од око 10.000 житеља. Уследила је логична одлука општинске управе да се одустаје од реализације овог пројекта.

И поред тога што није реализован пројекат изградње водовода из бунара у Јездинском пољу, општина чачанска није одустајала у својим намерама. Јер, град се постепено ширио, а бунарске и воде из пумпи биле су све загађеније.

Није изостајала ни подршка Министарства финансија. Ово потврђује и повећи блок

Радивоје Панјовић, председник општине чачанске

признаница из 1928.године о наплаћеној посебној такси. Садржај признанице је карактеристичан:

„ОПШТИНА ЧАЧАНСКА.

Наплаћено је 2 динара таксе за ноћно седење после 11 сати, у корист фонда за водовод и канализацију града Чачка, а по решењу г. Министра Финансија Бр.181.628 од 30.децембра 1927.године.

4/II 1928. г.
Чачак

Наплатио
В. Бојовић

По сећању старих Чачана, таксу – казну од два динара, коју су наплаћивали овлашћени градски стражари, плаћали су и они који су седели у угоститељским локалима „онако“, дакле бадавацијски. Аутори ове књиге нису успели да пронађу документ о томе.

Већ у наредној години свет је захватила велика економска криза. Чачак – такође. Пропадале су привредне фирме, трговинске и занатлијске радње одлазиле су у стечај.

Више није могло ни да се говори о изградњи водовода и канализације. Сви су тражили могућност да преживе.

У буџетима општине чачанске остајале су, у наредним годинама, ставке о водоводу и канализацији.

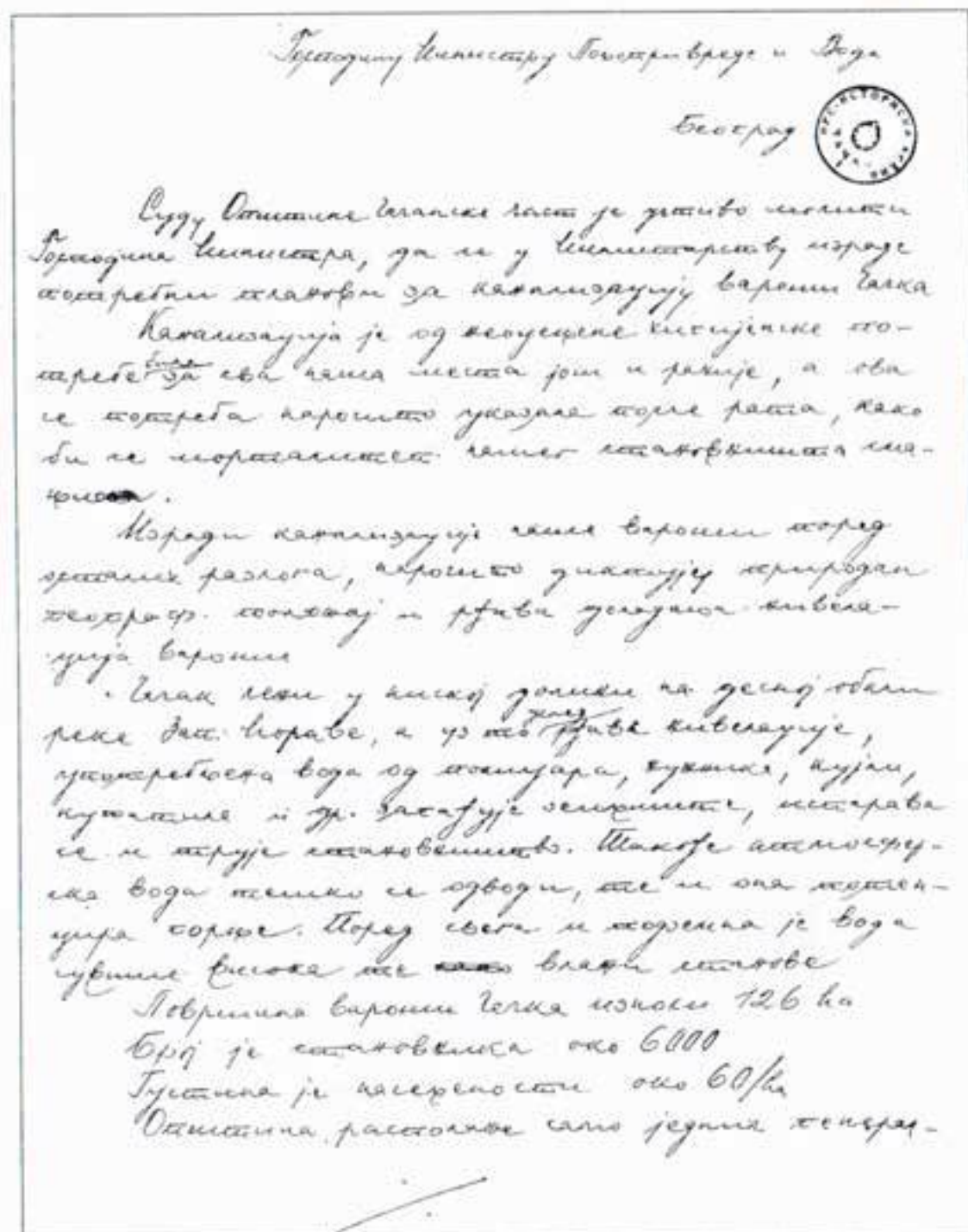
Од 6. јануара 1929. краљ Александар И Карађорђевић увео је лични режим. Распуштена је скупштина, укинуте су политичке странке и партије. Уместо Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, држава је добила нов назив – Краљевина Југославија.

Са постепеним изласком из економске кризе, и у Чачку се почело, поново, размишљати о – водоводу и канализацији.

Заправо, још 1924. године било је планирано да се у вароши уради и канализација.

Наиме, министру пољопривреде и вода – сазнаје се из једног недатираног документа – Суд општине чачанске упутио је захтев да буду сачињени „потребни планови за канализацију вароши Чачка.“ За израду тих планова управо је било надлежно Министарство пољопривреде и вода. При том, нарочито је истакнуто: „Канализација је од неоцењене хигијенске потребе би-

ла за сва наша места још и раније, а ова се потреба нарочито указала после рата, како

Захтев Министарству пољопривреде и вода за финансијску помоћ за изградњу канализације из 1924. године

би се морталитет нашег становништва смањио.”

У молби се истиче, такође, да „изради канализације наше вароши поред осталих разлога, нарочито диктују природни географски положај и рђава досадашња нивелација вароши. Чачак лежи у ниској долини на десној обали реке Западне(Мораве, а уз то услед рђаве нивелације, употребљена вода од помијара, нужника, кујни, купатила и др. загађује земљиште, испарава се и трује становништво. Такође атмосферска вода тешко се одводи, та и она потенцира горње. Поред свега и подземна је вода сувише висока те влажи станове”.

Чачак је тада имао око 6.000 житеља.

Суд општине чачанске напоменуо је у молби да се у поменутом министарству већ ради пројекат водовода за Чачак, па ће план за канализацију бити лакше урађен – пошто се располаже са већином релевантних података. Додао је: „Општина је мишљења, да се с’обзиром на географски положај вароши као и економске стране пројектује сепарациони (Тренк-систем) систем канализације са тз. „лепезастим” распоредом канала, где ће се каналима водити само употребљена вода, а иста ће се без сваке сумње морати издизати вештачким путем – моторном снагом; док би се атмосферска вода водила по површини, за што ће се општина побринути, да једновремено поправи на извесним местима нивелацију вароши.”

Молбу је потписао председник Радивоје Пантовић.

Ипак, варош није добила ни водовод, ни канализацију.

У то време, заправо од 1923/24. године у Чачку је постојао хидротехнички одељак Генералне дирекције воде при Министарству пољопривреде и воде. Циљ му је био: успостављање водомерних станица на рекама, помоћ надлежним органима при давању услова и решења за

коришћење вода, избор начина за снабдевање водом вароши, пројектовање и израде мањих водовода, прикупљање и обезбеђивање подлога за уређење Западне Мораве и њених притока. Највећи послови обављени су на ширем подручју централне и западне Србије под контролом Хидротехничког одељења Министарства грађевина уз помоћ еминентних стручњака – универзитетских професора. Приоритет је био да се обезбеди здрава пијаћа вода каптирањем планинских извора, пројектовање и изградње јавних чесама и мањих водовода у градовима и већим сеоским насељима. Хидротехнички одељак остао је у Чачку до 1941. године, али су његови резултати, бар у овом граду и околини били више него скромни – пројектовано је само уређење јавне чесме на Караули.

*

Покушаји изградње водовода у Чачку у прве две и по деценије ХХ века нераскидиво су везане за врсног стручњака Милоја Јовановића-Тошовића. Рођен је у Придворици 1877. године. Био је бриљантан ђак Чачанске гимназије и студент грађевине у Београду. Учесник је Првог светског рата. Поседовао је и диплому инжењера хидротехнике Универзитета у Берлину. После рата био је инспектор, а потом начелник хидротехничког одељка у Министарству грађевине. Пензионисан је 1936. године. Од 1930. до 1940. био је хонорарни професор на Пољопривредном факултету у Земуну. Предавао је хидротехничке мелiorације-агрикултурну технику. Умро је у Чачку, а сахрањен је 3. децембра 1969. године на Јездинско-придворичком гробљу.

НАЈЗАД – БЕЉИНА

Пролазиле су године.

Београдска „Политика” је 11. јула 1937. писала: „Још од пре рата у Чачку се осећала по-

треба за грађење водовода и канализације. Ова потреба из дана у дан постајала је све већа у толико се варош проширивала и број становника растао. И саме хигијенске прилике изискивале су, да се што пре приступи решавању овог животног питања за град Чачак.

Новим грађевинским планом, који је општинска управа израдила, предвиђени су замашни и врло важни радови, који ће у сваком погледу бити од огромног значаја за даљи напредак вароши. Међу првим радовима предвиђена је изградња водовода и канализације. Благодарети помоћи, која је од стране државе одређена, ових дана приступа се радовима на каптажи и испитивању воде. Према предрачуноу, који још није дефинитивно утврђен, грађење водовода коштаће око 3.000.000 динара, док ће канализација стајати 8.500.000 динара. Резервоар водовода биће свакако подигнут у селу Бељини, пошто је то најзгоднији терен за погон воде...”

У тексту је и изјава председника општине Радојка Солујића: „Чачак је на песковитом терену. Кроз дужи низ година а без водовода и канализације, пијаћа вода се загадила водом из помијара и уличних олука. Благодарети помоћи државе ових дана приступа се претходним радовима на каптажи. Тако ће ово по Чачак врло важно питање скопчано са великим новчаним издацима бити решено кроз коју годину.”

Радове у Бељини финансирала је општина, све до 1941. године.

Извештај о пословању Градског поглаварства од 23. новембра до 31. марта 1939. године садржи документа о остваривању овог пројекта:

„Општина чачанска по одобрењу Министарства финансија утрошила је фонд за водовод и канализацију и чесменски фонд за подизање тржнице и увођење водовода у тржницу, али општина није стала на тома. У накнаду за утрошене фондове општина је актом својим од 26. априла 1937. године обратила се Министарству

грађевина и молила да се одавно (још 1911., 1926. и 1928. године) започети радови на испитивању воде и довођење водовода у Чачак што пре наставе, јер је рђава вода коју пије становништво Чачка узрок многим оболењима и погоршава иначе тешке здравствене прилике у Чачку. Министарство Грађевина актом својим од 19. јула 1937. године наложило је овдашњем Техничком одељку (актом бр. 20269/37) да се пре дефинитивног решења овога питања изврше претходна истраживања подземне воде испод села Бељина а на земљишту које се налази између друма падине бељинског брда и корита придворичке реке. Решењем од 28. јула 1937. године Министарство Грађевина је одлучило, да се оснује теренска секција за претходне радове

Радојко Солујић, председник општине чачанске

за водовод вароши Чачка, са седиштем у Чачку и одредило потребан кредит за испитивање подземне воде на горе означеном простору. Ова секција је потпуно завршила свој рад, нашла довољно воде извршила снимање терена и припремила цео елаборат. Сви ови радови плаћени су из кредита од 250.000 динара по програму јавним радова сходно решењу МС бр. 360/37. Шта ће се даље урадити на довођењу водовода у Чачак зависи од много чега а првенствено од самих грађана Чачка.

Краљевина Југославија
Министарство грађевина

Бр. 10156/39
25. априла 1939.године.
Београд

Р.

На молбу Градског Поглаварства града Чачка бр. 8015/37 Министарство Грађевина је узело у израду довршење пројекта за израду водовода Чачка.

У циљу израде пројекта Министарство је претходно а путем Теренске техничке секције основане решењем М.Г.бр. 28468/37 од 28. јула 1937.године предузело извршење претходних радова за овај водовод, који су трајали са прекидом преко зиме до краја октобра 1938.године, када је посао и колаудован.*

На основу прикупљених података на терену и извршених претходних радова, теренска техничка секција израдила је пројекат водовода за град Чачак и доставила га Министарству на преглед и одобрење.

Предложеним пројектом се предвиђа: каптажа подземне воде у наносу Западне Мораве

на Бељинском пољу; пумпна станица уз сам каптажни бунар; помоћни каптажни бунар са посебном пумпом за сисање и потискивање у главни каптажни бунар; довод (200м/м дужине 1770 м од пумпне станице до резервоара; резервоаром од 500 м (етара(куб(них(садржаја; довод од резервоара до градске мерже (225 м/м дужине 1523.50 м и градску мрежу укупне дужине 12.163 м са одвојком до касарне и болнице.

У Министарству грађевина је проучен пројекат, па је нађен да се исти може одобрити у ревидованој предрачунској суми за извршење од динара 5.709.572,42 и за експропријацију и режијске трошкове од динара 164.053,84.

Са изложенога а на основу (параграфа) 1 и 7 Закона о устројству Министарства грађевина и његове спољне службе

Р е ш а в а м

1. да се детаљни пројекат водовода за град Чачак у ревидованој предрачунског суми од динара 5.873.626,26 од које суме отпада на радове за водовод 5.709.572,42 динара, на експропријацију и режијске трошкове 164.053,84 дин.; од суме 5.709.572,42 динара отпада на:

А) набавку водоводног материјала 3.627.639 дин.

Б) набавку пумпи, електромотора и целокупног електромашинског уређаја 536.580 дин.

В) остале грађевинске и монтажне радов 1.545.353,42 дин.

2. Да Градско Поглаварство пошто претходно обезбеди потребне кредите изгради потребне изводе из одобреног пројекта и предрачуна и у својој надлежности донесе решење о начину извршења радова и набавки.

М. Г. бр. 10156/39

Министар грађевина
Др. Миха Крек, с.р.

* Примењен.

Авионски снимак Чачка из педесетих година XX века

Овај документ упућен је у Чачак из Београда 25. априла 1939.

Изведени су припремни радови.

Тада је (од 19. јуна 1939. године) председник општине био адвокат Миодраг Васић. Тражена је финансијска помоћ од Министарства пољопривреде и вода. Навођена је, при том, чињеница да су велике количине воде неопходне Војно – техничком заводу и хладњачама које

треба да буду саграђене. Општина је, коначно, на седници Градског већа, одржној 12. марта 1941. године, одлучила да се за изградњу водовода евентуално и канализације задужи на основу свих непокретних имања, приреза, такси и трошарине. Али, већ у наредном месецу уследио је рат, потом окупације земље од стране јединица нацистичке Немачке, па није ни могло бити говора о остваривању тог пројекта.

КОНАЧНО ВОДОВОД

ОСНИВАЊЕ

Решењем Народног одбора општине Чачак, број 10464/55, од 26. маја 1955. године основана је Установа за комуналну делатност „Морава“ у Чачку. Дефинисана је, тим документом, и делатност: одржавање водовода и канализације; одржавање чистоће у граду; оправка и одржавање свих зграда стамбеног фонда; уређење и одржавање градског гробља, паркова и зелених површина и обављање димничарских услуга.

За управника је постављен Љубомир Видојевић, који је имао завршену занатску школу.

У наредној, 1956. години промењен је назив у – Комунално привредно предузеће „Морава“.

По оснивању, „Морава“ је, имајући у виду делатност и однос према Народном одбору општине Чачак, третирана као јавна комунална служба. Орган управљања био је Управни одбор.

Од 3. фебруара 1956. године директор је био Радомир – Лале Милошевић, грађевински техничар.

НАЗИВИ

При оснивању, 26. маја 1955: Установа за комуналну делатност „Морава“.

Од 1956. године: Комунално привредно предузеће „Морава“.

Од 12. јануара 1964: Комунално предузеће за водовод и канализацију и путеве (уз интеграцију са „Нискоградњом“) „Морава“.

Од 28. фебруара 1971. године (после издвајања „Нискоградње“): Комунално предузеће за производњу, експлоатацију и дистрибуцију воде „Водовод“.

Од 1. јануара 1974. до 31. децембра 1976: Организација удруженог рада за водовод и канализацију „Водовод“ у саставу Удружене комуналне привреде Чачка.

Од 1976: Комунална организација удруженог рада „Водовод“.

Од 1991: Јавно комунално предузеће за водовод и канализацију „Водовод“.

ПОЧЕТАК СА „СЛОБОДОМ“

Изградња првог водовода и прве канализације у Чачку везана је са оснивањем Металопрерађивачког предузећа „Слобода“. Ово је предузеће 1953. године, у Бељинском пољу, изградило два бунара и црпну станицу за своје потребе. Капацитет изворишта био је 10 литара у секунди. У наредној години, заједно са Народним одбором општине, „Слобода“ је изградила и двокоморни резервоар капацитета 450 кубних метара воде и напојни вод од резервоара до центра града. Званично тек тада је Чачак почео да се снабдева водом из градског водовода. До тада град и индустрија воду су добијали из мањих сопствених водовода и ручних пумпи.

У граду, воду су најпре добили житељи Богићевићеве улице, стари ресторан „Пролеће“ (ту је данас истоимени кафе-ресторан), зграде

Културно-уметничког друштва „Абрашевић“ и Антитуберкулозног диспанзера у Рајићевој улици. Од приватника, апотекар Миодраг Бато Пантовић и посластичари Бошковићи, чија се радња налазила на данашњем Градском шеталишту. Потом се мрежа брзо ширила.

Али, све то има малу предисторију:

Идејни пројекат за водовод урадио је дипломирани инжењер Живорад Капетановић (родом из Грабовице код Горњег Милановца), запослен у Хигијенском заводу Србије у Београду. По његовом пројекту, капацитет водовода из каптажног бунара (горња тераса у Бељини, на десној обали Западне Мораве) био је 25 литара у секунди. Капетановићев пројекат из 1953. године реализован је.

ХРОНИКА „ЧАЧАНСКОГ ГЛАСА“

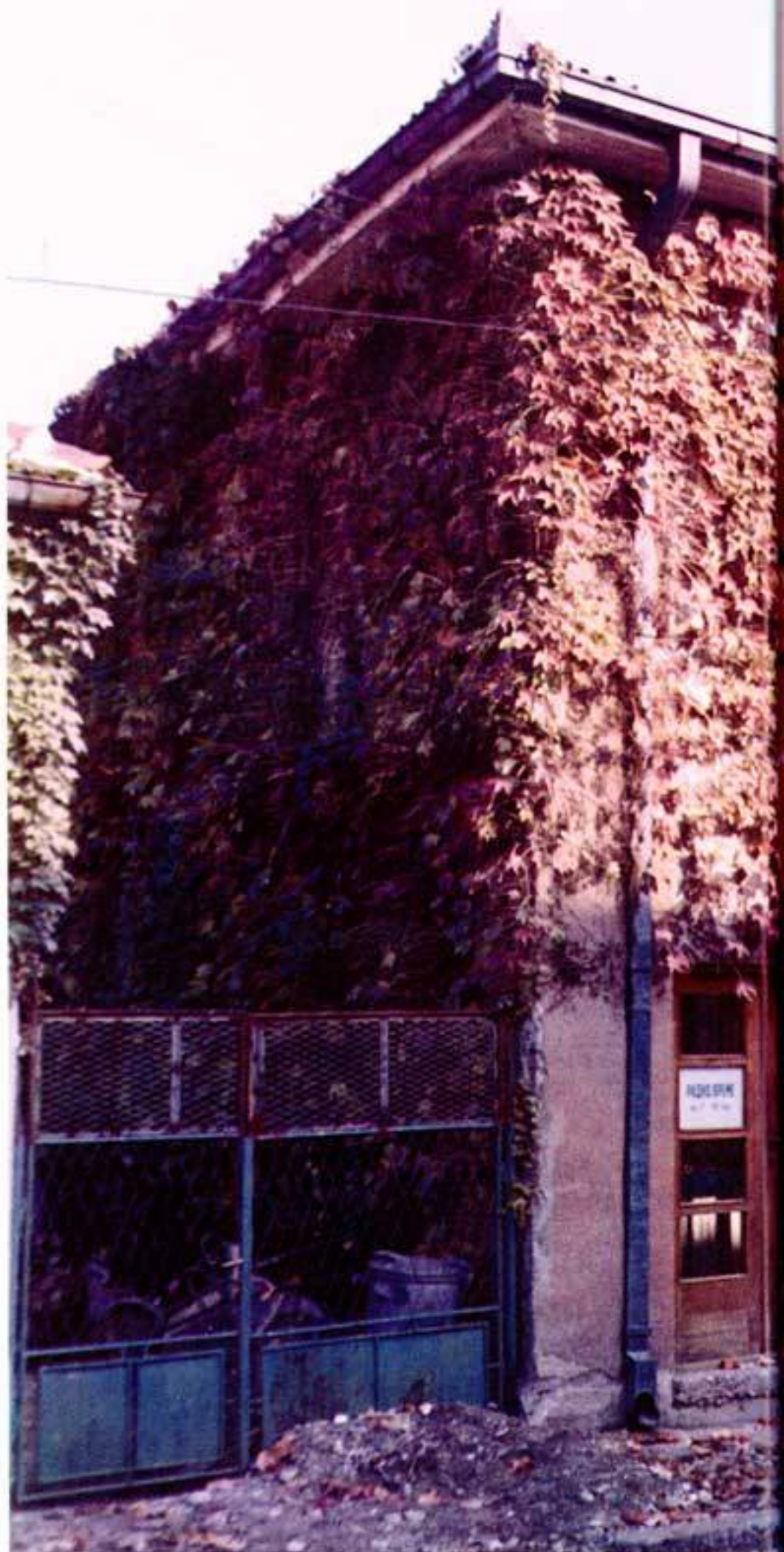
Лист „Чачански глас“, верни хроничар времена, непрекидно је пратио изградњу градског водовода.

У чланку „Измениће се изглед Чачка“ 3. јуна 1952. године, објавио је:

„Комунална делатност оживела је у првим пролећним данима. Ради се на све стране: на канализацији, водоводу, уређењу улица, скверова...“

Радови на канализацији почели су прошле године. Учествовао је велики број грађана и то махом добровољно. И урађено је доста.

Али, првобитни план канализације претрпео је извесне корекције. Околности су захтевале да се измени траса за главни колектор (сабирни канал). Тиме су донекле умањени прошлогодишњи резултати. И одложен је почетак радова ове године. Но, то ће се ипак надокнадити. Трасирање је коначно завршено и радови се увелико изводе. Предвиђено је да се у току године изграде сабирни канали у који ће се одмах

Зграда у улици Браће Глишића, у којој је било прво седиште дирекције предузећа

укључити канализациона мрежа нове радничке колоније „Слобода“. Док се на сабирном каналу изводе земљани радови, из колоније се почело са постављањем цеви, тако да ће становници овог дела града већ идуће године моћи да користе канализацију.

Изградњом сабирног канала поставиће се темељи за канализацију у читавом граду. У наредним годинама градиће се, према могућностима на ширењу канализације и у остале рејоне.

Наставиће се, такође, и са изградњом водовода. Главна водоводна цев постављена је прошле године. Вода је доведена до бивше кафане „Белви“, у улици Ратка Митровића, а у стамбеној колонији „Слобода“ постављене су и водоводне инсталације. Колонија је обезбеђена са довољним количинама добре воде. За ову годину планирано је да се кроз центар града све до железничке станице постави водоводна цев са неколико чесми, које ће грађанима дати здраву пијаћу воду. За сада је предвиђено постављање чесми у улици Ратка Митровића, на Тргу палих бораца и на железничкој станици. Ово ће бити велики допринос одржавању чистоће на станици, која је, како кажу неки грађани, заиста била „угрожена“ од прљавштине.”

Први водовод, Чачак је, дакле, добио 1952. године. Али, само његов мали део.

Лист је 1. септембра 1952. пренео одлуке Савета за комуналне послове при Градској општини:

„У Чачку се заиста доста постигло на комуналној изградњи... Многи озбиљнији комунални проблеми успешно су решени, а неколико најважнијих (канализација и водовод) сада се решавају.”

„Чачански глас“ је 21. октобра 1952. обавестио јавност о успесима на унапређењу града:

„На пољу комуналне изградње у току задње две године у Чачку је доста учињено. Изградњом канализације и водовода Чачак ће се

уврстити у ред модерних градова, испуниће се вековна тежња и сан наших грађана да и они имају канализацију и водовод. Главни колектор у дужини од преко 3,5 км биће ове године готов и у његову изградњу утрошиће се око 120.000.000 динара. За изградњу водовода новчана средства су обезбеђена. Набављено је око 3,5 км водоводних цеви које ће се идуће године поставити у улици Ратка Митровића, Др Драгише Мишовића и др.”

Лист је 26. маја 1953. објавио опширан чланак „За који дан наставиће се радови на изградњи водовода и канализације:”

„Темељи канализације и водовода, као најважнијих услова за побољшање хигијенских и здравствених прилика у граду, постављени су претпрошле и прошле године. Главном водоводном артеријом, пијаћа вода је допрла на периферију града, до бивше кафане „Белви”, а сабирни колектор система канализације испружио се дужином, неколико километара, спреман да преко мреже споредних канала лучи све оно што се, заједнички, зове прљавштином. На изградњу водовода и канализације већ су утрошене милионске суме и учињени велики радни напори колектива грађевинског предузећа „Ратко Митровић”. Али плодова тих напора грађани још нису осетили, и не могу их осетити све док се не почне ширити мрежа око главних артерија два највећа добра савремених градова и насеља. Засад, само се усхићено прате радови и нестрпљиво очекују коначни резултати, који нису далеко.

У планирању комуналне изградње за ову годину, Народни одбор Градске општине пошао је од водовода и канализације, тих старих жеља и стварних потреба становништва, чији се број из дана у дан повећава. Расположива инвестициона средства су, највећим делом, намење-

на водоводу и канализацији. Ових дана одржана је лицитација за извођење радова. Лицитирало је неколико београдских предузећа и задруга. Најбоље услове понудила је Прва услужно – занатска задруга са 16 и по, док је предрачунска вредност била 23 милиона динара, и ова задруга ће градити и канализацију и водовод.

Радови на постављању канализације и водовода почеће крајем маја месеца. Уговорено је да се изгради одводни канал од Мутапове улице и да се укључи у главни колектор код хотела „Париз”. А на водоводу ће се урадити много више. Водоводна цев поставиће се Улицом Бате Јанковића до Гимназије, затим Скадарском или др Драгише Мишовића од Градске тржнице до предузећа „Цер” (бивше „Боба Милетић”). У овим улицама, на Тргу палих бораца* и Железничкој станици изградиће се неколико јавних чесама за добијање квалитетније пијаће воде.

Постављањем одводних канала и водоводних цеви на простору између Гимназије и Градске општине ствара се могућност да предузеће „Ратко Митровић” још одмах, без великих потешкоћа, угради и прикључи инсталације у новим стамбеним зградама, које се већ зидају у Улици Цара Душан, до фискултурног дома.”

Грађани су били нестрпљиви. „Чачански глас” је 29. новембра прибележио њихово реаговање:

„Нигде се више не утроши новца и рада, а да су резултати на око мањи, него што је случај са канализацијом и водоводом – чујемо често у граду. И заиста је тако. Годину – две ради се на постављању водовода и канализације, а сад нам се чини да није много урађено. Јер, изграђене су само важније артерије канализације и водовода, и само делимично постављена мрежа у новим насељима. Али, труда и новца ипак је доста утрошено. Милиони су сложени у земљу. Вели-

* Централни градски трг.

Првих година рађено је уз помоћ најпримитивнијег приручног алатија. Неопходни материјали довожени су на трасу уз помоћ коњске запреге

Фотографије из времена када су у „Морави“ били и радници градске комисије. Горе: Миодраг Грбовић (дружи с лева), Десанка Марковић (четвртиа) и секретар Гвозден Пројић (осми). Доле: Душан Кочовић (први), Драгослав Мишировић (четвртии), и Драгуйин Мишировић (пети)

чина инвестиција у канализацију и водовод осетиће се више тек идуће и наредних година, онда када се грађани почну служити овим највећим добрима савременог града...”

Када су сачињавани планови за наредну годину, „Чачански глас” је писао:

„Предлог за изградњу комуналних објеката изгледао је овако: проширење каптажних бунара и резервоара градског водовода, јер капацитет не може да подмири ни потребе мреже која је досад постављена...”

ДРАГОЦЕНО СВЕДОЧАНСТВО

Душан М. Војиновић оставио је занимљиве записе о изградњи првог водовода у Чачку, упоредо са подизањем „Слободе”. У том предузећу он је био технички директор, а имао је посебне заслуге што је оно и подигнуто у Јездини и Придворици, не у Босни и Херцеговини, како су били одлучили Јосип Броз Тито и тадашњи војни врх:

„... Ја, као велики пријатељ Чачка, дошао сам на рационалну идеју да повежем проблем водовода за фабрику у Јездини са проблемом водовода за Чачак...”

Војним старешинама у Београду предложио сам да се путем војног буџета финансира изградња водовода за Чачак, пошто ће у њему живети и радници из јездинске фабрике. После великог натезања, идеја је прихваћена и изграђен је заједнички водовод за фабрику у Јездини и град Чачак...

Када је реч о чачанском колектору, ствар је ишла много теже. Ту нису много ефикасно деловали моји аргументи да су и радници „Слободе” становници града Чачка. Требало је доста финансијских средстава за изградњу колектора. После вишемесечних натезања и преговарања са општином и војним фактором у Бео-

граду, добијена су средства и за изградњу колектора, најпре једног, главног крака кроз средину Чачка, а доцније и за неке споредне делове, тако да се канализација обезбеди бар за главне делове града...

При изградњи водовода, општина (боље рећи Општински комитет Комунистичке партије, који је био према мени знатно резервисан, ваљда због околности да сам био ванпартијац) наметнула ми је за пројектанта водовода диплинж. Јовановића... Снабдео сам га опремом и дао му три техничка цртача на располагање. Замајавао ме је више од шест месеци а ништа није урадио. Раскинуо сам уговор са њим и дао израду пројекта диплинж. Влади Туфегџићу, који га је са својим тимом израдио за четири месеца. Исти тим израдио је и пројекат колектора, све добро и на време. Велике тешкоће имао сам са Мијалком Тодоровићем Плавим око пристанка да „Слобода” остане у Чачку и око средстава за водовод. Сличне тешкоће имао сам и у вези са изградњом колектора, али сада са другима, пошто је Плави отишао на другу дужност.

Једног дана је дошао у Чачак на градилиште станова за раднике „Слобода” и Петар Стамболић. Пошто је обишао градилиште, страшно ме је напао, говорећи да само непријатељ народа може да ради као што ја чиним – уништавам стамбени фонд Чачка. Чак је претио да ће ме ухапсити! А ја сам наредио да се поруше неке нехигијенске страћаре у центру града и да се подигну модерне зграде за становање са свим комфором. Да то тада нисам учинио, можда би и данас те страћаре ружиле град Чачак. Да ли је на такво реаговање Стамболића подстакао Општински комитет Партије, ни до данас ми није познато; но, таква могућност није искључена...”*

* „Вишевековна историја Чачка и околине” зборник радова са научно- стручног скупа одржаног 28. и 29. октобра 1994. у Београду. Удружење Чачана, Београд, 1995.

ПРВИ РАДНИЦИ

Поред управника установе Љубомира Видојевића, први радници били су: шеф рачуноводства Момчило Попсавић, књиговође Надежда Алемпијевић и Миленко Поповић, благајник Милош Шљивић, грађевински техничар Петар Јовановић, магационер Јово Алексић, водоинсталатери Драгослав Митровић, Живко Јањић, Адам Тодосијевић и Милан Вигњевић, зидар Десимир Митровић и Станко Драгутиновић, помоћник зидара Љубомир Перишић, радници на водоводу Здравко Ђосић, Видосав Тановић, Јован Перошевић и Часлав Глишић, а Драгослав Јањић био је ученик на пракси за занимање водоинсталатера. Исте године радни однос раскинули су: Живко Јањић, Милан Вигњевић, Перошевић и Глишић.

Већ у наредној, 1956. години примљени су нови радници: зидар Душан Кочовић, чистач

Драгутин Митровић, помоћни службеник Миливојка Антић, шофер Рајко Ђурић, ноћни стражар Радојица Селаковић, књиговођа Миодраг Јанковић, грађевински техничари Радомир Милошевић и Радмило Вуловић, машинбравар Милош Божићевић и секретар предузећа Гвозден Протић. Директор је био Радомир – Лале Милошевић, грађевински техничар.

ПОЧЕТНИ ПОДУХВАТИ

Већ у првим годинама остварени су значајни подухвати:

Од 1955. до краја 1961. изграђено је 8.200 метара водовода и 10.350 метара канализације.

Ваља и ово знати:

Бруто приход „Мораве“ у 1955. години износио је 14.000.000, а вредност основних средстава 4.000.000 тадашњих динара.

Водоводна мрежа се шири

На предлог Народног одбора општина Чачак, 31. децембра 1961. године, из „Мораве“ су издвојене остале делатности, сем: производња и дистрибуција воде, одржавање водоводне и канализационе мреже и извођење радова на њима.

ЦЕНОВНИК

У првим годинама сметње у раду настајале су због тога што ни статус предузећа, ни унутрашњи односи и права корисника нису били нормативно регулисани.

Због тога је Народно одбор општине Чачак, на равноправним седницама Општинског већа и Већа произвођача, 27. октобра 1961. године, на основу члана 46. Закона о народним одборима општина и члана 3. Закона о прекршајима Србије, али и 24. члана свога статута, донео одлуку о водоводу и канализацији на подручју града Чачка. Прописани су „услови за снабдевање грађана здравом пијаћом водом, одржавање и коришћење водоводних и канализационих уређаја”, под којима су се подразумевали „целокупна водоводна и канализациона мрежа са прикључцима до водомера и излазних ревизионих шахтова (силаза), без каптаже и других уређаја, инсталација и погона”, који су били основна средства „Слободе”.

Одлуком је дефинисано да ове уређаје експлоатише „Морава”, с тим што ће се одржавање бунара, резервоара, пумпи, развода и осталих постројења, који служе за градску мрежу, регулисати посебним уговором између „Мора-

Народни одбор општине Чачак на равноправним седницама Општинског већа и Већа произвођача одржаним на дан 27. X 1961. године а на основу чл. 46 закона о Народним одборима општина (Службени гласник НРС бр. 29/52), члана 3 Основног закона о прекршајима и члана 24 Статута Општине Чачак донео је следећу

О Д Л У К У

о водоводу и канализацији на подручју града Чачка

Члан 1

Овом Одлуком прописују се услови за снабдевање грађана здравом пијаћом водом, одржавање и коришћење водоводних и канализационих уређаја на подручју града Чачка.

Под водоводним и канализационим уређајима подразумева се целокупна улична водоводна и канализациона мрежа са прикључцима до водомера и излазних ревизионих шахтова (силаза), без каптажа и других уређаја, инсталација и погона, која су основна средства предузећа „Слобода”

Члан 2

Водоводне и канализационе уређаје експлоатираће градско комунално предузеће „Морава” (у даљем тексту предузеће), а питање одржавања бунара, резервоара, пумпи, развода и осталих постројења, који служе за слање воде у Градску мрежу регулисаће се посебним уговором између комуналног предузећа „Морава” и предузећа „Слобода” које је власник ових постројења.

Одлука Народног одбора општине Чачак (1961)

ве” и „Слободе”, која је њихов власник. У уговору ће се прецизирати и нужност да „вода из водоводне мреже мора увек одговарати санитарно хигијенским прописима”.

„Морава” је обавезана да 10 одсто прихода од наплате својих услуга усмерава у инвестиције, као и средства амортизације водоводних и канализационих уређаја. Предузеће је овлашћено да одобрава нове прикључке на водоводну и канализациону мрежу у складу са важећим

Били су дружари, заправо дружарчине, први радници. Само су се разликовали по томе шта су носили на глави: качкеи, шајкачу, шешир, „пшиовку“. Материјале за изолацију кували су у приручном kazanу.

На зградилцију

нормативима, али је добило и обавезу да ту мрежу и уређаје одржава.

Утрошак воде мериће се – водомером, императивно је дефинисано овом одлуком. Инсистирало је на штедњи воде, санкционисане су „недопуштене радње“, а нису изостале ни казнене одрдбе, с тим што су казне новчане (10.000 тадашњих динара).

„Морава“ је обавезана да у року од два месеца донесе „Правилник о техничким прописима и мерама за извођење радова на водоводној и канализационој мрежи, њиховим уређајима и инсталацијама на подручју града Чачка.“

Одлуку је пратила и тарифа за коришћење воде и употребу канализације; за кубни метар потрошене воде домаћинства су плаћала 35, установе, органи и „сличне институције“ 65, а остали потрошачи 95 тадашњих динара. Овај ценовник штампан је са поменутом одлуком као посебна брошура. У напомени је истакнуто: „Изузетно тарифа за категорију потрошача „домаћинства“ примењиваће се и на установе стамбених јединица, сервиса стамбених заједница, ђачке мензе, интерната и школе“.

ЛИСТИЋИ ИЗ ЛЕТОПИСА

Занимљиви су неки подаци из прве деценије преузећа:

- Година 1956: Запослен први стражар – Радојица Селаковић.
- Година 1959: Набављено прво путничко возило – мотоцикл „веспа“, који је возио директор Лале Милошевић.
- Година 1959: Набављена прва аутоцистерна.
- Година 1961: У предузеће дошао први човек са високом стручном спремом – дипломирани правник Бранислав Ристић.

● Година 1962: Набављено прво путничко возило – „фиат 1300“.

● Година 1964: Запослен први електричар – Радисав Ковачевић.

ПОТРЕБЕ СВЕ ВЕЋЕ

Град се после 1955. године почиње нагло да шири услед размаха привреде. У њега траје интензивно досељавање оних који добијају посао, нарочито у индустрији.

Капацитет постојећег водовода био је недовољан за нарасле потребе. Интензивно је трајала изградња разводне мреже, па, услед све већег црпљења изворишта, опада издашност у подземљу. Јављају се, све чешће, несташице воде у граду.

У 1959. години Народни одбор општине обезбедио је средства, па су у Бељинском пољу изграђена два копајућа бунара и нова црпна станица. Капацитет је био 30 литара воде у секунди.

Пре изградње ових бунара, предузеће „Слобода“ продавало је вишак своје воде граду.

Али, ни нове, додатне количине нису биле довољне. Нужно је било изградити већи систем за снабдевање града водом. Народни одбор општине ангажовао је Хигијенски завод Србије из Београда за израду пројекта за нова изворишта: осам бушених бунара, натеза, сабирни бунар, пумпна постројења капацитета 120 литара воде у секунди, уз резервоар од 1.000 кубних метара и потисни цевовод (400 мм дуг 650 метара). Радови су завршени у априлу 1964. године. Црпна станица налазила се на доњој тераси у Бељинском пољу.

Ово извориште беспрекорно је функционисало до краја 1966. године дајући довољне количине воде.

У међувремену, 12/13. маја 1965. Чачак је задесила катастрофална поплава након веше-

дневних киша. Западна Морава, заправо њена матица, кретала се левом обалом реке, а источно од града и десном. Систем бунара поплавлjen је и оштећен. Након поплаве извршено је регулисање тока Мораве, са насипима за обезбеђивање изворишта од поплава. Регулисањем реке убрзан је проток воде у њој, дно Мораве се спустило, а ово је утицало и на смањење издашности воде у подземљу при ниским водостајима у реци.

У време поплаве група радника овог предузећа заробљена је у Бељини. Морали су ту да остану да би бранили постројења. Дежурали су даноноћно, а храна им је допремана уз помоћ хеликоптера. Били су истински јунаци, а њихова имена не може да заобиђе ни летопис овог предузећа. Били су то: Радисав Ковачевић, Томислав Славковић, Душан Кочовић, Милош Ђукић и Андрија Јовановић. И две деценије касније Драгослав Митровић и Адам Годосијевић Мецо сведочили су да су ти дани били најдраматичнији за све запослене у „Водоводу“, не само за „Робинзоне“ у Бељини.

„Након санације, водосистема, променом режима Западне Мораве и изузетно сушног периода током године, град је поново остао без довољно воде, јер је само после поплаве са протоком од 1250 м³ у секунди, када је прошло 90 дана без падавина, проток Мораве се смањено на 2,8 м³/сек. Оскудица за водом осетила се и наредних година, током 1966/69, а посебно лета 1969, када је вршено прихрањивање директним наливањем из Мораве, што је довело и до хидричне епидемије у Чачку. На референдуму грађана Чачка 1966. године, радне организације су се изјасниле да се средства 1,5% од бруто личних доходака, која су раније служила као регрес у саобраћају (К 15) удруже и њима изграде:

I фаза инфилтрационих базена у Бељини са очекиваним капацитетом 100 (150) лит/сек. спортски рекреациони центар са браном на Западној Морави, са надвишењем Градском бедема и уређењем корита Мораве и дечијег одмаралишта „Овчар“ у Улцињу...”*

Пошто се очекивало да ће систем натеге, услед смањења воде у подземљу, престати да ради, урађена су два копајућа бунара, а уграђене су у њих три пумпе од по 30 литара воде у секунди. Очекивања су била реална – године 1967. натеге више није могла да ради, па је вода добијана из два новоископана бунара и сабирног бунара.

Потрошња воде и даље је расла: и у индустрији, и у домаћинствима.

ДИНАМИЧАН РАЗВОЈ

Скупштина општине Чачак пренела је „Морави“, од 1. јануара 1965. године, комплетан систем изворишта у Бељини, резервоар капацитета 1.000 кубних метара, разводну мрежу водовода (14,6 километара) и канализације (12,5 километара), чија је вредност процењена на 548.000.000 тадашњих динара.

Пре тог датума, све је то било власништво Скупштине општине.

Али, пренета је и финансијска обавеза од 110.000.000 тадашњих динара – кредит који је требало отплаћивати, а то нису била мала средства.

Те, 1965. године остварен је укупан приход од 109.000.000 динара, а вредност основних средстава процењена је на 619.000.000 тадашњих динара. Пословање је било више него успешно – у фондове је издвојено 38.000.000 динара. Предузеће је запошљавало 38 радника (један са висо-

* Васиљевић Д.Радомир, "Монографија развоја водоснабдевања на сливу Западне Мораве и делу слива Дрине, 1923-1988", Чачак, 2000.

Група сиваријих радника (с лева на десно): Пећар Јевћковић, Радивоје Аџић, Милун Ђосић, Адам Тодосијевић-Мецо, Миливоје Мајићјевић и Радојко Сиванковић – Већа

ком, шест са средњом, шест са нижом стручном спремом, три висококвалификована, 13 квалификованих, пет полуквалификованих и четири неквалификована радника.

У једном документу каже се да је преношењем основних средстава предузеће добило далеко теже задатке од оних до тада. Ово тим пре ако се зна да до тада дистрибуција воде и одржавање водовода и канализације нису подразумевали веће издвајање у фондове и за амортизацију.

Важан је још један податак из 1965. године – потрошња воде у граду износила је 900.000 кубних метара.

Наредне године биле су више него успешне. Ево само неколико показатеља који то убедљиво потврђују:

Напојни вод и стална разводна мрежа водовода били су дуги 30,6, а колектор и разводна

мрежа канализације 30,7 километара. Потрошња воде је достигла 2.043.000 кубних метара. Уложене су огромна средства, која су, поред „Мораве“, обезбеђивали и месне заједнице и комунални фонд Скупштине општине.

Да би се радови што економичније, ефикасније и квалитетније изводили, набављено је: савремена цистерна „woma“ (немачке производње) за одгушење и проширање канализације (75.000.000), два ровокопача (64.000.000), булдозер (16.000.000), камион ФАП-кипер (15.000.000), машина за набијање земље (500.000) и три лака теретна возила (14.000.000 тадашњих динара). Укупно је уложено 187.000.000 тадашњих динара.

Урађени су – да би се пратио урбани развој града – пројекти за разводну мрежу водовода и за мрежу отпадне и атмосферске воде и система за прочишћавање отпадних вода. Све ово је

имало дугорочни карактер – планиране су потребе Чачка до 2000.године. Ове пројекте урадио је „Енергопројект“ из Београда. Велика средства уложена су у истражне радове, студије, пројекте изворишта и разводне мреже, у шта је инвестирано 135.000.000 тадашњих динара.

Да су ово биле године динамичког развоја предузећа, сведоче речити показатељи:

Од 1964. до 1971. изграђено је водоводне мреже у дужини од 10.880, а канализационе од 17.630 метара. У првој години укупан приход износио је 382.723.000, а вредност основних средстава достигла је 1.781.343.000 тадашњих динара.

Половином 1971.године Београдска индустрија пива одлучила је да у Чачку сагради нови погон – Сладару. Један од услова за реализацију тог амбициозног пројекта био је да се обезбеди 60 литара воде у секунди. Расположиви капацитети „Мораве“ нису били довољни.

Скупштина општине Чачак прихватила је понуду Београдске индустрије пива, али и обавезу да ће потребне количине воде бити обезбеђене.

Предузеће је одмах реаговало. Урађен је пројекат, чијим ће се остваривањем омогућити повећање капацитета са 120 на 180 до 200 лит/сек.

Пројекат је завршен половином 1972. године. Прихватили су га Скупштина општине Чачак и самоуправни органи предузећа, који су, уједно, предложили да се, истовремено са изградњом овог прелазног решења, уради и напојни вод од резервоара до града пошто је постојећи био малог промера да пропусти потребну количину воде у град.

За финансирање овог решења узет је кредит од Београдске банке – Филијале у Чачку.

Радови су почели у 1972, а завршени у августу 1973. године. Уложено је, у остваривање овог подухвата, 434.000.000 тадашњих динара.

Напојни вод, пречника 500 милиметара, од резервоара до града финансирао је Фонд за комуналну изградњу „Семедраж“. Радови су завршени крајем јуна 1973. године, уз улагања од око 560.000.000 тадашњих динара.

Прелазно решење од изворишта до града предузеће је урадило углавном у сопственој режији. Неки радови уступани су и кооперантима – чачанским фирмама „Нискоградњи“, „Николи Тесли“ и „Слоги“ и „Јастрепцу“ из Ниша.

Пројекат су урадили стручњаци „Енергопројекта“ у Београду, на челу са главним пројектантом, дипломираним инжењером Милошем Кордићем. Стручњаци су оценили да је Кордић са сарадницима свој посао изванредно успешно обавио, а читав систем је у наредним годинама изванредно функционисао.

Да би овај пројекат што пре био реализован, ангажовали су се и сви запослени – добровољно су радили физичке послове, суботом и недељом. Значајно су помогли да се не понови оно што се дешавало у 1971. и 1972. години – да град остане без довољне количине воде.

У наредним годинама изграђено је водоводне мреже у дужини од 14.220, а канализационе од 11.290 метара. Укупан приход у 1972. достигао је 523.004.000, а вредност основних средстава – 1.836.380.000 тадашњих динара. Број запослених нарастао је на 75. У фондове је издвојено 133.138.000 динара. Потрошња воде достигла је 2.560.000 кубних метара.

У 1974.години укупан приход износио је 1.892.7630, а вредност основних средстава 3.506.814.000, с тим што су фондови обогаћени са 421.847.000 тадашњих динара. Ове финансијске резултате остварило је 104 запослених. Испоручено је граду 3.895.000 кубних метара воде. У поређењу са 1972.годином, укупан приход повећан је, дакле, за три и по пута, вредност основних средстава је дуплирана, у фондове је издвојено три пута више средстава, а производ-

ња и дистрибуција воде повећана је за 52 одсто.

До тада је колектив купио 18 станова, а додељено је и 50.000.000 тадашњих динара за индивидуалну стамбену изградњу.

Колектив је и снажно кадровски оајачан. На крају 1974. године сачињавали су га: шест запослених са високом, два са вишом, 13 са средњом и пет са нижом школском спремом, 20 висококвалификованих, 20 квалификованих, седам полуквалификованих и 31 неквалификовани радник. Међу висококвалификованим били су: економисти, правници, грађевински, машински и хидроинжењери.

Касније ће се број радника повећавати, нарочито високостручних, али и мајстора разних профила. Убрзани развој града и све веће потребе за здравом пијаћом водом и канализацијом једноставно су наметали стално кадровско јачање. Уз све друго, упозоравајући је био податак да је и у то време још око 60 одсто грађана користило пијаћу воду из сопствених изворишта, која су углавном била загађена.

ИНТЕГРАЦИЈЕ И РАЗДРУЖИВАЊА

Године 1969. „Морава” се интегрисала са Предузећем за путеве и улице „Нискоградња” из Чачка.

Две године касније предузеће је постало самостално, с тим што се вратило искључиво својој основној делатности. Управо, у првом тромесечју 1973. године, применом Уставних амандмана и Устава, конституисана је као организација удруженог рада без основних организација. Јединственост технолошког и економског процеса наметала је такав организациони модел. На тој основи урађени су Статут и одговарајући самоуправни споразуми. Највиши орган управљања био је збор радника, који је одлучивао о пословној политици, отварању нових радних места, трошењу средстава фондова и

расподели дохотка. Подразумевало се да овај орган доноси годишње програме рада предузећа и анализира извештаје о њиховом остваривању. Постојао је и Раднички савет као оперативни орган.

У наредној години, такође у складу са уставним решењима, заједно са „Нискоградњом”, „Комуналцем” и „Градским зеленилом”, предузеће је постало члан Удружене комуналне привреде Чачка. Рачунало се да ће ова удружена комунална предузећа пословати економичније и да ће услуге бити побољшане.

Ипак, била је то гломазна, самим тим и недовољно ефикасна организација и – уследило је раздруживање. Водовод је постао самостална радна организација већ 1976. године.

Од тада и у наредним годинама назив фирме гласио је: Комунална организација удруженог рада „Водовод”.

ФОНД ЗА ИЗГРАДЊУ ВОДОВОДНОГ СИСТЕМА „СЕМЕДРАЖ“

Од 1968. до 1970. године у општинама западне Србије и одговарајућим републичким органима трајали су договори о коришћењу воде са Рзава, уз изградњу бране у селу Роге код Ариља, за снабдевање више градова – од Ужица до Краљева.

Међутим, у мају 1970. године, на састанку заинтересованих за остваривање овог великог подухвата, представници Скупштине општине Ужице изјавили су да одустају од воде са Рзава пошто су планирали да граде брану Врутци на Бетињи и тако да изграде водовод од села Биоске.

Чачак, Горњи Милановац и Краљево тада су се определили за подизање бране за водовод на реци Дичини у шумадијском селу Семедраж.

На заједничкој седници свих већа Скупштина општине Чачак, која је одржана 30. де-

цембра 1971.године, донета је одлука о оснивању Фонда за изградњу водоводног система „Семедраж“. Он је имао својство правног лица и задатак да се у њега прикупљају средства, али и да, у својству инвеститора, уговара и исплаћује радове на водоводном систему. Статутом овог фонда било је предвиђено да Скупштина општине Чачак даје сагласност на програм изградње бране „Семедраж“ и осталих објеката и да усваја извештаје о пословању фонда. На четири године заведен је и месни самодопринос на подручју града како би се обезбедила средства за остваривање овог пројекта. Самодопринос је наплаћиван од 1. августа 1972. године. Та средства била су намењена искључиво за финансирање радова на водоводном систему.

На челу фонда био је Цветко Цветић, дипломирани економиста. Замениће га, касније, Петар Властелица, такође дипломирани економиста.

До средине 1973. године у овај фонд уплаћено је 10.350.000 тадашњих динара.

После свеобухватних припрема, 29.септембра 1973.године председник Скупштине општине Чачак Велислав Богићевић и генерални директор Здруженог опште водопривредног предузећа „Мораве“ из Београда потписали су уговор о изградњи бране на Дичини. Као инвеститор, „Морава“ се обавезала да брану заврши до краја 1976.године. Из Чачка је том предузећу усмерено 20.000.000 тадашњих динара, а та средства, како је прецизирано у уговору, биће враћена испоруком воде, с тим што ће град добијати 600 литара у секунди.

Све ово рађено је и поред чињенице да су представници Скупштине општине Горњи Милановац још 12. априла 1973. године, на састанку у Републичком секретаријату за водопривреду Извршног већа Србије – у присуству представника Републичког фонда вода, „Мораве“ и заинтересованих општина – изразили неслагање

са пројектом. Били су изричитии да неће дозволити изградњу једне бране, изнад које ће вештачко језеро потопити много земљишта и 27 домаћинстава. Предлагали су подизање две мање бране, чиме ће бити под водом знатно мање обрадиве земље. Посебно су нагласили да Горњи Милановац није заинтересован за ову акумулацију, тим пре што је обезбеђено снабдевање водом овог града до 2000.године.

У међувремену одустало је и – Краљево.

У таквим околностима Чачак је остао усамљен, али и упоран да се пројекат реализује. Комунална организација удруженог рада за водовод и канализацију „Водовод“ тада је ангажовала „Енергопројект“ из Београда да сачини студију о снабдевању Чачка водом са акумулације „Семедраж“. Студијом и пројектом обухваћени су сви неопходни објекти и дистрибутивни вод који ће до 2000.године омогућити доток 600 литара воде у секунди за потребе града. По пројекту, изградња велике бране, осталих објеката и дистрибутивног вода трајала би пет година.

У 1976. години, на основу писмених изјава грађана – бирача града Чачка, а изјашњавање је пратила интензивна пропагандна акција са геслом „Биће воде к’о воде“, уз обезбеђену већину сагласних за завођење месног самодоприноса, одлуку о томе донела је и Скупштина општине Чачак на седници која је одржана 26. марта. По тој одлуци, средства ће се убирати пет година. Дефинисано је да се она употребе искључиво за учешће у финансирању изградње водоводног система „Семедраж“ (акумулација, довод и пречишћавање воде) и друге фазе прелазног решења (водозахват, потисни цевовод, црпне станице, резервоари у Бељини, дистрибутивни цевовод кроз град, разводна водоводна мрежа од 55 километара, канализација отпадних вода од 41,5 километара и површинска канализација од 14,1 км).

Друштвеним договором о издвајању и усмеравању средстава за стамбену изградњу, накнаду дела станарине и изградњу комуналних објеката и уређаја у општини Чачак, који је потписан, радне организације су се обавезале да за стамбену изградњу издвајају шест одсто на бруто личне дохотке, (зараде), с тим што се један одсто усмерава у финансирање комуналних објеката и уређаја. Од тих средстава један проценат, како је предвиђено, биће коришћен за изградњу водоводног система „Семедраж“.

Од 1. јануара 1973. до 31. децембра 1977 године Фонд за изградњу водоводног система остварио је приход од 78.889.621,21 тадашњих динара. Део тих средстава био је из буџета Скупштине општине. Предузеће је требало да финансира изградњу дистрибутивног цевовода у Бељини, за шта је 1975. године издвојио 3.193.000 тадашњих динара.

Услед измене прописа, радни колективи престали су од маја 1975. године да издвајају један одсто средстава у Фонд за изградњу водоводног система.

Постепено, одустало се од изградње водовода са Дичине.

За прелазно решење („Пројекат – Чачак“) пројекте су радили стручњаци „Хидропројекта“ из Београда.

У 1976. години грађени су резервоар у Бељини и дистрибутивни цевовод. За прелазно решење „Пријевор – поље“ набављене су пумпе. У Институту „Кирило Савић“ у Београду урађен је пројекат аутоматике и електронсталације осветљења резервоара у Бељини. „Водовод“ је градио дистрибутивни цевовод, а Железничко грађевинско предузеће „Сарајево“ (ООУР у Београду) – резервоаре у Бељини.

У 1976. години „Водовод“ је преузео обавезу инвеститора. Учињено је ово после закључивања уговора о зајму за финансирање „Пројекта – Чачак“ са Међународном банком за об-

нову и развој из Вашингтона. Фонд за изградњу водоводног система „Семедраж“ 16. септембра 1976. овластио је, потписивањем посебног уговора, „Водовод“ да врши права и дужности инвеститора. Фонд се као суинвеститор обавезао да од 1976. до 1979. године на име свог учешћа у финансирању програма „Пројекат – Чачак“ обезбеди 124.690.000 тадашњих динара. Својим решењем, Скупштина општине дала је сагласност на потписани уговор.

Узимању кредита од Међународне банке за обнову и развој у Вашингтону, која је одбила да кредитира изградњу система „Семедраж“, претходиле су у Чачку у првој половини 1976. године опсежне припреме. Најпре је 21. фебруара општи сабор (делегати Скупштине општине и чланови извршних органа друштвено–политичких организација) одлучио да се потпише, са привредом, самоуправни споразум о удруживању средстава за градњу система „Семедраж“ и „прелазног решења“ – бунара у Пријеворском пољу. Расписан је и референдум на коме су се грађани изјаснили за завођење месног самодоприноса, чијим ће се средствима финансирати оба пројекта.

У Вашингтону је боравила југословенска делегација, која је са Међународном банком за обнову и развој водила разговоре о могућности кредитирања радова на регулацији и уређењу слива Велике Мораве. Делегацију је предводио Бранко Јовановић, секретар за пољопривреду, шумарство и водопривреду Србије. У делегацији су били и Велислав Богићевић, председник Скупштине општине Чачак, и Томислав Ђинић, директор „Водовода“. Постигнута је сагласност да Чачак добије 5.551.000 долара за финансирање „прелазног решења“ у Пријеворском пољу (систем бунара, главни сабирни вод, резервоар, пумпне станице, главни цевовод до Бељине и разводна мрежа, а део средстава да се употреби за пројектовање погона за пречишћавање от-

Црпна станица прве фазе прелазног решења

падних вода, укључујући изградњу сабирног канала и пумпне станице за одвођење тих вода у Западну Мораву.*

Уследила је бурна проширена седница Извршног савета Скупштине општине, на којој је дата сагласност да се узме кредит, али и одбије предлог Међународне банке за обнову и развој да се „Водовод“ интегрише са фирмом коју она наметне. Истовремено, захтевано је да Републички фонд вода Србије учествује са 70 одсто средстава за изградњу акумулације у систему „Семедраж“.

Поред средстава које је уложио Фонд „Семедраж“ за објекте друге фазе прелазног решења, разводну мрежу и друге објекте започете пре доношења одлуке о усвајању „Пројекта-Чачак“ (прво прелазно решење, истраживачки ра-

дови и експропријације), у нове објекте уложили су у току 1977. године: Међународна банка за обнову и развој 20.962.850,95, Самоуправна интересна заједница за управљање грађевинским земљиштем у Чачку 4.588.600 и „Водовод“ 2.727.812,90 тадашњих динара.

Иначе, у току 1976. и 1977. године на „Пројекту – Чачак“ урађено је: 14 бунара у Пријеворском пољу протока од 5,25 до 30 литара у секунди, резервоарски простор капацитета 2 x 2.500 кубних метара, црпна станица, потисни цевовод Пријевор – Бељина и Бељина – град, дистрибутивни цевовод за Београдску индустрију пива, дистрибутивни цевовод од Бељине до Атенице, кишна канализација у Улици др Драгише Мишовића и у Љубићу од бензинске пумпе до Западне Мораве, водовод и канализација

* Било је, 1979. године, покушаја да се уради погон за пречишћавање отпадних вода, источно од града, али то није остварено.

у Улици Миленка Никшића, а делом и секундарна мрежа.

„Водовод“ је био извођач радова у Улици Миленка Никшића и дистрибутивног цевовода до Атенице.

Изградњом новог изворишта и пратећих објеката увећана је производња воде за нових око 160-240 литара у секунди, чиме је укупан капацитет извориште повећан на 340-420 литара у секунди. На тај начин обезбеђене су потребе града до 1980. године.

Тиме је завршена друга фаза прелазног решења за снабдевање Чачка здравом пијаћом водом. Прва фаза окончана је још 1973. године када је те капацитете пустио у рад Сретен Пенезић, републички секретар за комунално-стамбену привреду. Занимљива је појединост: Пенезић је био генерални директор „Слободе“ у време када је за Чачак и то предузеће грађен први водовод.

СУМАРНИК ЈЕДНЕ ДЕЦЕНИЈЕ (1974 – 1984)

У 1985. годину, када су обележене три деценије рада предузећа „Водовод“ је ушао са импресивним показатељима:

Година	Кубни метри	Ланчани индекс раста	Базни индекс раста	литри у секунди
1974.	3.974.000	100	100	126
1975.	4.421.000	111	111	140
1976.	4.778.000	108	120	152
1977.	5.768.000	121	145	183
1978.	6.108.000	106	154	194
1979.	7.415.000	121	187	235
1980.	8.274.000	112	208	262
1981.	8.677.000	117	218	275
1982.	8.867.000	102	223	281
1983.	9.582.000	108	241	304
1984.	9.828.000	103	247	312

Произилази да је за десет година производња воде расла по просечној стопи од 9,5 и да је увећана у тој декади два и по пута.

У једној анализи посебно се истиче: „У добро кадровски и технички опремљеној лабораторији врши се перманентно праћење квалите-

та сирове и прерађене воде у циљу да се становништву и привреди обезбеди здрава питка вода. Према оцени републичког санитарног инспектора квалитет воде у Чачку је међу водећим у градовима у Србији иако су у Морави честа акцидентна загађења.”.

ИЗГРАДЊА ПРОИЗВОДНИХ КАПАЦИТЕТА

Година завршетка	Назив фазе	Капацитет фазе л/сек.	Укупни капацитет л/сек.	Ланчани Индекс
1954.	Почетна фаза	30	30	100
1964.	Нова станица	70	100	333
1973.	Прва фаза прелазног решења	80	180	660
1976.	Друга фаза овог решења	250	430	1433
1984.	Прихрањивање из Каменице	40	430	1433

Произилази да је производња воде четрнаест пута већа него у 1954. години када је изграђена прва црпна станица. Тада је, у једном извештају, и ово истакнуто: „Због колмирања под-

земља производни капацитети се стално смањују, па је из тих разлога, а да би се одржао ниво капацитета од 430 лит/сек у 1984. години пуштена у рад фаза – прихрањивања из Каменице”.

ИЗГРАДЊА ВОДОВОДНЕ И КАНАЛИЗАЦИОНЕ МРЕЖЕ

Година	Водоводна мрежа у м	Канализациона мрежа у м
1974.	51.865	41.336
1975.	8.489	3.006
1976.	4.118	4.527
1977.	6.705	4.477
1978.	16.967	9.041
1979.	16.304	5.927
1980.	5.386	9.240
1981.	10.047	11.594
1982.	2.693	3.796
1983.	1.120	3.113
1984.	2.255	100
УКУПНО:	125.949	96.157

Очигледно је: да би се произведена вода допремила до потрошача и отпадна вода одвела из града, упоредо са производним, грађене су водоводна и канализациона мрежа. Тим мрежа-

ма покривено је цело градско подручје, али и нека приградска насеља. Крајем 1984. године било је регистровано око 17.500 потрошача, од чега 650 у друштвеном сектору.

Нису изостајала ни улагања у помоћне капацитете и опрему. И, тако су расла основна средства, што се уочава из ове табеле:

Ред. бр.	Врста	Година 1974.	Година 1984.	Индекс
1.	Земљиште	38.000	24.215.093	63.724
2.	Шуме и дугогодишњи засади	–	954.191	–
3.	Грађевински објекти	27.736.272	1.687.730.000	6.085
4.	Опreme	3.595.530	149.326.221	4.153
5.	Основно стадо	25.612	1.196	8
6.	Остала основна средства	378.925	366.740.768	968
7.	НАБАВНА ВРЕДНОСТ О.С СВЕГА	31.774.339	2.228.968.233	7.015
8.	Исправка вредности о.с.	4.837.932	493.527.261	12.268
9.	Садашња вредност о.с.	26.936.407	1.735.440.972	6.443
10.	Основна средства у припреми	1.130.052	48.270.783	4.271
УКУПНО ОСНОВНА СРЕДСТВА:		28.066.459	1.783.711.755	6.355

Од 1974. до 1984. године набавна вредност основних средстава повећана је седамдесет пута, а по стварној вредности завршене године за 64 пута. Извори за повећање основних средстава били су: кредит Међународне банке за развој из Вашингтона (792.836.187 тадашњих динара), месни самодопринос и средства „Водовода“.

У 1974. години било је запослено 100, а у 1984. тај број повећан је на 141. Значајно је побољшана квалификациона структура запослених пријемом у радни однос високостручних кадрова.

Занимљиви су и финансијски показатељи. Рецимо, у 1974. укупан приход износио је 18.927.632, а у 1984. години – чак 315.172.411. У пословни фонд унето је 1974. године 2.718.600, а деценију касније – 18.229.732, у резервни у почетној години 364.331, а у завршној – 6.819.634 тадашњих динара. Укупан приход повећан је, дакле, за преко 16, утрошена средства (због повећања амортизације) за 18, доходак за 15 пута...

Несумњиво, била је ово изузетно плодна деценија у раду предузећа.

Оваква оцена темељи се на стварном расту свих показатеља – и производних, и пословних. На својим плећима све већи обим послова, подразумева се и квалитетно остварених, „изнели“ су сви запослени. Проблеми су – а није их било мало! – решавани брзо и ефикасно. У помоћ је пристизала и Скупштина општине Чачак, рационално су коришћена средства добијана убирањем месног самодоприноса, добро су искоришћена средства добијена узимањем кредита од Међународне банке за обнову и развој у Вашингтону (САД).

БЕЗ ЈАВНИХ ЧЕСАМА

Када је град добио водовод, урађено је неколико јавних чесама (на левој страни почетка Улице Филипа Филиповића, на Мрсној пијаци, Вашаришту, Железничкој станици, на углу улица Кнеза Милоша и Амицине), али оне нису би-

ле дугог века. Задржала се само на Зеленој пијаци...

У више наврата, све до нашег доба, било је покушаја да град добије јавне чесме, али од тих идеја и иницијатива није било ништа.

Када је за Атеницу завршен водовод са великог врела у подножју планине Јелице, из којег истиче Атеничка река, јавила се интересантна замисао. Наиме, непрекидно је указивано,

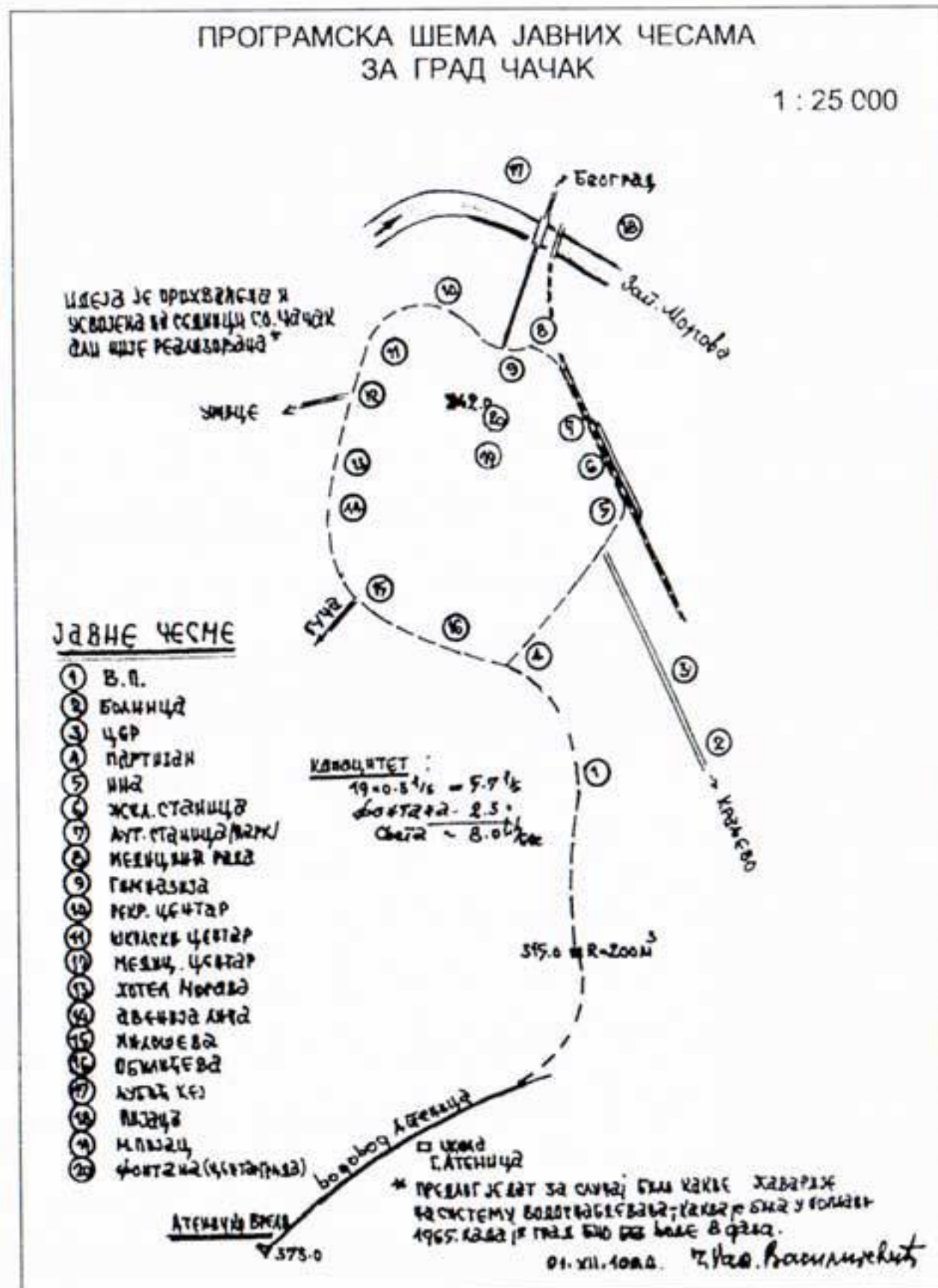
како пише инжењер Радомир Д. Василијевић, да Чачак „мора имати не само резервно извориште, већ и тзв. резервно гравитационо извориште, које не зависи од електричне енергије, за случај поплаве, попут оне из 1965. године.” У децембру 1984. године, на седници Друштвено – политичког већа Скупштине општине председавао је Милија Пантелић, судија Окружног суда) усвојена је одлука да се у град доведе са водовода у Атеници пет до осам

литара воде у секунди и око центра града изгради прстен од око 20 јавних чесама: код Касарне, Болнице, Фабрике „Цер”, предузећа „Партизан”, бензинске пумпе ИНЕ, Железничке станице, у парку код Аутобуске станице, код зграде Медицине рада и Гимназије, код Спортско – рекреативног центра „Младост”, Економске школе, Здравственог центра, хотела „Морава, на Великој и Малој пијаци, у Авенији липа, у Кнез Милошевој и Обилићевој улици, а фонтана у центру града (испред поштанске зграде).

Остваривање ове лепе замисли оствљено је за нека будућа времена.

КАТАСТАР ВОДОВА И ПОДЗЕМНИХ ОБЈЕКТАТА

Скупштина општине Чачак, у духу важећих законских прописа, донела је, 15. априла 1986. године, одлуку о програму и року за израду катастра водова и подземних објеката у општини. Овим катастром обухва-

ћени су и објекти „Водовода“. Тада је град Чачак имао 78 километара водоводне мреже, 19 километара површинске и 74 километара фекалне канализације.

Радови су поверени Заводу за фотограметрију у Београду, а на основу споразума са предузећима и другим организацијама („Водовод“, ППТ саобраћаја и Електродистрибуција) овај пројекат финансиран је тако што је Република Србија обезбеђивала 50 одсто средстава. Координатор стручних радова између извођача и корисника водова и инсталација била је Општинска геодетска управа у Чачку, на чијем се челу налазио Мирослав Недељковић, дипломирани инжењер геодезије, а надзор је поверен Републичкој геодетској управи. Потписани су и одговарајући уговори – у име Скупштине општине председник Александар Вишњић, а у име „Водовода“ вршилац дужности директора Душан Благојевић.

По уговору, рок за окончање овог посла био је крај 1987. године.

Рад на терену заиста је тада и завршен. Комплетан катастар извођач је предао Општинској геодетској управи у марту 1988. године. Планове овог катастра, за рачун Завода за фотограметрију, урадио је Завод за картографију „Геокарта“ у Београду.

Оцењено је да је читав посао урађен стручно и квалитетно. Предузећима – власницима својих водова и објеката, међу којима је и „Водовод“, предати су посебни планови и планови суседних водова. Ово је учињено због тога да би се водови и инсталације свих пратили при градњи нових.

„Овај катастар подземних водова и објеката (подземних инсталација) у првом реду треба да послужи стручњацима техничких служби предузећа која су њихови власници за одржавање и даљу изградњу, потом урбанистима у са-

ставу органа управе надлежног за планирање, урбанизам, стамбене и комуналне делатности, уређење простора и издавање одговарајућих техничких и урбанистичких услова, као и за пројектанте инвестиционих објеката и израђиваче генералних и детаљних урбанистичких и просторних планова. Исто као што се за одређену површину прибавља копија генералног плана са одговарајућим подацима, тако треба паралелно да се прилаже и извод из катастра подземних водова и објеката (инсталације). По-

Инфилтрација

штујући у пракси ова мала правила, избећи ће се многи могући неспоразуми, а укупан рад може да буде далеко садржајнији и квалитетнији”, записао је Драгољуб М. Вујовић, дипломирани правник, иначе, као општински функционер, непосредно укључен у реализацију овог изузетно значајног пројекта, који је окончан када је председник Скупштине општине Чачак био Милован Гавриловић.

У финансирању овог подухвата „Водовод” је учествовао са 32.220.000 тадашњих динара.

општински базен

Ова документа су, уз поштовање „слова” уговора, добијена и непрекидно се користе.

СТАБИЛАН РАД

У наредним годинама, од 1985. до краја 1988. „Водовод” је стабилно пословао, без губитака. Производња воде бележила је постепени раст, у складу са расположивим капацитетима, али и потребама потрошача. У 1987. години достићи ће 10.328.732, а у наредној 11.595.171 кубни метар. У складу са финансијским могућностима, ширене су водоводна и канализациона мреже. Водоводна између 1.200 и 1.499, кишна канализација до 1.000, а фекална нешто мање. Број нових прикључака за воду износио је до 200, на канализацију до 100, а и за воду и за канализацију до 130.

Нормално су функционисале све сужбе. Нису изостали нормално инвестиционо одржавање, чишћење и дезинфекција изворишта и ценовода. У Пријевору су у 1988. години продубљени бунари. Служба санитарне контроле ојачана је пријемом лекара микробиолога са специјализације. У овој служби, упоредо са нормалним обављањем послова, инсталирана је нова опрема и уведена је метода мембран-филтрације за бактериолошке анализе. Ово је посве нови квалитет – створени су сви услови да ова служба преузме и бактериолошке анализе, које је до тада вршио Завод за заштиту здравља у Чачку.

Година 1988. била је у сваком погледу успешна. Ово потврђује и податак из Службе за пројектовање и надзор, која је дала више сагласности на нове пројекте, обележила је 1.449 м трасе водовода, 6.830 м фекалне и 1.869 м кишне канализације, а уграђено је и 100 ознака за хидранте.

Али, ова година најављивала је тешкоће, посебно финансијске, услед све наглашенијег

обезвређивања динара, што ће још израженије бити у периоду који је долазио.

ПОСТРОЈЕЊЕ ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ВОДЕ

У другој половини 1983. године сачињен је инвестициони програм за изградњу система за снабдевање водом града. Урадили су их дипломирани инжењери машинства Светолик Вујовић и Душан Мијатовић, дипломирани економиста Милена Ружић и дипломирани правник Душан Благојевић. Сви су били запослени у „Водоводу“, коме је Фонд за финансирање система за снабдевање водом града Чачка поверио да буде инвеститор.

Урађена је одговарајућа студија, на основу које је прихваћена, као дугорочно решење, изградња изворишта у приобаљу Западне Мораве фабрике за пречишћавање воде. Комплетирана је економско – техничка документација, усвојено одговарајуће техничко решење, које је подразумевало да се ураде: црпна станица сирове воде у Пријевору, цевовод од ње до Бељине (дуг 2.000 метара) и фабрика за пречишћавање воде за пиће. Највећи део средстава за финансирање планиран је из месног самодоприноса. Предвиђено је, иначе, да се овај систем може радити по фазама, јер су материјалне могућности финансијера биле ограничене.

Подразумевало се да буду решени имовински односи на локацијама на којима ће бити постављени нови објекти. Али, тај посао није било могуће брзо завршити.

Црпна станица у Пријевору добила је приоритет.

Цевовод од Пријевора до Бељине прављен је од челичних цеви промера 1.000 милиметара.

Поступак експропријације земљишта приватних власника дуго је трајао.

Постројење за предтретман воде у Бељини (прва фаза) завршен је у новембру 1987. годи-

не. Урађени су објекти, набављена опрема. Пробни рад трајао је од 26 новембра 1987. до 27. јануара 1988. године. После техничког пријема објеката ова фабрика предата је „Водоводу“ на коришћење 29. јануара 1988.

Већ у првој години коришћења уочено је да је квалитет воде бољи од предвиђеног пројектом. Он се огледао у „редукцији органског оптерећења, смањењу садржаја метала у води и смањењу бактериолошког оптерећења“, што су, како се истиче у годишњем извештају, најзначајнији ефекти пуштања у рад постројења за бистрење воде. Посебно се истиче у том документу: „Пуштањем у рад овог система и поред чињенице да се није добило додатних 150 л/с, како је пројетком предвиђено, уз напред наведене ефекте у погледу квалитета, постигло се следеће: Постигнута је сигурност у раду система са аспекта могућности утицаја на квалитет воде. Добијен је бољи квалитет инфилтриране воде са изворишта Бељина. Смањена је количина хлора која се дозира у воду. Ублажена је хронична несташица воде, која је присутна у последњих неколико година, како у погледу задовољења потреба грађана и индустрије са водом, тако и проблеми везани за одржавање мреже (пуцање цевовода, пост загађења на мрежи и коришћење двојне мреже). Такође је пружена могућност за даљу доградњу система у више праваца у зависности од изградње регионалног система Рзав. Истовремено заустављено је даље погоршање квалитета воде на изворишту Бељина.“

Ово постројење радило је до добијања воде са Рзава.

ВОДА СА РЗАВА

Након постигнутог споразума општина Чачак, Ариље, Пожега, Лучани и Горњи Милановац, од 1983. до 1984. године урађен је идејни

Преграда у Шевелју са водозахватом

пројекат за снабдевање водом са Великог Рзава ових пет градова и њихових околних насеља. Био је то почетак изградње у Србији највећег регионалног система за снабдевање водом.

У 1984. години формиран је посебан координациони одбор за даље усмеравање реализације овог великог пројекта. Сачињавали су га председници општина, а на челу је био Бошко Петронијевић, председник Скупштине општине Ариље.

Пројектант овог система био је Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда. На челу пројектантског тима налазио се професор Лазар Јовановић.

У Чачку је постојао Фонд за финансирање

система за снабдевање града водом. Његова скупштина усвојила је 26. фебруара 1986. године техноекономску анализу коришћења воде са реке Рзав. Председник Извршног одбора овог фонда био је дипломирани грађевински инжењер (ужа специјалност: хидротехника) Радомир Д. Васиљевић, а Скупштине – Бане Матијевић, такође инжењер. Ову анализу прихватила је већ 15. априла и Скупштина општине Чачак на седници Већа удруженог рада, Већа месних заједница и Друштвено – политичког већа. Председник Скупштине општине био је Александар Вишњић, дипломирани машински инжењер. На тој седници одлучено је да се распише референдум, на коме ће се грађани изјашњава-

ти да ли су за завођење месног самодоприноса, чијим ће се средствима, уз друга наравно, финансирати реализација овог значајног пројекта.

Референдум је одржан у септембру те године. За завођење месног самодоприноса изјаснили су се грађани у градским месним заједницама: Стари град, Кључ, „3.децембар“, Палилуле, Градски бедем, Кошутњак, „Танаско Рајић“, Љубићки кеј, Авлаченица, Сајмиште, Кулиновачко поље, Лозничко поље, Младост и Бељина и сеоске: Јездина, Коњевићи, Кулиновци, Лозница, Парменац, Придворица, Овчар Бања, Трбушани, Пријевор и Прислоница. Мање од половине грађана прихватило је завођење самодоприноса у Трнави, Прелјини, Видови и Доњој Трпчи; у овој последњој за издвајање средстава гласало је само два одсто грађана.

Јавно предузеће „Рзав“ у Ариљу, носилац остваривања пројекта, основано је у пролеће 1987. године. И, радови су одмах започети – 19. јула.

Фабрика воде пуштена је у пробни погон 14. јула 1993.

Вода се користи са захвата Шевељ. Инвеститор бране за мини електрану на том месту била је „Електроморава“ из Чачка. То је привремене водозахват.

Пројекат је предвиђао да се овај систем заврши у две фазе. У првој Чачак би добијао 50 одсто воде, остале четири општине другу половину. Чачак би, по пројекту, добијао 600 литара воде у секунди, у другој – 1.200 литара.

Инжењер Василијевић је 1999. године забележио: „Данас систем „Рзав“ снабдева водом за пиће око 250.000 становника, а половином првог века наредног миленијума снабдеваће око 400.000 становника“. Додао је: „Основно опредељење за избор, била је количина и квалитет воде за дужи период.“ Овај еминентни стручњак изричит је: „Квалитет воде Великог

Фабрика за пречишћивање воде у Ариљу

Рзава, који припада првој класи водотока са планинских масива Златибора, Муртенице и Мучња, као и изузетно ретком насељеношћу без иједног индустријског загађивача на сливу, обезбеђује трајну сигурност квалитета воде, уз неопходне мере заштите сливног подручја. Средња надморска висина слива је око 1.150 м.”

Читав систем подразумева, у сарадњи са Електропривредом Србије, изградњу три акумулације: „Сврачково”, „Роге” и „Орловача”. Постоји и могућност повезивања са водама из слива Увца, чиме ће се обезбеђивати увећана количина квалитетне воде за пиће, довољне за очекивано повећање становништва (а и на то се рачунало, мада су демографска кретања супротна), не само у оквиру овог система, већ и шири простор Шумадије.

После изградње цевовода и пратећих објеката, вода је у Чачак стигла 3. децембра 1993. године. Још неки подаци заслужују истицање када се говори о води са Рзава:

Завршена је прва фаза овог система, не и бране „Сврачково”, како је планирано. За ту брану припремљена је сва техничка документација. Иначе, од фабрике воде на Клику код Ариља до резервоара у Бељини вода стиже за 22,84, а до резервоара у Љубићу за 24,08 сати. Из тих резервоара она се дистрибуира у град и околна насеља. Када буде завршена друга фаза, то „путовање” биће знатно краће. Инжењер Василијевић у својој студији посебно је нагласио:

„Техничко решење водоводног система „Рзав” пројектовано је и изведено по савременим техничким стандардима овога времена. Изградњом бране и формирањем акумулација са више степеница на Великом Рзаву постојећем и будућем развоју водосистема обезбедиће се повећана количина и захтевни степен сигурности у производњи воде за пиће, без обзира на хидролошке осцилације током године.”

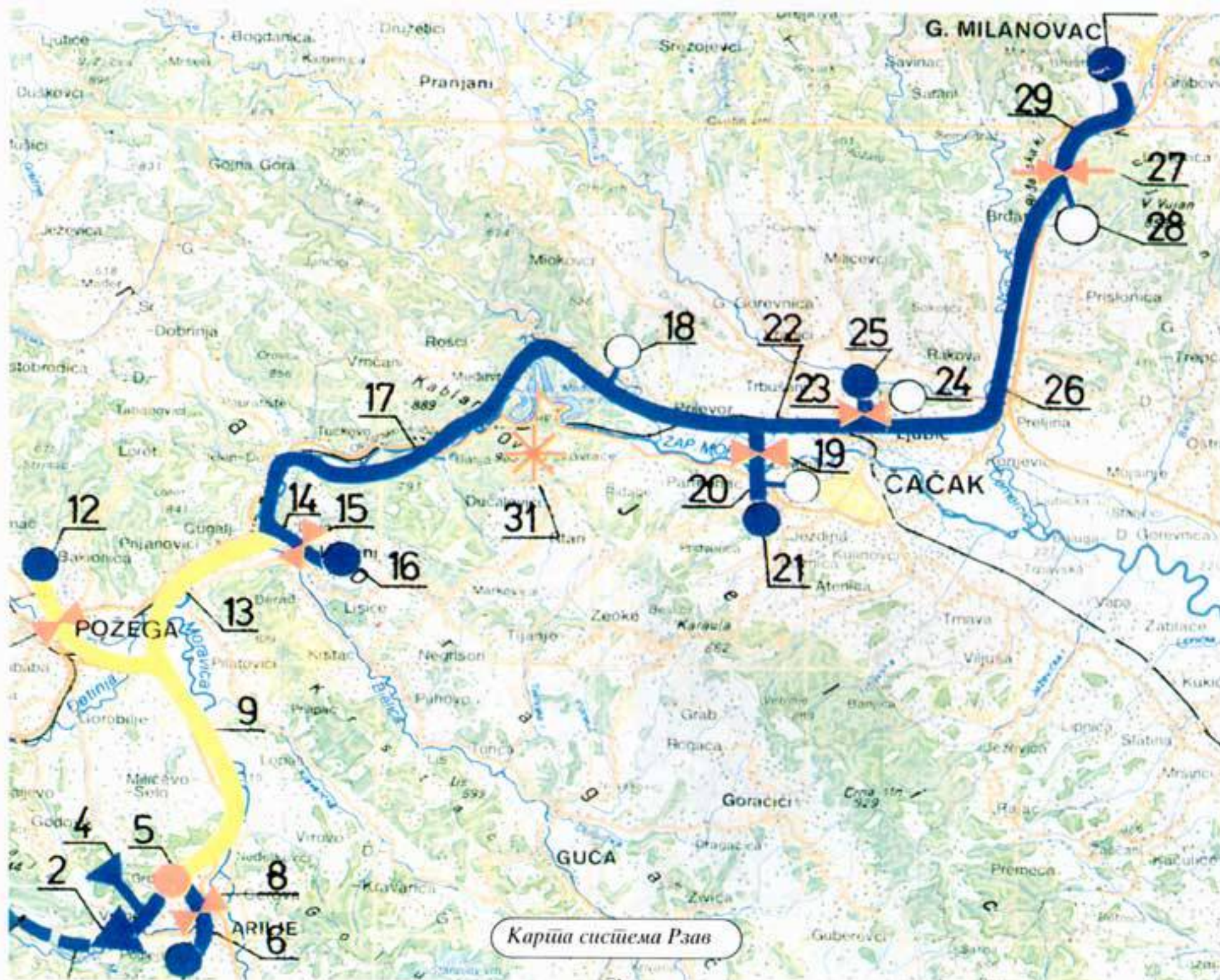

Ljubo Lazović

Љубо Лазовић рођен је 21. новембра 1950. године у Чачку где је завршио основну школу и Гимназију. Машински факултет завршио је у Београду.

На месту директора ЈП за водоснабдевање „Рзав“, Ариље налази се од јануара 1993. године.

Ово предузеће је највећи добављач Водовода Чачак, коме је од 1993. године испоручило преко 100.000.000 метара кубних воде за пиће.

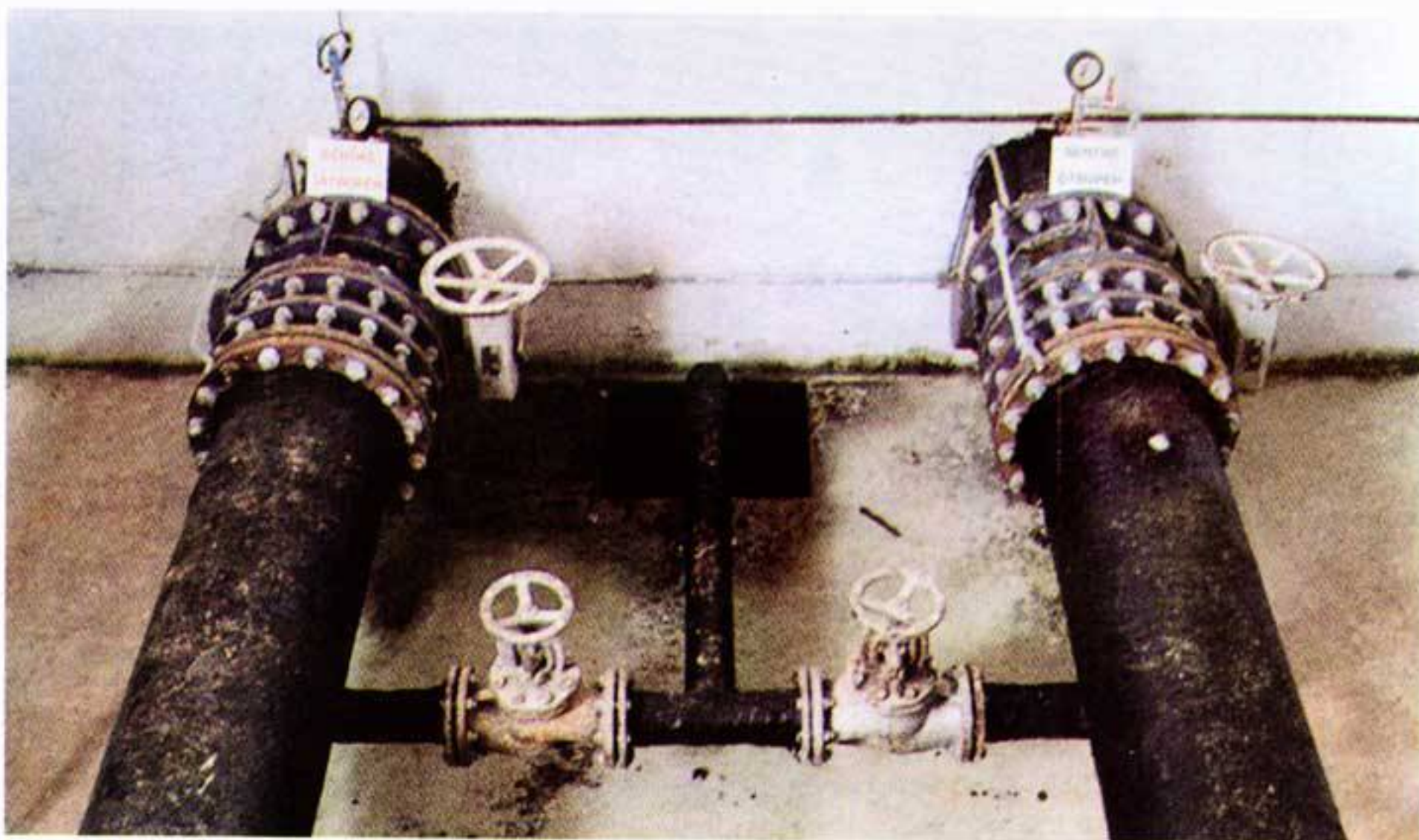
Станица за деклорисање у Рошцима

Челични цевовод \varnothing 1100 mm у Овчар Бањи

Мерно режулациони блок у Љубићу

Од 26. октобра 1993. када је добијена сагласност Министарства здравља у Влади Републике Србије да се вода може користити за пиће, до краја 2004. године за све три општине испоручено је 175.000.000 кубика воде. Чачку – преко 100.000.000. Уложена средства општина и Републике Србије за реализацију овог подухвата процењена су на око 100.000.000 долара.

Један датум из 1993. године значајно је, дакле, уписан у историју снабдевања Чачка водом. Наиме, пошто је завршен резервоар у Љубићу, и наш град добио је воду са Рзава. Тим поводом, 3. децембра, у Љубићу је уприличена лепа свечаност. Говорио је Никола Шаиновић, председник Владе Србије, а потом пустио у рад ново постројење, самим тим и воду у градску мрежу. Истина, рзауска вода је коришћена и претходних шест месеци.

ДРАМАТИЧНЕ ГОДИНЕ

Године 1989. и 1990. биле су релативно стабилне – и у производњи и дистрибуцији воде, и у пословању. Ово речито потврђују подаци, вредни истицања:

У првој је за потрошаче обезбеђено 10.850.782 кубика воде (344.2 литара у секунди). Била је, по анализама у сопственој лабораторији, и микробиолошки и хемијски исправна. Проширене су и водоводна и канализациона мрежа. У 1990. години производња воде износила је 11.53.513 кубика, односно 372.4 литара у секунди. Повећање је износило 6,4 одсто. У марту, мају и јуну јавиле су се несташнице воде у мрежи. Једном месечно чишћени су инфилтрациони базени у Бељини и у Пријевору.

На 13.069 узорака вршена је анализа воде са изворишта, из резервоара и градске мреже, што је двоструко више него у 1989. години. Ово је условљено не малим проблемима у вези са квалитетом воде и изградњом нових удаљених

водова на градској мрежи. У више цевовода вршена је дезинфекција.

Урађено је више пројеката и техничких решења за водоводну и канализациону мрежу и у приградским насељима. Геодетски послови подразумевали су обележавање трасе и давање потребних геодетских података, снимање терена, картирање...

Није изостало ни чишћење фекалне и кишне канализације – очишћено је 880 сливника и њихових одводних цеви. Изграђено је 7.490 дужних метара водоводне мреже, знатно више него у претходној години, али и 5.484 метра нових прикључака на водоводну и канализациону мрежу, углавном у граду и у Месној заједници Коњевићи. Механизација је непрекидно била мобилна.

Финансијски показатељи пословања сведоче да је инфлација попримила драматичне размере: у поређењу са претходном годином, у 1990. остварени приход био је четири пута већи, приход од канализације дванаест, приход од услуга двадесетједан пут, а расходи су повећани четири и по пута. Произилази да су они знатно мањи у поређењу са другим показатељима, што је доказ више да се у „Водоводу“ домаћински пословало. Вођена је рестриктивна политика у исплати личних доходака, па су зараде биле ниске.

Пошто је остварен значајан вишак прихода над расходима, у органима управљања оцењено је да је пословни резултат у 1990. години био задовољавајући.

Већ у првој половини 1991. године било је јасно да се инфлација не може зауставити. У поређењу са првим полугодиштем 1990. укупни приходи бележили су раст од пет до седам, а расходи девет пута. Неки трошкови порасли су у распону од три до 38 пута. Овај последњи показатељ односи се на плаћене банкарске камате. Инфлаторна кретања донекле су пратиле

зараде запослених: најнижа је била 54.508,70, а највиша 136.495,80 динара. Исказан је губитак, што је једноставно била – неминовност.

У другој половини године стање је било још драматичније.

Ипак, производња воде је повећана. По плану су одржавана постројења, поправљане су бунарске пумпе у Бељини и Пријевору, поправљани су: фекалне пумпе, аутоматика, мерачи протока воде и њеног нивоа, вршена је делимична реконструкција хидраулике и аутоматике обављено је баждарење водомера, аутоцистерна „woma“ коришћена је по потреби.

Само у првој половини 1992. године изграђено је 395 метара водоводне и 544 метара канализационе мреже. Мање је то него у претходним годинама, али, у условима какви су били, то је успех. Чишћени су бунари, урађено је 166 нових прикључака на водоводну и канализациону мрежу.

Остварен је и подухват посебно значајан – завршено је пројектовање идејног решења водоснабдевања Чачка и околних насеља са регионалног система „Рзав“, што су урадили стручњаци „Енергопројекта“ из Београда, а стручњаци Института „Јарослав Черни“ из Београда, за потребе Чачана, завршили су главни пројекат за снабдевање водом Кулиноваца (дистрибутивна мрежа и резервоари са опремом).

Нормално су обављани геодетски послови, уз издавање услова, сагласности и одобрења за прикључке на водоводну и канализациону мрежу, што је стао посао „Водовода“.

У Служби за санитарну контролу вода је, по плану, контролисана са изворишта у Бељини и Пријевору, из Западне Мораве, Каменице и градске мреже. Вршена је дезинфекција новоизграђене мреже, из које су узорци посебно анализирани, испирани су слепи кракови са мерењем резидуалног хлора.

У постројењу за предtretман воде регистрован је изузетно повољан однос између количина које су преко њега упућене на инфилтрационе базене и оних које су исцрпљене са изворишта у Бељини. Постигнут је, при том, добар квалитет избистрене воде и поред не малих тешкоћа које су се јављале у процесу пречишћавања: било је и прекида рада (укупно 17). Одржаван је, при том, прописани режим одржавања постројења, а просечно је обављано 30 анализа воде у једној смени, што је изискивало појачане напоре.

Нормално су радили органи управљања. Усвојени су нови Статут предузећа и низ правилника, међу којима и о – систематизацији радних места, а потписан је и појединачни колективни уговор. Доношене су и одлуке о продаји станова, у складу са новим законским прописима. Иначе, „Водовод“ је у претходним деценијама улагао не мала средства за куповину станова својим радницима или им је давао најповољније кредите за градњу породичних кућа.

Појачано је и обезбеђење имовине предузећа. Чуvari су, поред осталог, извели и бојево гађање постигавши веома добре резултате. Пошто су неки од њих позивани на војне вежбе или су упућивани на ратишта, њих су замењивали запослени у другим службама.

На крају године, изузетно тешке, остварен је велики губитак у апсолутном износу, али су и цифре којима је он исказан – за услове у којима се радило – небитне, готово ништавне, бесмислене. Стога и нису вредне помена.

Разарајућа инфлација новца, нашег динара, постала је у 1993. години неподношљива. Податак да је на крају децембра дотадашња милијарда претворена у један динар, најречитије потврђује стање у коме су се нашле финансије наше земље, самим тим и „Водовода“. Сва плаћања била су обесмислена. Седмичне зараде нису могле да „покрију“ две векне хлеба. И станови

Радови у Кључкој улици

су изгубили вредност: двособне су дотадашњи корисници – и у „Водоводу“ – куповали за неколико немачких марки. У трговини цене прехранбених и индустријских производа мењане су по неколико пута у току само једног дана.

Сви наши људи постали су-милијардери. Било је оних који су месечно „зарађивали“ и по више хиљада милијарди тадашњих динара.* Лични дохоци исплаћивани су седмично.

И у таквим приликама „Водовод“ је обезбеђивао довољно воде свим корисницима. У поређењу са претходним годинама, количине нису смањиване. Али, није могло ни да буде говора о изградњи нових објеката, и о улагањима у нову опрему. Вршене су само најнужније поправке постројења, водоводне и канализационе мреже. Нису изостајале редовне санитарне контроле воде и на извориштима, у Западној Морави и у мрежи.

Истина, завршавани су радови који су омогућавали да Чачак користи воду из система „Рзав“.

Уследио је финансијски обрт: 24. јануара 1994. године, по програму професора др Драгослава Аврамовића, извршена је реконструкција монетарног система у нашој земљи. Уведен је нови динар по вредности истоветан са немачком марком. Заустављена је инфлација динара, која је била највећа од како свет зна за валутни систем. Оборене су цене прехранбених и индустријских производа, заустављено обезвређивање динара. Остварена је прва револуција у монетарној и финансијској, самим тим и економској сфери. Домети су се одмах осетили, упркос гвозденим санкцијама међународне заједнице према нашој земљи.

ПЕТА ДЕЦЕНИЈА

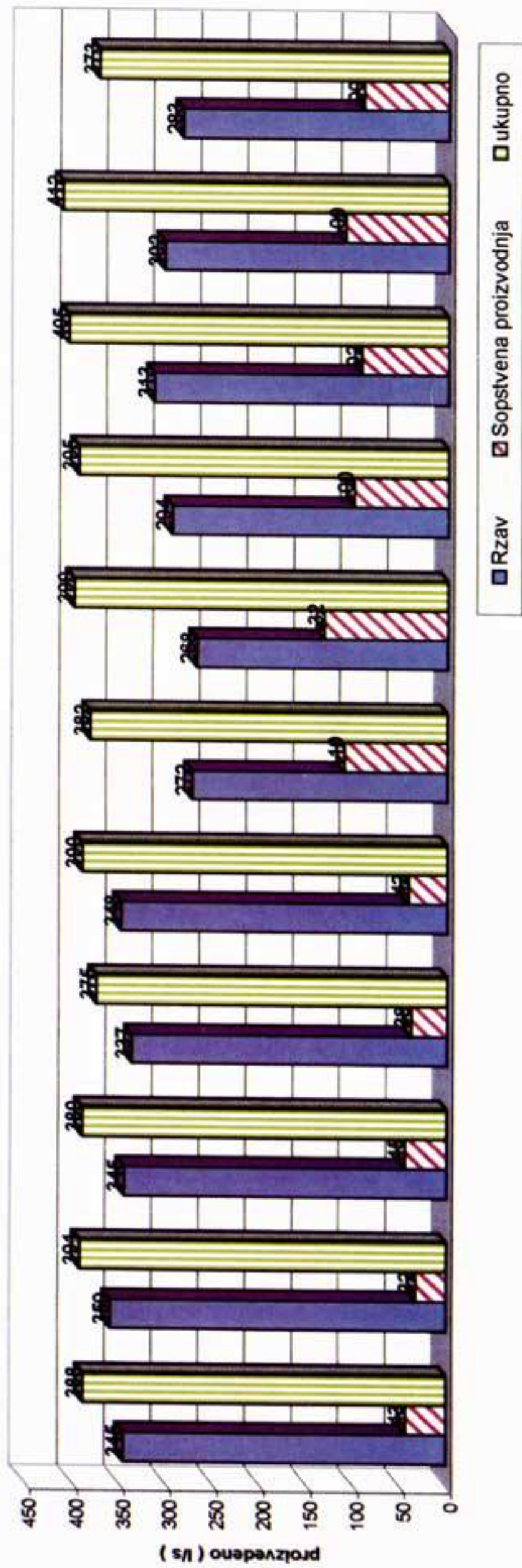
ИЗ ГОДИНЕ У ГОДИНУ

Количине произведене и дистрибуиране воде од 1994. до 2004. године показујемо у следећој табели, остале показатеље дајемо описно.

* За радозналце ће, можда бити интересантни финансијски ефекти пословања у 1993. години.

Укупан приход износио је 578.372.590.954.593 динара, укупни расход 590.037.024.480.933 динара, а губитак – 11.664.433.526.400 тадашњих динара.

Преглед производње воде

Godina	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.	m ³ /god.
RZAV	10882022	11322507	10867905	10612895	10982164	8581150	8438831	9285952	9883123	9530306	8929819
Sopstvena proizvodnja	1352851	1023749	1404266	1211722	1309632	3453900	4151182	3163840	2896715	3453114	2848807
Ukupno	12234873	12346256	12272171	11824617	12291796	12035050	12590013	12449792	12779838	12983420	11778626
Rzav	89%	92%	89%	90%	89%	71%	67%	75%	77%	73%	76%
Sopstvena proizvodnja	11%	8%	11%	10%	11%	29%	33%	25%	23%	27%	24%

Година 1994.

У току године урађено је: чишћење и дезинфекција свих бунара, доводног цевовода и резервоара, дезинфекција 14 бунара у Пријевору и доводног цевовода чисте воде Пријевор – Бељина, а нису изостали чишћење, дезинфекција и пражњење постројења за предtretман сирове воде; урађен је програм праћења, санације и конзервирања изворишта у Пријевору и Бељини, а обављено је и чишћење и уређење инфилтративних базена.

Служба за санитарну контролу бринула је о исправности воде и вршила физичко – хемијску и микробиолошку анализу њеног квалитета. Обављено је чак 8.747. ових анализа, при чему је констатовано да Чачани користе воду задовољавајућег квалитета. Ова служба, што ће чинити и у наредним годинама, вршила је анализе воде и за потребе завода за заштиту здравља у Чачку и Краљеву.

Од осталих послова, вредно је посебно истаћи:

Урађена су 134 нова прикључка на градску водоводну и канализациону мрежу. Уз то, на јужном колектору постављено је 864 м цевовода и завршени су скоро сви грађевински радови, а у Јездинском насељу завршено је 646 м водоводне мреже. Избаждарено је 2.133 водомера, услуге ауто-цистерне коришћене су 2.100 пута. И остала механизација рационално је употребљавана. Урађено је више пројеката и техничких решења. Надзор је обављан на више водоводних (цевовод од Трбушана до Бељине, мрежа у Пријевору и Јездини, резервоар у Љубићу, хлоринаторска станица у Рошцима.....) и канализационих објеката.

Свему треба прибројати снимање и картирање изведеног стања водоводне и канализационе мреже.

У овој години остварен је укупан приход од 4.673.043 динара. Расходи су били већи – 5.201.645 динара, па је, самим тим, губитак у пословању био неминован. Он је углавном последица отписивања потраживања старијих од 60 дана. Највећи део ових потраживања односи се на велике потрошаче воде, а то је привреда, коју је захватила велика неликвидност. Велики број дужника – 1.600 – био је и из категорије домаћинства. Иначе, највећи део потраживања од великих потрошача касније је, уз велике напоре, наплаћен. Плате запослених, које су у просеку достигле 187,40 динара, веће су од планираних, мада и даље врло ниске. Погодност је што су, као и накнаде са регрес и топли оброк, благовремено исплаћиване.

„Водовод“ је био домаћин Међународне конференције „Квалитет вода“, која је у Чачку одржана 4. и 5. октобра. Припремљена је у сарадњи са Удружењем за технологију воде из Београда. У организационом одбору били су, поред осталих, из Чачка: Родољуб Петровић, председник Скупштине општине, Зоран Рајићић, председник Клуба привреде, лекар Весна Пајовић и представници „Водовода“ – директор Петар Властелица и дипломирани инжењер технологије Србољуб Ђурић. Теме су биле: „Каквим водама располажемо“, „Какву воду пијемо и како је контролишемо“, „Какве су перспективе у водоснабдевању“, „Каква су воде за рекреацију и рехабилитацију“. Поднесено је више саопштења. Из Чачка су аутори били: професор др Драгутин Ђукић са Агрономског факултета, Србољуб Ђурић и др Весна Пајовић.

Радови су штампани у 500 примерака. Међу њима била су и саопштења о квалитету воде за наводњавање на подручју хидросистема „Чачак“ и о снабдевању водом пет општина (Ариље, Пожега, Лучани, Чачак и Горњи Милановац) из система Рзав.

Година 1995.

У хронику ове године уписано је :

Крајем марта пуштен је у експлоатацију крак Пријевор – Бељина из система „Рзав“, чиме је побољшано снабдевање дела насеља на граници прве висинске зоне. „Водовод“ је био укључен у радове на завршетку хлорне станице у Бељини.

Служба за санитарну контролу обављала је континуирано поверене послове у складу са Правилником о хигијенској исправности воде за пиће. Контролисани узорци воде, које је, иначе, било у довољним количинама, показивали су хемијску и микроби-олошку неисправност у симболично малим процентима. Нису изостајале одговарајуће дезинфекције и испирање мреже нити санација и водоводне и канализационе мреже и постројења.

У градској мрежи урађено је 178 нових прикључака на водовод и канализацију. Велики послови завршени су и у месним заједницама Палилула, Јездина и Парменац, затим на „јужном колектору“, у центру града, Основној школи „Др Драгиша Мишовић“ и на простору комплекса око споменика Танаско Рајићу на брду Љубићу.

Избаждарено је 1.963 водомера. Аутоцистерна „woma“ била је стално ангажована, затим цистерна за воду, багер, плато-приколица, камион „Фап“, компресор, цистерна– сливничарка и апарат за откривање кварова на мрежи, што ће карактерисати и наредне године. Расположиве машине максимално су коришћене. Урађени су нови пројекти и техничка решења, углавном за сопствене потребе, а није изостајао ни надзор над водоводним и канализационим објектима, нити геодетски послови – снимање и картирање изведеног стања водоводне и канализационе мреже.

Сви радови изведени су на време и уз поштовање највиших стандарда.

У овој години остварен је укупан приход од 8.079.364,88 динара. Највише од продаје воде и услуга канализације. Приходи су већи од планираних – добијени су и од наплаћених услуга за изградњу јужног колектора и водоводне мреже у месним заједницама Парменац, Палилула, Јездина и Пријевор.

Услед општег пораста цена, материјални трошкови, који чине 55 одсто укупних расхода, енормно су порасли (амортизација са ревалоризацијом основних средстава и вода са Рзава). Велики раст, од 43 одсто, забележили су нематеријални расходи (порези и доприноси на личне дохотке и топли оброк). Плате су повећане, али нису биле велике – у просеку 463,73 динара. Ако се додају и ванредни расходи (истина не велики), онда је и логично што је исказан губитак у пословању од 3.269.535.92 динара, што је више него у претходној години. Они су, наравно, и последица закаснелог одобравања повећања цене воде и канализације.

Година 1996.

Сви корисници добили су довољне количине воде, и то уредно, сем од 4. до 10. јуна, када је дошло до хаварије на магистралном цевоводу Ариље – Чачак. Да би потрошачи имали довољне количине воде, коришћене су цистерне, а истовремено је активиран стари, чачански, систем, у коме је производња воде повећана са 44,5 на 110 литара у секунди.

Континуирано су санитарно одржавани сви објекти, што је подразумевало планско чишћење, дезинфекцију и испирање резервоара и мреже, хиперхлорисање, не само при пуштању воде за Горњи Милановац са система „Рзав“, при чему је испиран магистрални цевовод, са дезинфекцијом прекидних комора у Брђанима и на резервоару на Нешковића брду.

Електро и машинско одржавање изискивали су појачане напоре запослених на тим пословима.

На свечаности поводом завршетка радова на „јужном колектору“: Петар Власијевић, директор Водовода и Родољуб Пејровић, председник Скупштине општине Чачак (1995).

Од других подухвата, ваља истаћи монтажу, пуштање у рад и технички преглед радиоуређаја на фреквентном опсегу 2 м (репетитор, три мобилне радио-станице). Уследили су и монтажа, повезивање и пуштање у рад главног разводног ормана са мерном групом и аутоматиком за фекалне пумпе ФС. ЈУГ.

Перманентно је вршена санитарна контрола воде (квалитет), али и дезинфекција новоизграђене мреже, испирање слепих кракова и водова, на којима је, из различитих разлога, погоршан квалитет воде. Квалитет воде је био изузетан: физичко-хемијску и микробиолошку неисправност имало је мање од један одсто узо-

рака. Пошто је у октобру Јавно предузеће „Рзав“ започело флуорисање воде за пиће, концентрација флуора је контролисана у сопственој лабораторији.

У овој години урађена су 174 прикључка на градску и водоводну и канализациону мрежу. Завршени су сви радови на „јужном колектору“ фекалне канализације ПВЦ Ø 500 и Ø 400 мм, а рађено је и у више градских рејона и фабрика. Кварови су благовремено отклањани. Цистерна „woma“ имала је чак 2.575 интервенција.

Урађено је више пројеката и техничких решења. Међу њима и израда пројектног задатка за пројектовање друге фазе дистрибутивног система општине Чачак. Не мало послова било је и при градњи виших зона снабдевања водом (Кулиновци, Лозница, Пријевор, Прељина, Прислоница и Горња Треча). Није изостало ни вршење надзора при изградњи водоводних и канализационих објеката у градским и приградским месним заједницама. Нити снимање и картирање изведеног стања водоводне и канализационе мреже.

Иначе, у овој години „Водовод“ је остварио укупан приход од 23.530.549,23 динара, што је за 107 одсто више него у претходних дванаест месеци. Расходи су достигли 23.530.549,23 динара. Дакле, пословање је било, што би рекли финансијски стручњаци, у знаку „позитивне нуле“. Просечна плата по раднику износила је 983,56 динара. При исплати поштовано је „слово“ колективног уговора (цена рада на бази просечне плате у општини Чачак, сведена на најједноставнији рад).

Управни одбор је, разматрајући извештај за ову годину, оценио да је пословање било успешно иако се радило у веома сложеним условима, највише због тешког економског положаја и привреде и становништва, да су у току године обезбеђене довољне количине квалитетне воде за привреду и грађане, да су уред-

но измириване обавезе према добављачима. Уз то, да су благовремено обезбеђивани потребни материјали за обављање посла и да су лични доходи исплаћивани у духу одредби појединачног колективног уговора.

Година 1997.

Снабдевање потрошача водом било је и уредно и у довољним количинама. Од 1. октобра до 6. новембра константно је допуњаван систем водом из сопствене производње (просечно 42 литра у секунди) услед тога што су се јавили одређени проблеми у систему „Рзав“. Истовремено извршена је ревитализација сопственог система, обезбеђено је резервно напајање електричном енергијом (брана у Парменцу, репети-тор у Љубићу, стационаране радио – станице и фекалне станице), саниран је резервоар „Слобода“. Непрекидно је обављано баждарење мерача протока и друге опреме.

Свакодневно је вршена анализа квалитета воде у оба система, баждарени су мерачи резидуалног хлора и мутноће, а нису изостајала планска чишћења, дезинфекција и испирање не само резервоара чисте воде, 14 бунара у Пријевору и доводног цевовода до њих, затим санитарни преглед свих радника и дератизација објекта. Наравно, и електро и машинско одржавање обављани су плански.

Урађен је 201 прикључак на водоводну и канализациону мрежу у граду и приградским насељима, у којима су рађени доводни и дистрибутивни цевоводи. Завршено је 4.202 метара нове водоводне мреже (разних пречника) и 1.106 метара нове фекалне канализације (све ПВЦ мрежа).

„Woma“ и остале машине и уређаји непрекидно су били мобилни.

У Служби за развој урађено је више пројеката и техничких решења. Надзор над изград-

њом нових водоводних објеката обављан је у Кулиновцима, Лозници, Јездини, Прељини, Пријевору, Трбушанима, Љубићу, Атеници, Прислоници, Бељини, али и на градском атару.

Геодетски послови усмеравани су ка снимању и картирању водоводне и канализационе мреже (снимљено је 29.395 м водоводне мреже, картирано исто толико и исцртано 18.611 м уздужних профила на мрежи.

У овој години „Водовод“ је остварио укупан приход од 20.690.824,97 динара, а расходи су достигли 23.758.586,54 динара. Самим тим, исказан је губитак од 3.067.761,57 динара.

Управни одбор је оценио да су у току године обезбеђене довољне количине квалитетне воде за све потрошаче, да су уредно измириване обавезе према добављачима, да нису недостајали материјали и опрема за рад, да су плате редовно примали сви запослени, а да је „исказан“ губитак настао као последица објективних фактора, на које запослени ЈКП „Водовод“ нису могли да „утичу“, јер – изостало је неадекватно повећање цена воде и канализације (планирано од 1. априла за 38, а одобрено 22. јула за само 19 одсто), а уз то продате количине воде биле су мање за 11 одсто у овој у поређењу са оствареним у претходној години.

Година 1998.

По оцени пословодства, чланова Управног одбора и колектива, снабдевање свих корисника било је уредно и у довољним количинама. Електро, машинско и санитарно одржавање изворишта и објеката били су веома квалитетни. Свакодневно, што је стална пракса, праћен је рад система производње и дистрибуције воде, уз анализе количине и квалитета преко погонских мерача (проток, мутноћа, резидулани хлор...). Обављени су чишћење и дезинфекција резервоара у Придворици, Љубићу, Бељини и Пријевору.

ру, а није изостајала ни дератизација објеката, нити одржавање фекалних пумпних станица, контрола рада пумпи и аутоматике. Сви узорци воде који су анализирани показали су да су исправни на физичко-хемијске параметре, а само 21 (или 0,6 одсто) показао је да је микробиолошки неисправан.

Запослени у Служби за изградњу и одржавање обавили су све послове на опште задовољство. Поред осталог, урађено је 14.780 метара нове мреже водовода и канализације и 209 прикључака. Баждарница је благовремено отклањала кварове по шахтама и замењивала неисправне водомере. Цистерна „woma“ стизала је тамо где је било потребно. Механизација је нормално одржавана и непрекидно била мобилна. Много послова урађено је при изградњи водоводне мреже у месним заједницама Кулиновци, Лозница, Лугови, Мрчајевци, Атеница и Јездина, у неким градским улицама и привредним предузећима.

Урађено је више пројеката и техничких решења за објекте у граду и приградским насељима. Вршен је надзор на градњи више водоводних и канализационих објеката. Геодетски је снимљено и картирано 19.582 метара водоводне и канализационе мреже.

У опрему и механизацију уложен је 1.675.091 динар: цистерна „woma“, спектрофотометар („Перкин Елмер“), радио уређај „моторола“, „псион“ за читавање водомера, мобилни дизел-агрегат 16-32 KV за резервно напајање резервоара Р1 у Љубићу и ласерски штампач.

Финансијско пословање лако је сагледати из само три показатеља: остварен је укупан приход од 124.872.500 динара, расходи су износили 131.250.502 динара, самим тим исказан је губитак од 6.377.955 динара. У расходима лавовски део имала је амортизација (чак 26 одсто), пошто је обрачуната за претходну и ову годину.

За плате запослених издвојено је 5.762.048 динара, у шта се урачунавају и средства за регресирање годишњих одмора и награде јубиларцима. Оне су повећане за 25 процената, а исплата је вршена у складу са важећим колективним уговором, при чему су основицу чиниле просечне нето зараде у општини Чачак.

Година 1999.

Година 1999. била је драматична за Србију, Чачак и – „Водовод“. Наиме, од 24. марта до 10. јуна трајала је агресија снага НАТО пакта на нашу земљу. Носила је за нас циничан назив „Милосрдни анђеол“. Бомбардовани су, не само војни објекти, већ и индустријска постројења, мостови, болнице, школе, електрични водови, телевизијски репетитори и седишта редакција информативних кућа, болница, манастири и цркве. Разарања су била страховита. Погинуло је много људи, знатно више цивилног становништва него војника. Међу жртвама била су и деца. „Милосрдни анђеол“ био је немилосрдан према Србима. При ракетирању агресори готово и да нису бирали циљеве.

Међу градовима у Србији који су претрпели највећа разарања био је Чачак. Жртве бомбардовања били су, и у овом гаду, невини људи. На мети ракетирања у Чачку посебно су били Компанија „Слобода“, Технички ремонтни завод и Фабрика „Цер“, али и нека друга предузећа у индустријској зони. Ни школе нису поштеђене. Оштећени су и неки манастири Српске свете горе у Овчарско-кабларској клисури.

У земљи је заведено ратно стање.

Тад се и „Водовод“ нашао у изузетно тешкој ситуацији. Истина, витални објекти овог предузећа нису тада значајније оштећени, ако се изузму водоводна и канализациона постројења у неким градским зонама и предузећима који су претрпели велика разарања.

Услед ратних дејстава смањена је производња воде у априлу, мају и јуну. По одлуци Општинског штаба Цивилне заштите, од 6. априла у градску мрежу вода је континуирано дистрибуирана из сопствене производње у циљу одржавања изворишта Бељина и Пријевор у санитарној приправности. Извршена је делимична ревитализација сопствених постројења тако што су, како се истиче у извештајима предузећа, „ремонтовани и стављени у функцију водазахват сирове воде, пумпна станица сирове воде у Пријевору и потисни цевовод сирове воде до инфилтрационих базена на извориштима Пријевор и Бељина. Такође, је извршено пре-

спајање потисних цевовода из црпних станица I и II фазе, као и пуштање у рад мерача протока за градску мрежу. Упркос несташицама електричне енергије и прекидима водоснабдевања са система „Рзав“, који су трајали од два сата па чак до шеснаест сати у континуитету, може се констатовати да је снабдевање водом становништва и привреде било непрекидно, уредно и у довољним количинама-захваљујући континуираној дистрибуцији воде из сопствене производње у градску мрежу.

Да би се ово обезбедило, посебна пажња била је посвећена санитарном одржавању објеката и изворишта. Уз пожртвовани рад свих за-

Жико Илић, Велимир Сјанојевић, Мирослав Маркићевић, Војислав Илић... и Пејтар Власићевић (десно) на свечаности у Прељини

последних, у периоду ратних дејстава обављени су бројни ванредни послови: обука радника у пружању прве помоћи ради заштите од радиолошко-биолошко-хемијских дејстава, урађена су привремена склоништа, појачани су контрола и санитарни преглед над објектима водоснабдевања, измештени су и ускладиштени контејнери са хлором у базен на изворишту Пријевор, а нису изостали чишћење, дезинфекција и непрекидна контрола исправности воде у мобилним и статичним цистернама. Уз све друго, пружена је стручна помоћ у заштити објеката за снабдевање водом на читавом подручју општине Чачак. Све ово пратило је брижљиво одржавање (и поправка) електричних постројења и опреме, одржавања машина, ремонт и одржавање фекалних пумпних станица. Пружена је помоћ при поправкама неких бунарских пумпи у граду. Посебна пажња била је посвећена испирању градске мреже, што је једна од најефикаснијих санитарних мера. Ово је, у току године урађено на чак 118 места.

И неки други подаци о раду у овој години заслужују посебно истацање:

Уграђено је 226 нових прикључака на градску водоводну и канализациону мрежу. Урађено је 4.925 водоводне и 96 метара канализационе мреже, знатно мање него у претходној години управо због поремећаја у ратним месецима. Обиман посао било је санирање поломљене мреже водовода и канализације у Компанији „Слобода“. Није изостало пружање помоћи бројним корисницима, посебно власницима водовода у селима, где су рађени и бројни пројекти или је вршен стручни надзор.

Агресије снага НАТО пакта није била једина невоља која је задесила општину Чачак. Наиме, 10. јула села на левој обали Западне Мораве задесила је велика поплава, па су радници „Водовода“ тамошњим домаћинствима допремали пијаћу воду у прохромским, делом и у стационарним ПВЦ цистернама.

Било је планирано да се у опрему инвестира 6.451.500 динара, а утрошено је само 11 одсто тих средстава, услед ратних прилика, недостатка новчаних средстава, отежане наплате потраживања и због тога што није благовремено одобрено повећање цена воде и канализације.

У овој години, укупни приходи од воде, канализације и услуга износили су 28.262.981 динар, што је за девет одсто више него у претходној години, али и за 12 процената мање од планираног. На смањење пословних прихода у односу на план превасходно су утицали: не благовремено повећање цена и мања количина фактурисане потрошње воде услед ратних дејстава. Овај други фактор – за читавих 5.890.000 динара.

Ако се све ово има у виду, уз пораст цена добављача и плаћених камата, онда је и логично што је исказан губитак од 15.087.533 динара. Уосталом, илустративан је податак да су за 20 одсто били већи пословни расходи него у претходној години.

Година 2000.

Ова година у „Водоводу“ није прошла без проблема.

Наиме, услед хаварије на магистралном цевоводу Јавног предузећа „Рзав“ у Горобиљу, организовано снабдевање грађана вршено је у граду уз помоћ покретних и стабилних цистерни за воду. Ово је чињено од 6. до 12. августа. Уз то, од јануара до јула вода је превожена и у Балугу (прељинску), пошто су у том селу биле загађене воде у локалним бунарима. Превоз воде организован је и за потребе Основне школе у Трнави.

У септембру је пуштен у рад систем за даљински надзор објекта за снабдевање водом у Бељини и Љубићу (прва фаза).

Урађено је 287 нових прикључака на градску водоводну и канализациону мрежу, што је за 27 одсто више него у претходној години. Укупно је урађен 19.381 метар водоводне и 622 канализационе мреже. Уз остало, баждарено је 1.239 водомера, али и 48 промера већег од 6/4 (што је урађено у Ужицу).

Неки од осталих послова заслужују посебно истицање:

Урађен је генерални пројекат водоводног система приградских насеља, главни пројекат магистралног цевовода Коњевићи – Мојсиње уз ангажовање „Водопроекта“ из Београда, чији стручњаци су завршили и главни пројекат дистрибутивне мреже Станчићи и Балуге (прељинске).

У Трбушанима, Пријевору, Кулиновцима, Ракови, Мрчајевцима, Прељини, Лозници, Балуги, Прислоници и Љубићу вршен је надзор на изградњи нових водопривредних објеката, а у неким градским рејонима и канализација. Обављени су и геодетски послови.

И у овој години, услед недостатка новчаних средстава (отежана наплата, неодобрено повећање цена воде и канализације), вредност инвестиција далеко је нижа од планираних. Уместо 19.039.000, реализовано је само 935.347 динара, или пет одсто. Набављени су: рачунари и опрема за њих, путничко возило „опел – астра“, радио-станица са пратећом опремом, четири цистерне за воду, мерач протока за хлор, комплет за запречавање канализационог цевовода.

И у овој години исказани су губитци у пословању. Укупан приход износио је 42.287.600.00, а расход 61.476.056 динара. Приходи су већи за 50 одсто него у претходној години. Било је планирано да цене воде и канализације буду повећане од 1. јануара (одобрено у 1999. години), уз још једно повећање од 1. априла (за

36,3 одсто). Међутим, повећање цене из претходне године (одобрено од стране Скупштине општине Чачак) почело је да се примењује тек од 12.октобра. Друга планирана корекција цена изостала је. Насупрот томе, све друге цене, оне које утичу на повећање трошкова „Водовода“ енормно су порасле. И, резултат свега тога је губитак од чак 42.037.162 динара.

Када је реч о пословању, још само један податак вредан је истицања-просечна зарада по раднику износила је 4.469,76 динара. У поређењу са претходном годином, повећане су за 93 одсто. Исплата зарада вршена је уз примену појединачног колективног уговора на бази нето зараде у општини Чачак, сведене на најједноставнији рад.

Година 2001.

Машинско, електро и санитарно одржавање нису се разликовале од других година. Карактеристике их редовност и благовременост. Таква је била и санитарна контрола квалитета воде са изворишта, Западне Мораве и водоводне мреже. Анализе су показале – а вршили су их и стручњаци Завода за заштиту здравља у Чачку – да је вода за пиће и хемијски и микробиолошки исправна; проценат неисправности показао се изузетно малим.

И у овој години одржавање објеката, водоводне и канализационе мреже било је и квалитетно и благовремено. У граду је урађено 200 нових прикључака на мрежу водовода, у Трбушанима 312, у Прељини 175, у Кулиновцима и Лозници 174, а у Јездини 32. Урађено је 42.410 метара водоводне и 603 метра канализационе мреже. Баждарница је квалитетно обавила своје послове. Урађено је више пројеката и техничких решења. Међу њима су посебно значајни: главни пројекат магистралног цевовода Мрча-

јевци-Бечањ (поверено стручњацима београдског „Водопроекта“), уз више елабората за водоводна постројења у селима општине Чачак. Стручни надзор вршен је на изградњи водоводних објеката у Прислоници, Прељини, Трбушанима, Кулиновцима, Горњој Трепчи, Пријевору, Лозници, Јездини и Кукићима и санацији у Бањици, Виљуши и Балуги (заблаћкој). Снимљено је 15.200 метара, а картирано 6.000 метара за водоводе у Прислоници. и Горњој Трепчи.

У овој години инвестирано је 1.975.676 динара. Највише средстава уложено је у набавке: рачунара и опреме, идејни пројекат за даљински надзор (Љубић-Бељина – дирекција), прикључни уређај за „Хидропауер“, котло за грејање, комплет за запречавање канализационог цевовода, МТК уређај, „Томос“, три путничка возила „југо-темпо“...

Остварени приход у овој години достигао је 132.109.416 а расход – 144.912.651 динар. Самим тим, исказан је губитак од 12.803.235 динара. Откуда губитак, јасно је ако се зна да је, услед закаснелог и неадекватног одобреног повећања цена воде и канализације, изгубљено читавих, иначе планираних, 23.418.780 динара. Свему треба додати и 4.698.011 динара који се односе на отпис потраживања од купаца (предузеће „Цер“ – по судском решењу, Компанија „Слобода“ и неких других, по одлукама Управног одбора и Комисије за решавање рекламација).

Година 2002.

У оквиру санитарног одржавања објеката за снабдевање водом, обављено је чишћење и дезинфекција резервоара у Придворици и Бељини, дезинфекција 14 бунара у Пријевору, испирање и дезинфекција цевовода чисте воде Ø 500 на релацији Пријевор-Бељина (2.100 ме-

тара). По плану, није изостало одржавање фекалних станица.

О квалитету воде најречитије сведочи део извештаја службе за санитарну контролу:

„Са градске мреже је у 2002.години узето 3.388 узорака. Од свих узорака један узорак је био физичко-хемијски неисправан (што износи 0,3% – дозвољено 20%) и 23 узорка су била микробиолошки неисправна (што износи 0,67% неисправних узорка-дозвољено је 5%). Поновљене анализе свих узорака су биле физичко-хемијски и микробиолошки исправне...Поред интерне контроле квалитета воде у нашој лабораторији, вршена је и екстерна контрола воде са мреже у Заводу за заштиту здравља. По анализама Завода за заштиту здравља од укупно 1.132 узорка воде на микробиолошку контролу 13 је неисправно (1,14% – дозвољено 5%), а од 948 узорака на хемијску исправност један је био неисправан (0,10% – дозвољено 20%). Оцена квалитета воде од стране Завода за заштиту здравља је да је вода за пиће према овим испитиваним параметрима, а у односу на одредбе Правилника о хигијенској исправности воде за пиће, била хигијенски исправна“. Уз све друго, ова служба је мерила постотке хлора у 4.136 узорка на изворишту и у градској мрежи.

Одржавање машина и електро уређаја обављено је по плану и потребама. Наравно и водоводне и канализационе мреже.(Кварови се отклањају у року од 24 сата).

Урађено је 29.768 метара водоводне мреже, укључујући и ону у улицама које су припремане за асфалтирање и 2.697 метара прикључка али и прикључци у Трбушанима (108), Прељини (53), Кулиновцима (263), Лозници (14), и на разним локацијама у граду (427). Канализациона (фекална и кишна) мрежа увећана је за 705 метара.

Све остале службе благовремено су обавиле послове који су им поверени. Инак, неке

истичемо: завршени су пројекти магистралних ценовода Атеница - Заблаће, и Заблаће - Горичани (што је било поверено стручњацима „Водопројекта“ из Београда)... Обављен је надзор на изградњи водоводних објекта у Прислоници (разводна мрежа), Трбушанима (разводна мрежа), Кулиновцима, Лозници (снабдевање), Лозници (резервоар), Јездени (резервоар), Горњој Трпчи (резервоар), Ракови (резервоар и мрежа), Љубићу (резервоар), Пријевору (бунарске пумпе за сабирни бунар), затим водоводна мрежа у Ракови, Балуги (прељинској) и градским улицама („Славујски пут“, Будимира Милошевића, Мутапова, Исаила Бојовића и делом у Кључкој). Снимљено је и картирано 56,400 метара објекта у Прислоници, Кулиновцима, Лозници, Јездени, Рошцима, Видови и Коњевићима.

Уз инвестирање 10.881.074 динара, набављено је: багер ЈБЦ „Фап“ 1921 БК/36, теренско возило „лада нива“, три путничка возила, седам рачунара, апарат за копирање, пет „моторола“ УХФ за пренос радио-станица (са батеријама), спектрофотометар, сто за испитивање водомера са баждарским уређајем, бунарске подводне пумпе, хидраулична бушилица са чекићем, аналитичка дигитална вага, агрегат 6.5 KVA дизел, аквизитер притиска, мерач притиска хлора, електрична пнеуматска бушилица, две пумпе за воду „Томос“ и алармни систем за лабораторију.

Укупан приход у овој пословној години достигао је 189.304.578,45 а расходи су износили исто толико. И, ето, после неколико година пословало се без губитка. Просечне плате по раднику износиле су (једно са регресом и трошковима за топли оброк) 14.174,41 динар; без регреса и топлог оброка – 12.189,96.

Била је ово једна од веома успешних година „Водовода“, оцена је и чланова Управног одбора и колектива.

Година 2003.

Рзавска вода дистрибуирана је из резервоара у Љубићу, Бељини, Пријевору, Трбушанима и Прислоници. Плански је обављено чишћење и дезинфекција резервоара у Придворици, Љубићу, Бељини, Шебецима (село Љубић), Трбушанима, Пријевору, Јездени, Прељини, Кулиновцима и Прислоници.

Детаљно је чишћено 2.500 метара фекалне канализације.

Урађено је 27.784 метара водоводне мреже, укључујући и улице које се припремају за асфалтирање, као и 9.643 метара нових прикључака. Укупно су монтирана 1.152 прикључка: у Трбушанима 26, у Прељини 33, Кулиновцима 270, у Балуги (прељинској) 108, у Ракови 203, а монтирани су нови или замењени неисправни у улицама које се припремају за асфалтирање и на другим локацијама у граду – 512. Канализациона мреже продужена је за 1.840 метара (трипут више него у 2002. години). У баждарници је рађено без застоја, а тако је било и са аутоцистерном „woma“.

Механизација и остале службе благовремено и квалитетно су обављале поверене послове. Урађено је и више пројекта и техничких решења, обављан је надзор на објектима који су у изградњи у Ракови, Кукићима, Балуги (прељинској), Пријевору, Кулиновцима, Лозници, Јездени, Атеници, Горњој Трпчи и улицама Страјина Лапчевића и Богића Васовића и на изградњи канализације у Коњевићима, Заблаћу, Месној заједници Парк и улицама „650“ и Живана Богићевића. Снимљено је и картирано 62.338 метара водоводне и канализационе мреже у Ракови, Балуги (прељинској), Прељини, Прислоници, Лозници (Гучки пут), Рошцима, Брђанима, Коњевићима, Заблаћу и Мрчајевцима.

Донета је одлука о изградњи управне зграде.

*Ракова, 2. новембар 2003. године:
Свечано пуштање водовода*

Инвестирано је 23.534.733 динара. Највише у управну зграду (6.393.414), багер „Фиат“ са кашиком (9.178.680), камион кипер 49.10 ХН ПК (1.544.800), и „фап“ 1317/36 (2.161.500). Поред тога, набављено је: глобална позициона станица, путничка возила, даљински надзор водовода у Бељини, радио-даљински надзор (базна станица), разводни орман за резервоаре у Љубићу, контејнер за хлор, с тим што је легализација софтвера стајала 182.350 динара.

Језиком бројки, пословање је било овакво:

Укупан приход достигао је 175.455.547,45, а расход – 212.344.000 динара. Самим тим, исказан је губитак у пословању од 36.937.149 динара. Просечна зарада по запосленом износила је

14.311, а ако се додају регрес за годишњи одмор и трошкови топлог оброка – 17.075 динара.

Пословодство и Управни одбор оценили су да су разлози за исказивање губитка објективне природе: није благовремено одобрено повећање цена, а уз то – бележи се пад потрошње воде у привреди која је у великим тешкоћама, а за њу су знатно веће цене него за остале потрошаче.

Година 2004.

У овој години урађен је 6.931 метар водоводне и канализационе мреже и 2.950 метара прикључака; укупно, дакле: 9.881 метар, затим 1.128 метара фекалне и атмосферске канализационе мреже, 5.038 метара гасовода.

Завршена је изградња управне зграде – дирекције и она је усељена. Завршени су пројекти за фекалну канализацију у Коњевићима (друга фаза), Парменцу и Прељини и за снабдевање водом села Вујетинаца, техничка решења, такође за фекалну канализацију, у више градских улица, а за водоводну мрежу у Лозници, Атеници и Брђанима.

Укупно је инвестирано 23.491.300 динара; највише у управну зграду (дирекцију) – 16.165.454 динара. Од већих инвестиција битно је поменути набавку опреме за даљински надзор – уложено је 5.958.343 динара.

Остале показатеље приказујемо у табелама. Не случајно – такви су, увек студиозно сачињавани, сви годишњи извештаји о раду предузећа. Могу да послуже за углед.

Међународна асоцијација вода IWA 1996. години направила је документ познат као „Плаве странице“ са циљем да се установи јасна терминологија и прецизно дефинишу компоненте водног биланса. У наставку су приказане компоненте водног биланса из наведеног документа са оствареним вредностима за 2004. годину у ЈКП „Водовод“ Чачак.

A	B	C	D	E
1 Доток у дистрибуциони систем m ³ /год. 11.778.626	1 Легална реализована потрошња m ³ /год. 7.539.645	1 Фактурисана потрошња m ³ /год. 7.259.645	1 Фактурисана измерена потрошња m ³ /год. 7.235.645	1 Вода која доноси приход m ³ /год. 7.259.645
			2 Фактурисана неизмерена потрошња m ³ /год. 24.000	
		2 Нефактурисана потрошња m ³ /год. 280.000	3 Нефактурисана измерена потрошња m ³ /год. 90.000	2 Вода која недоноси приход m ³ /год. 4.518.981
			4 Нефактурисана неизмерена потрошња m ³ /год. 190.000	
	2 Губици воде m ³ /год. 4.238.981	3 Евидентни губици m ³ /год. 648.000	5 Неовлашћена потрошња m ³ /год. 86.000	
			6 Грешке код мерења m ³ /год. 562.000	
		4 Стварни губици m ³ /год. 3.590.981	7 Губици из мреже	
			8 Губици из резервоара	
			9 Губици на прикључцима до водомера	

ПРЕГЛЕД ПРОИЗВОДЊЕ И ДИСТРИБУЦИЈЕ ВОДЕ У 2004.ГОДИНИ

Месец	План за 2004.години		Остварено 2003.години		Остварена производња воде од I –XII/2004 .години						Индекс	
	m ³	l/s	m ³	l/s	Соответна производња		Рзав		Укупна дистрибуција			Индекс
					m ³	l/s	m ³	l/s	m ³	l/s		
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	04/03
I	1 003 932	375	1 041 025	376	213 862	80	736 773	275	950 635	355	95	91
II	955 140	430	977 141	403	246 907	102	747 933	309	994 840	411	104	102
III	1 050 932	392	1 074 698	401	297 359	111	676 486	252	973 845	364	93	91
IV	1 028 468	397	1 001 884	386	292 133	113	631 651	244	923 784	356	90	92
V	1 104 500	412	1 124 184	429	282 357	105	642 583	240	924 940	345	84	82
VI	1 154 068	447	1 202 771	464	272 010	105	700 931	270	972 941	375	84	81
VII	1 203 746	449	1 178 553	440	298 961	112	743 502	278	1 042 463	389	86	88
VIII	1 204 098	450	1 254 481	468	292 233	109	758 385	283	1 050 618	392	86	85
IX	1 070 930	413	1 033 125	398	199 215	77	783 159	302	982 374	379	92	95
X	1 041 360	389	1 055 258	394	162 196	61	855 725	319	1 017 797	380	96	95
XI	999 968	386	1 021 452	394	167 072	64	790 485	305	957 557	369	96	94
XII	1 022 608	382	1 018 848	389	124 626	47	862 206	322	986 832	368	97	97
Σ 2004	12 843 750	407			2 848 807	90	8 929 819	283	11 778 626	373	92	91
Σ 2003			12 983 420	412	3 453 114	109	9 530 306	302				
Индекс 2004/2003					82		94					

ТЕХНИЧКИ ГУБИЦИ ВОДЕ – УКУПНИ И СТВАРНИ

Фактурисана количина воде свим корисницима у последњој деценији углавном је у границама годишњих планова.

Али, не мале количине не могу да се фактуришу. Разлози су разноврсни: нерегистрована потрошња на водомерима (водомер стао, региструје мању количину воде или је предимензиониран, нетачност мерног инструмента, а донекле и непочитана бројила), потрошња за сопствене потребе (рад баждарнице, „woma“-разгушење канализације, санитарни чворови, инструментална потраживања, прање круга и посуда, испирање резервоара на водоодрживост, дезинфекција резервоара и испирање цевовода), дивљи прикључци и друга нелегална потрошња.

Губици воде прецизно се дефинишу документом познатим под називом „Плаве странице“, који је објавила Међународна асоцијација вода (IWA). По овом документу, у губитак воде не улази нефактурисана потрошња, без обзира да ли је измерена или не.

Стварни губици су из мреже, из резервоара и на прикључцима водомера. Овај стварни губитак воде у чачанском „Водоводу“ у 2004. години износио је 30 одсто с тенденцијом смањења; иначе је међу најнижим у нашој земљи.

Наравно, непрекидно се предузимају правремене мере да се губици смање: врши се редовно баждарење мерних инструмената, нарочито електронских водомера на резервоарима у Љубићу и Бељини, али и код великих потрошача у индустрији. Уз то, максимално се

скраћује време од пријаве квара до поправке, замењују се поцинковани прикључци, поправљају се кварови у шахтама, а не изостају: евидентирање неовлашћених прикључака и утврђивање количине неовлашћеног коришћења воде, са корелатором се откривају „невидљива процуривања“, а потом следе хитне поправке кварова.

ГУБИЦИ У ПОСЛОВАЊУ

Од 1994. године у својим билансима „Водовод“ често исказује губитке у пословању. При усвајању завршних рачуна, сваке године, пословодство, одговарајуће службе и Управни одбор те ставке посебно анализирају и предлажу мере да се губици, ако не елиминишу, оно бар смање.

Основни узроци исказивања губитака у пословању сваке године су исти: закаснило или неадекватно повећање цена воде и канализације, што битно утиче на смањење пословних прихода, затим пораст материјалних трошкова пословања услед општег раста цена, а ту је и утицај обрачуна ревалоризације средстава и капитала.

Непрекидно се истиче и упозорава да политика цена није адекватна; неоправдано ниским „чува“ се стандард становништва, који је, истина, низак, чак и забрињавајући за огромну већину житеља Чачка. Уз то, тешке економске прилике у земљи и енормно гашење привредних активности вишеструко негативно погађају финансијске ефекте пословања „Водовода“, пошто је дошло до великог пада потрошње воде у привреди. Свему треба додати и тешкоће у наплати и од привреде, и од других организација, и од грађана.

PREGLED CENE VODE I KANALIZACIJE ZA PERIOD 1994-2004.GOD.

Datum promene cene	CENE						Lančani index	
	Domaćinstvo		Privreda		€	Domaćinstvo	Privreda	
	u din.	€	u din.	€				
1	2	3	4	5	6	7		
24.01.1994.	0,25	0,13	1,00	0,50				
01.06.1995.	0,38	0,08	1,40	0,31	152	140		
22.12.1995.	0,59	0,09	2,36	0,34	155	169		
29.04.1996.	0,75	0,11	3,00	0,43	127	127		
01.08.1996.	0,94	0,14	3,75	0,55	125	125		
22.07.1997.	1,12	0,15	4,46	0,61	119	119		
11.07.1998.	1,54	0,12	6,13	0,48	137	137		
01.08.2000.	2,23	0,04	8,92	0,17	145	145		
12.10.2000.	2,40	0,03	9,61	0,15	108	108		
08.01.2001.	4,57	0,07	18,28	0,31	190	190		
01.07.2001.	6,60	0,11	26,60	0,44	145	145		
19.01.2002.	10,00	0,16	-	-	-	-		
01.03.2002.			36,00	0,59	151	135		
10.02.2004.	12,31	0,18	40,00	0,58	123	111		
26.01.2005.	18,84	0,23	53,50	0,66	153	134		

ДОБА ЗРЕЛОСТИ

ДИРЕКЦИЈА

Од оснивања до 1964.год. седиште предузећа било је у Пиварској улици број 5. Тада је купљен плац од Властимира Ђирковића у улици Војводе Степе број 8, где се налазила стара зграда. Тај простор је адаптиран и у њега су се преселили радионица и радници . Дирекција је имала седиште у Улици браће Глишића број 5.

Касније је улица Војводе Степе добила име Краља Петра I Карађорђевића .

Стари објекти су порушени седамдесетих година у Улици Војводе Степе / Краља Петра I

Карађорђевића 8 и ту је саграђена монтажна зграда , у коју су пресељене све службе. Овај објекат коришћен је до пред сам крај 2004.год. па је уследило пресељење, у истом дворишту, у ново здање дирекције.

Пројекат те зграде рађен је од априла до јула 2003. године.Урадили су га стручњаци „Водовода“ из Службе за развој. Одговорни пројектант и координатор читавог пројекта био је Предраг Д. Стевановић, дипломирани инжењер грађевине.Он је пројектовао архитектонско-грађевински објекат, конструкције, водо-

Зграда дирекције до пред крај 2004. године

Нова зграда дирекције

вод и канализацију и уређење терена. Машинске инсталације пројектовао је Мирољуб Оташевић, дипломирани машински инжењер, а електро-инсталације Слободан Радивојевић, дипломирани инжењер електротехнике.

Површина основе објекта је 288, а корисна – 780 м². При пројектовању и извођењу радова остављена је могућност за евентуално проширење у поткровљу за 200 м².

Градња је започела у октобру 2003., а окончана је у августу 2004. год., уз прекиде у току зиме. Објекат је завршен за непуних девет месеци. Извођач грађевинско – занатских радова био је Биро за извођење, пројектовање и инжењеринг „Рамарк“ из Чачка. Земљане радове електро и водоводне – канализационе инсталације урадили су запослени у „Водоводу“. Инсталације грађења урадили су радници ДОО „Интертрејд“, а подизвођач радова је био ДОО „Алфако“: обе фирме су из Чачка. А остали радови били су поверени чачанским предузећима – Сектор за грађевинску столарију, ентеријер и амбалажу Компаније „Слободе“ и „Мегаинжењеринга“ из Чачка.

Радови су финансирани сопственим средствима.

Изградњом овог објекта омогућено је да се на једном месту окупе: дирекција, Служба за развој Техничког сектора, сектори за опште и правне послове и економски, са благајном.

У згради ради 55 запослених.

ДЕЛАТНОСТ

У складу са одлуком Скупштине општине Чачак од 23. фебруара 2001. године о организовању Јавног комуналног предузећа „Водовод“, Управни одбор је усвојио Статут као основни нормативни акт фирме.

Овим актом дефинисано је да „Водовод“ обавља комуналну делатност која је незамењива

ва као услов живота и рада грађана и предузећа града Чачка, али и друге послове који су у функцији остваривања општег интереса у пословању фирме. Предузеће је основано ради обезбеђивања трајног обављања комуналне делатности, пречишћавања и дистрибуције воде, пречишћавања и одвођења атмосферских и отпадних вода, развоја и унапређивања те делатности, стицања добити и остваривања других прописима утврђених интереса.

Дефинисано је да о називу и седишту предузећа одлучује Скупштина општине Чачак као оснивач.

Основна комунална делатност овако је дефинисана: скупљање, пречишћавање и дистрибуција воде, одржавање канализације и канала за отпадне воде. Остале делатности су: искоришћавање и употреба вода, заштита од штетног дејства вода, заштита воде од загађивања, изра-

да хидрограђевинских објеката, водоводне и канализационе мреже, превоз робе у друмском саобраћају, мерења у вези са чистоћом воде (испитивање њене хигијенске исправности), пројектовање грађевинских и других објеката, инжењеринг, друге грађевинске и инжењерске активности и технички савети, трговина на велико дрветом и грађевинским материјалом, трговина на велико металном робом, цевима, уређајима и опремом за централно грејање, трговина на велико санитарном изолационом опремом (цеви, водови, славине, Т делови, спојеви, гуме, не цеви), трговина на велико хемијским производима, али и остала трговина на велико, рушење и разбијање објеката, груби грађевински радови и радови нискоградње, монтажа кровних конструкција и покривање кровова, други грађевински радови, укључујући и специјализоване, постављање електричних инсталација и

Бунари у Пријеворском пољу

опреме, постављање цевних инсталација, изнајмљивање опреме за изградњу или рушење (са руковаоцем), малтерисање, уградња столарије, постављање подних и зидних облога, бојење и застакљивање.* Уз сагласност Скупштине општине Чачак, могу се обављати и друге делатности.

Имовину предузећа чине, по Статуту, покретне и непокретне ствари, новчана средства, хартије од вредности и друга имовинска права, укључујући и право коришћења добара у државној својини, односно добара од општег интереса.

У овај акт уписано је: „Основни капитал предузећа и износи 472.567.455.33 динара, односно 40.523.728.11 УС долара по средњем курсу Народне банке Југославије на дан 31.12.1999. године.“ Иначе, основни капитал предузећа је у државној својини. Предузеће користи и располаже имовином у складу са законским прописима, одлуком о оснивању предузећа и својим статутом.

Приход се остварује и стиче добит обављањем сопствене делатности, али и из других извора, у складу са законима.

Средства за обављање делатности обезбеђују се од продаје воде, коришћења канализације, накнаде за друге услуге, општинског буџета и других извора које омогућавају законски прописи. Цене се формирају на основу више елемената: врсте, обима и квалитета услуга, вредности ангажованих средстава, обима и квалитета уложеног рада при обављању услуге, висине материјалних и других трошкова према стандардима и нормативима утрошка енергије, материјалних и других трошкова или планских калкулација, нематеријалних трошкова према планској калкулацији, али и других – зависно од услова на тржишту и специфичности услуга.

Приход и добит утврђују се периодично и годишњим обрачунима, с тим што расподелу добити, уз претходну сагласност Скупштине општине Чачак, врши Управни одбор. Добит се распоређује на три дела: за повећање основног капитала и резерве, исплату дела оснивачу и за зараде. У случају губитка, Управни одбор, уз сагласност оснивача, доноси одлуку о његовом покривању – из фонда резерви.

У Статуту се изричито наглашава: „Предузеће је дужно да комуналну делатност за коју је основано обавља на начин којим се обезбеђује стално, континуирано и квалитетно пружање услуга грађанима и другим субјектима.“

Да би се заштитио општи интерес у предузећу, надлежни орган Скупштине општине, даје сагласност на одлуке и друга акта прописана законом.

У складу са прописима и под условима који су њима дефинисани, запослени остварују и право на штрајк (обуставу рада).

Иначе, пословање и развој предузећа заснивају се на дугорочном и средњорочном плану и годишњим програмима рада.

Предузећа има својство правног лица, а за своје обавезе одговара целокупном својом имовином. Заступа га и представља директор.

Статутом је регулисано да су органи предузећа: Управни одбор као орган управљања, директор као орган пословођења и Надзорни одбор као орган надзора. Управни одбор има председника и шест чланова (са представницима оснивача). Мандат им је четири године, а именује их оснивач. Управни одбор доноси Статут, утврђује пословну политику, доноси програме рада и планове развоја, одлучује о ценама услуга, усваја годишњи обрачун и извештаје о пословању, одлучује о расподели добити и покривању губитака, доноси одлуке о инвестици-

* Преузето из номенклатуре делатности.

Михаило Златић

Велисав Божићевић

Били су на челу чачанске општине у време остваривања највећих инвестиционих подухвата за снабдевање града водом: Михаило Златић (Основно предузеће „Морава“, односно „Водовод“), Велисав Божићевић (Добијен кредит од Међународне банке за обнову и развој), Александар Вишњић (Одлучено да се гради систем „Рзав“) и Родољуб Петровић (Стигла је вода са Рзава).

Александар Вишњић

Родољуб Петровић

Велимир Илић

Велимир Станојевић

На челу општине у време градње водовода у подсистемима и модернизацији система „Рзав“: Велимир Илић и Велимир Станојевић.

Командни пулт у диспечерској соби

јама, набавци и отуђењу основних средстава мање вредности, даје смернице директору за остваривање пословне политике, доноси пословник о свом раду, одлучује (у складу са законским прописима) о приговорима, бира и разрешава чланове сталних и повремених комисија, предлаже оснивачу мере за унапређивање комуналних услуга у погледу њиховог квалитета, ефикасности и других услова њиховог вршења. Подразумева се добијање сагласности за најзначајније одлуке од Скупштине општине Чачак. Сталним комисијама мандат траје две године, а њихови чланови су из реда запослених у предузећу. Сталне су стамбена и за одбрану.

Директора именује и разрешава Скупштина општине Чачак. Именовању претходи јавни конкурс, а мандат је четири године. Подразумевају се услови: висока стручна спрема, три годи-

не радног искуства у струци на руководећем радном месту, организаторске способности и смисао за руковођење и да – није руководио организацијом над којом је покренут или завршен поступак стечаја или ликвидације. Права и дужности директора у вршењу његове функције произилазе из позитивних законских прописа, а директор је одговоран за свој рад оснивачу и Управном одбору.

Надлежности Надзорног одбора произилазе из самог назива овог органа, који има председника и два члана. Председник и један члан су представници оснивача, а представника запослених предлаже већински синдикат. Мандат чланова Надзорног одбора је четири године.

Носиоци одбрамбених припрема за случај ратне опасности и рата су Управни одбор и директор.

Љубић: Највећи резервоар у систему за снабдевање водом, зајемине 8.000 м³

Статутом су дефинисане и обавезе заштите на раду, безбедности имовине и заштите и унапређење животне средине.

Рад предузећа је јаван. Органи предузећа обавезни су да благовремено обавештавају раднике о пословању и материјално – финансијском стању. Јавност се обавештава преко информативних медија, и то је обавеза директора или лица које он овласти. Прецизирано је и шта представља пословну тајну и како се чува и користи документација.

Измена Статута врши се по поступку за његово доношење. У Статуту је дефинисано да су општа акта предузећа: појединачни колективни уговор, правилници, пословници и одлуке којима се на општи начин уређују одређене области. Општа акта доноси Управни одбор, изузев оних који су по слову закона у надлежности директора.

Статусне промене и престанак рада регулисани су законским прописима.

У складу са уставним и законским решењима, у предузећу се организује синдикат, који „у вршењу своји програмских задатака доприноси извршавању обавеза и задатака предузећа, као и остваривању и заштите права и интереса радника у предузећу“.

ПЛАНИРАЊЕ

У децембру сваке године пословодство и Управни одбор доносе план и програм рада и пословања за наредних 12 месеци.

Тај докуменат за 2005. годину изгледа овако :

I Плански циљеви,

II План рада по секторима.

A. План послова и задатака Сектора за техничке послове:

- План послова и задатака Службе за производњу и дистрибуцију воде,

- План послова и задатака Службе за санитарну контролу,

- План послова и задатака Службе за одржавање и изградњу,

- План послова и задатака Службе за развој.

B. План послова и задатака Сектора за опште и правне послове,

Ц. План послова и задатака Сектора за економске послове.

III План кадрова,

IV План инвестиција:

A. План инвестиција у области пројектовања,

B. План инвестиција у набавци опреме,

Ц. План инвестиција у области изградње грађевинских објеката.

V. План набавке,

VI. План прихода,

VII. Финансијски план.

Сваки део овог документа – што је, иначе, у „Водоводу“ традиција, која се показала делотворном – разрађен је до најситнијих детаља: „покривен“ је кадровима и финансијским показатељима.

Основни плански циљеви овако су дефинисани:

- Дистрибуирање и производња довољне количине хигијенски исправне воде да се подмире потребе становништва и привреде Чачка;

- Одржавање сопственог система производње воде;

- Ефикасно одржавање водоводне и канализационе мреже;

- Смањење губитка воде у мрежи;

- Пружање услуга (пројектовање, изградња мреже и прикључака, лабораторијске услуге

Фабрика за дисцирење воде

и др) трећим лицима ради потпунијег коришћења капацитета;

- Пружање помоћи сеоским месним заједницама у области снабдевања водом;
- Повећање продуктивности, економичности и рентабилности пословања;
- Увођење стандарда ЈУС ИСО 9000 – 9004;
- Ажурно извршавање послова одбране и побољшање безбедности увођењем савремених техничких система;
- Повећање стандарда запослених кроз повећање зарада радника и осталих личних примања у складу са појединачним колективним уговором.

Остваривање ових циљева, који нису декларативног карактера, прати се дневно, седмично, месечно, тромесечно и годишње.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА

На челу предузећа је директор.

Орган управљања је Управни одбор, а надзора – Надзорни одбор.

Предузеће је организовано по секторима. Има их три: за правне и опште послове, за техничке послове и за економске послове.

Сваки сектор има службе.

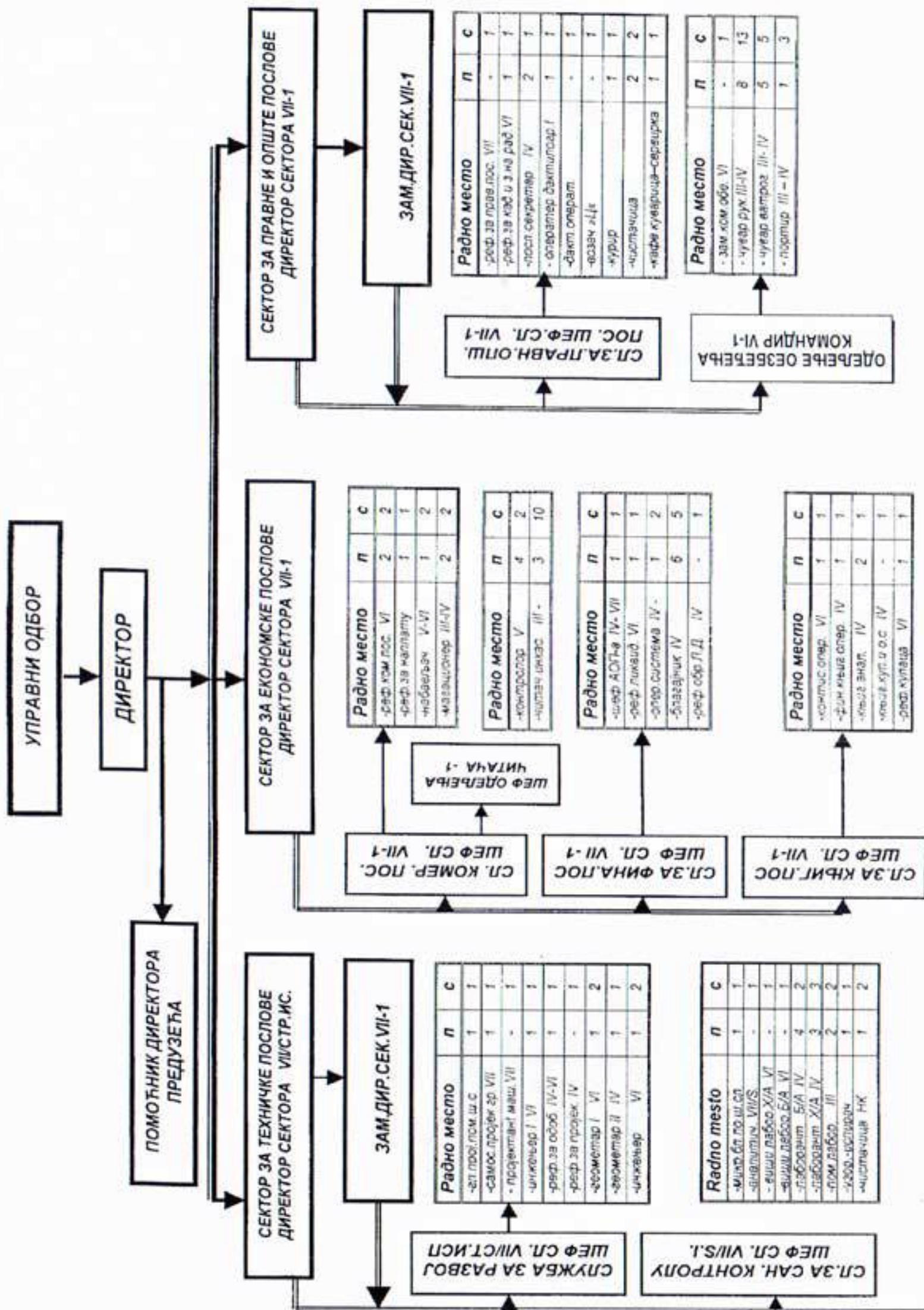
У Сектору за правне и опште послове су: Служба за правне и опште послове и Одељење обезбеђења.

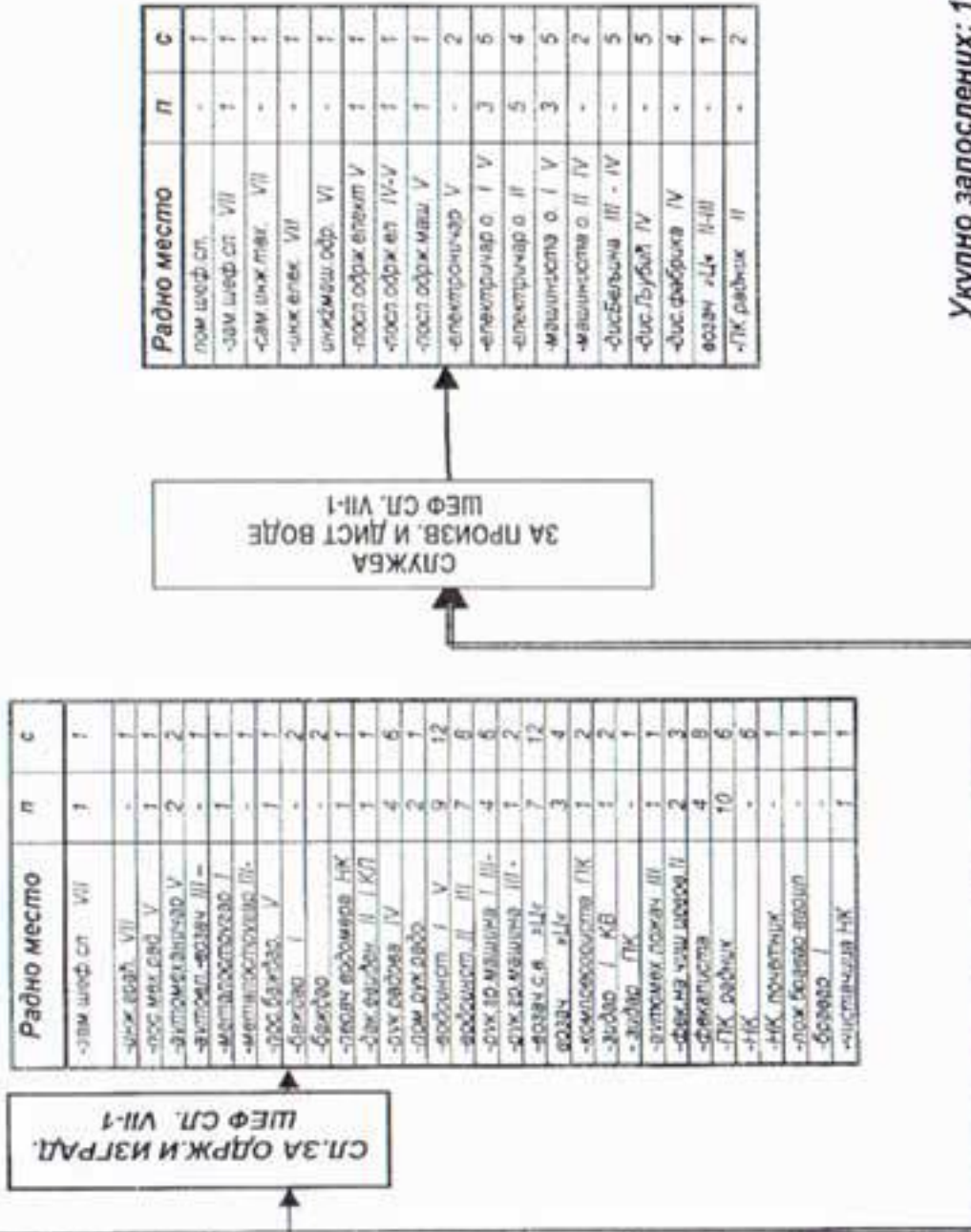
У Сектору за техничке послове су: Служба за изградњу и одржавање, Служба за производњу и дистрибуцију воде, Служба за санитарну контролу и Служба за развој.

У Сектору за економске послове су: Служба за финансијске послове, Служба за књиговодство и Служба за комерцијалне послове у оквиру које је Одељење читача.

На челу сектора су директори, служби – шефови, а Одељења за обезбеђење – командир.

ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА ЈКП „ВОДОВОД“ ЧАЧАК

Укупно запослених: 163
(160 – стално запослених + 3 на одређено време)

ДИРЕКТОРИ

Љубомир Видојевић

Љубомир Видојевић био је први директор, са звањем управника. Рођен је 3. јуна 1912. у Трудељу код Љига. После основне, завршио је три разреда занатске школе. У предузеће је дошао из „Електрокомбината“ у Чачку 26. маја 1955. Задржао се само годину дана. Умро је 2000. Сахрањен је на Чачанском гробљу.

Радомир-Лале Милошевић дошао је на дужност директора 3. фебруара 1956. Рођен је 7. октобра 1930. у Чачку. Завршио је Средњу техничку школу у Чачку. На дужности директора остао је до 31. јануара 1965. Одселио се у Београд.

Милош Штеванов је од 31. фебруара до 31. маја 1965. био вршилац дужности директора.

Радоје Пештерац био је директор предузећа од 1. јуна 1965. до 1. августа 1966. Рођен је 1924. у Чачку. Завршио је занатску школу. Био је висококвалификован радник. Живи у Чачку.

Радмило Вуловић био је две године вршилац дужности, потом директор од 1966. до јула 1973. Рођен је 23. новембра 1929. у Чачку. Завршио је Средњу техничку школу (грађевински одсек) у родном граду. У предузећу је радио у три наврата: од 15. маја 1956. до 1. јула 1958, од 1. октобра 1960. до 6. октобра 1975. и од 29. јула 1978. до 31. марта 1987. године када је отишао у пензију. Умро је 17. марта 1994. Сахрањен је на Чачанском гробљу.

Томислав Ђинић био је директор од 10. јула 1973. до 1. септембра 1986. (када је изненада преминуо). Рођен је у Чачку 23. јануара 1928. У родном граду стекао је основно -школско и средњошколско образовање, а студије економије завршио је у Београду. Убрајан је међу истакнуте чачанске привреднике. Радио је у Фабрици „Цер“, „Литопапиру“ и Фабрици резног алата. Био је истакнути фудбалер „Борца“. Преминуо је на радном месту. Сахрањен је на

Радоје Пештерац

5 ГОДИНА са Вама
JKP „ВОДОВОД“

Радомир - Лале
Милошевић

Милош Штеванов

Радмило Вуловић

Томислав Тинић

Чачанском гробљу.

Душан Благојевић, дипломирани правник, вршио је дужност директора од 11. септембра 1986. до 16. јанура 1987.

Страцимир – Цале Павловић био је директор предузећа од 1. фебруара 1988. до 1. августа 1990. Рођен је 21. септембра 1926. у Чачку, где је завршио основну и средњу школу, а студије економије у Београду. У предузеће је дошао са радног места директора Центра за средње усмерено образовање (обједињене све средње школе) у Чачку. Умро је 5. фебруара 2003. Сахрањен је на Чачанском гробљу.

Петар Властелица рођен је 6. јула 1940. у Липници код Чачка. Основну школу учио је у Жежевици и Слатини, средњу у Чачку, а студије је завршио 1974. на Економском факултету у Београду. Радио је у Земљорадничкој задрузи у Жежевици (Чачак), Пољопривредно– индустријском комбинату „Чачак“, Самоуправној интересној заједници културе и Скупштини општине Чачак. У „Водоводу“ је од 1983. Најпре финансијски директор, в.д. директора, потом од 1990. генерални директор. Бирао је у више мандата за одборника Скупштине општине Чачак. Заступљен је у лексиконима „Ко је ко у Чачку 1977. године“ и „Ко је ко у Чачку на почетку трећег миленијума“ (2002). Добитник је више јавних друштвених признања.

Зоран Пантовић је од 3. марта 2005. године помоћник директора предузећа. Рођен је 29. јуна 1963. у Чачку, где је стекао основношколско и средњошколско образовање. Грађевински факултет (одсек хидротехнике) завршио је у Београду. Радио је у Грађевинском предузећу „Хидроградња“ у Чачку, а у „Водоводу“ је од 21. августа 1991. године: инжењер у Служби за пројектовање и надзор, пројектант, руководиоц Службе за пројектовање и надзор, од 12. јуна 1996. године директор Техничког сектора.

Петар Властелица

Душан Благојевић

5 ГОДИНА са Вама
ЈКП „ВОДОВОД“

Страцимир Павловић

Зоран Пантовић

СЕКТОР ЗА ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ

Капацитети

Директор овог сектора је Предраг Стевановић.

Овај сектор је за грађане и привреду синоним за „Водовод“ – највиталнија је, основна, функција овог јавног комуналног предузећа. Остала два сектора (за правне и опште и комерцијално-финансијске послове) ипак су пратећи, наравно – преко потребни.

Најважнија служба у овом сектору је за производњу и дистрибуцију воде. Капацитети са којим располаже заиста су респективни:

Градски дистрибутивни бетонски резервоар „Придворица“ има запремину $2 \times 2.500 \text{ m}^3$, а

висина пуњења му је пет метара. Саграђен је 1977. године.

Дистрибутивни резервоари „Слобода“ имају запремину $2 \times 275 + 1.050 \text{ m}^3$, а висина напајања је три до пет метара. Грађени су у поредо са подизањем индустријских постројења у предузећу (данас компанији) „Слобода“.

Два сабирна резервоара у Бељини запремине су $500 + 1.000 + 50 \text{ m}^3$, а висина пуњења је четири метра. Изграђени су 1973. и 1977. године.

Црпна станица прве фазе (за „Слободу“) има три пумпе. Проток им је: прве – 25 до 41,6, друге – 25-42, а треће 40 до 44 литара у секунди.

Три пумпе има црпна станица друге фазе изградње (за град Чачак). Проток прве је 40 до 44, друге – 200, а треће – од 40 до 44 литара воде у секунди.

На изворишту у Пријевору (лева обала Западне Мораве) ископано је 14 бунара. Они који се обележавају са 1, 4, 9, 10, 11, 12, 13 и 14 имају проток од 18 до 30, са 2, 3 и 5 од 12 до 25, а са 6 и 7 – од 5,55 до 23,6 литара воде у секунди.

У Месној заједници Пријевор запремина резервоара прве висинске зоне износи 200 m^3 , а висина пуњења је четири метра. Црпна станица друге висинске зоне има две пумпе (радну и резервну), а проток је 2,3 до 4,4 литара у секунди. Резервоар друге висинске зоне запремине је 50 m^3 , а висина пуњења три метра. Црпна станица треће висинске зоне такође поседује радну и резервну пумпу, а проток је 1,3 до 2,3 литара у секунди. Резервоар треће висинске зоне има запремину 20 m^3 , а висина пуњења је два метра. Укупан број водоводних прикључака је 372.

Сабирни бунар у Бељини

У Месној заједници Трубушани резервоар прве висинске зоне има запремину 750 м³, а висина пуњења је четири метра. Црпна станица друге висинске зоне има две пумпе; у првој је проток од 0,55 до 1,8, а у другој 2,8 до 7,5 литара воде у секунди. Резервоар друге висинске зоне запрема 2 x 150 м³, а висина пуњења је четири метра. Број изведених Прикључака је 628.

У Љубићу резервоар прве висинске зоне има запремину 2 x 4.000 м³, а висина пуњења је пет метара. Црпна станица друге висинске зоне има радно и резервно постројење; на сваком су две пумпе, чији је проток 21,66 литара воде у секунди. Резервоар друге висинске зоне има запремину 200 м³, а висина пуњења је четири метра. Црпна станица треће висинске зоне је пумпним постројењем, са три пумпе, а проток је 3,5 литара воде у секунди. Резервоар треће висинске зоне има запремину 2 x 75 м³, а висина пуњења је три метра. Резервоар друге висинске зоне у делу Љубића који носи назив Шебеци снабдева се из резервоара прве висинске зоне.

Из резервоара у Љубићу пуни се резервоар прве висинске зоне у Ракови, чији је капацитет 2 x 100 м³, а висина пуњења је три метра. Црпна станица друге висинске зоне са пумпним постројењима, са три пумпе (једна је „пилот-пумпа“), а проток је 2,5 до осам литара воде у секунди. Запремина резервоара друге висинске зоне је 2 x 25 м³, а висина пуњења је два метра. Прикључака је 201.

У Прислоници резервоар прве висинске зоне има запремину 2 x 150 м³, а висина пуњења

Парменац: Црпна станица сирове воде

је три метра. Црпна станица друге висинске зоне има радно и резервну пумпу, а проток је од 4,4 до осам литара воде у секунди. Резервоар друге висинске зоне је капацитета 70 м³, а висина пуњења три метра. Црпна станица треће висинске зоне има радно и резервну пумпу и проток је 2,35 до 4,4 литара воде у секунди. Резервоар треће висинске зоне запремине је 100 м³, а висина пуњења 2,5 метара. Црпна станица четврте висинске зоне има две пумпе (радну и резервну), а проток је од 1,3 до 2,35 литара у секунди. Резервоар четврте висинске зоне има запремину 25 м³, а висина пуњења му је 2,5 метра. Број изведених прикључака је 145.

У Кулиновцима и делу Лознице црпна станица друге висинске зоне такође има радно и резервну пумпу са протоком од 2,35 до 4,50 литара у секунди. Резервоар друге висинске зоне има запремину 150 м³, а висина пуњења је три метра. Црпна станица треће висинске зоне је такође, као и друге, са радном и резервном пумпом, а проток је од 2,3 до 4,4 литара воде у секун-

Црпна станица Ф-II

ди. Резервоар треће висинске зоне запрема 150 m^3 , а висина пуњења је 2,5 метра. Црпна станица четврте висинске зоне има такође радну и резервну пумпу. Резервоар четврте висинске зоне има запремину 50 m^3 , а висина пуњења је два метра. И црпна станица пете висинске зоне је са радном и резервном пумпом. Резервоар пете висинске зоне има запремину 20 m^3 , а висина пуњења је 2,5 метра. Број прикључака је 148 у Кулиновцима и 164 у Лозници.

Други део Лознице и Јездине имају црпну станицу са радном и резервном пумпом, а проток је од 14 до 30 литара воде у секунди. Резервоар друге висинске зоне има запремину 400 m^3 , са висинском пуњења од три метра. Црпна станица треће висинске зоне пројектована је, али још није изграђена, као и све црпне станице и резервоари закључно са седмом висинском зоном. У изградњи је а имаће око 220 прикључака.

У Прељини резервоар прве висинске зоне има запремину 70 m^3 , а висина пуњења је три метра. Црпна станица друге висинске зоне има три пумпе, с тим што су две у раду а проток је од две до 3,6 литара воде у секунди. Резервоар друге висинске зоне има запремину 100 m^3 , а висина пуњења је три метра. Црпна станица треће висинске зоне има три пумпе, од којих су две у раду; проток је $2 \times 1,5$ литар воде у секунди. Резервоар треће висинске зоне има запремину 50 m^3 а висина пуњења је три метра. Број прикључака је 754, а у Балуги (прељинској) – 146.

У Бељини су четири бунара са три пумпе у њима, са протоком од 20 до 38 литара воде у секунди, али они нису у функцији – искључени су, јер су условљени радом црпне станице сирове воде са водозахватом са Западне Мораве у Пријевору пошто више не ради фабрика за бистрење воде.

Санитарно одржавање изворишта, објекта и постројења обавља се плански, али и по потреби. Оно подразумева чишћење и дезинфекцију изворишта, бунара, резервоара и мреже. Електро-одржавање подразумева: замене електричних мотора и њихово оспособљавање, оспособљавање сигналних каблова за бунаре, монтажу, демонтажу и поправку електро-уређаја, монтажу и контролу рада система даљинског надзора, пројектовање и монтирање електроинсталације..

Машинско одржавање: монтажу, демонтажу и поправку пумпи, електричних мотора и вентила, проверу рада хлоринатора и цевних веза за њих стручњаци Водовода. Редовно се контролишу и одржавају све машине у предузећу. Не изостаје ни геодетско мерење нивоа воде бунара у Пријевору ради упоређивања са нивоом воде у Западној Морави.

Укључењем општине Чачак у систем водоснабдевања „Рзав“ 1993.године, створени су

услови за прикључење већег броја потрошача, као и приградских и сеоских месних заједница. Тада се јавља идеја о Централном систему надзора и управљања (CSNU) над целим системом снабдевања водом општине Чачак.

Одлуком Управног одбора бр. 14/11 од 9. маја 2000. године изабран је најповољнији понуђач за израду пројекта CSNU, испоруку и уградњу опреме и пуштање у рад.

На основу позитивних искустава, нових знања и упознавања са савременим технологијама, 2002.године се интензивно креће у реализацију пројекта CSNU путем радио веза и уз финансијску подршку MSP (Municipal support program) из Швајцарске.

До сада је у систем уложено 330.000 швајцарских франака, од чега MSP 170.000, Скупштина општине Чачак 88.000 и „Водовод“ 72.000.

У лабораторији

Укупан дугорочни циљ CSNU је даљинско аутоматско управљање системом за водоснабдевање општине Чачак. Тренутно је обезбеђен надзор над стањем водоводног система (надзор над опремом и техничко-технолошким параметрима) и ефикасно и правовремено даљинско-ручно и локално -ручно управљање.

Остварени резултати су:

- уредно снабдевање водом корисника,
- оптимално управљање водоводним системом,
- смањење губитака воде,
- смањење трошкова експлоатације и половања,
- обученост кадрова „Водовода“ за рад са новим технологијама,
- корисници коначно увидели значај система надзора за уредно водоснабдевање.

Ова служба брине о црпним станицама фекалне канализације.

Фекална црна станица „Љубић поље“ има три пумпе са протоком од 65,4 до 220 литара у секунди. „Кошутњак“ је са две пумпе и протоком од 23 до 10 литара у секунди. „Бељина“ са две пумпе. „Југ“ – такође.

Фекална станица „Коњевићи 1“ и „Коњевићи 2“ су у фази изградње, које је почела 2002.године.

Трнава са 104, Парменац са 187. Атеница са 1.118 и Коњевићи са 443 прикључка добијају воду са градског система.

Највећа служба у Техничком сектору је служба за одржавање и изградњу. Она је савремено техничко-технолошки опремљена. Најбољи показатељ високог нивоа ове службе је ефикасно отклањање кварова и километри изграђене водоводне и канализационе мреже.

*Званична инаугурација система даљинског надзора и управљања:
Кристијоф Мор, шеф MSP програма, Пијус Ронер, координатор Швајцарске координационе канцеларије у СЦГ, Велимир Сијанојевић и Пејтар Власијевић*

ПРЕГЛЕД МЕХАНИЗАЦИЈЕ

	РБ.	ВОЗИЛО / МАШИНА	Година набавке
КАМИОН	1.	Фал 19-21	1986
	2.	Фал 19-21	1990
	3.	Фал 19-21	2002
	4.	Фал 14-14	1988
	5.	Фал 14-14	1989
	6.	Зас. 50.8	1990
	7.	Зас. 50.8. АН	1990
	8.	ТАМ 80.Т 5	1986
	9.	Ривал	2003
	10.	Плато приколица 25 т.	1987
ЦИСТЕРНА	11.	Прох. Фал 14-14	1991
	12.	Прох. Мер. 17-20	2001
	13.	Сливничарка мерцедес	1989
	14.	Сливничарка Фал 13-14	1977
	15.	Вома 1502, Мер. 3-19	1978
	16.	Вома 1503 фал 19-21	1989
	17.	Вома Мер. 13-17	2001
БАГАРИ	18.	Багер скип бм. 80	1986
	19.	Багер РД 600 Б.	1986
	20.	Багер РД 600 Б.	1990
	21.	Багер ИЦБ 3 Д	1989
	22.	Багер ИЦБ 3 ЦХ	1996
	23.	Багер ИЦБ 3 ЦХ	2003
	24.	Булдожер ТГ 80	1990
	25.	Опел астра класик	2000
ПУТНИЧКИ АУТОМОБИЛИ	26.	Југо 45	1996
	27.	Југо 55	1990
	28.	Југо 55	1990
	29.	Југо 55	1997
	30.	Југо 55	1998
	31.	Мини бус	1984
	32.	Југо Темпо 1.1.	1998
	33.	Југо Темпо 1.1	1998
	34.	Југо Темпо 1.1.	2001
	35.	Југо Темпо 1.1.	2001
ОСТАЛО	36.	Југо Темпо 1.1.	2001
	37.	Југо Скала Поли 1.3.	2002
	38.	Југо Скала Поли 101 ЛЦ	2002
	39.	Скала Поли 55	2003
	40.	Југо Темпо 1.1.	2002
	41.	Лада нива 1.7.	2002
	42.	Лада нива 1.7.	2003
	43.	Југо Темпо 1.1.	2003
	44.	Југо Темпо 1.1. и	2003
	45.	Југо Темпо 1.1. и ЦЛ.	2003
ОСТАЛО	46.	Ком. 700-2 (мали)	1977
	47.	Компресор ПКП 48	1990
	48.	Машина за опсецање	1988
	49.	Вибро полица »Варкер «	1997
	50.	Агр. «Хидроповер» бен.	1998
	51.	Агр. «Хидроповер» дизе.	2001
	52.	Агрегат мобилни 25 kw	1983
	53.	Агрегат мобилни	1998

Багер „FIAT-HITACHI“

Кадрови

Директор сектора Предраг Стевановић рођен је 2. августа 1964. у Чачку. У родном граду завршио је основну школу и гимназију, а Грађевински факултет у Београду. У „Водовод“ је дошао 14. јануара 2003. године. Радио је као пројектант.

Руководиоци служби су:

Божидар Гавриловић рођен је 26. фебруара 1960. у Чачку. Основну школу и гимназију завршио је у Чачку. У Београду је завршио студије на Грађевинском факултету. У „Водоводу“ је од 13. јануара 1987. године: инжењер приправник, референт за пројектовање и надзор, руководилац одељења за изградњу и одржавање. То је данас Служба за изградњу и одржавање, чији је Гавриловић шеф.

Милош Станишић рођен је 5. августа 1970. у Чачку, где је завршио основну и средњу школу и Технички факултет (електротехнички одсек – индустријска енергетика). Радио је у фабрици „Цер“ у Чачку (од 4. септембра 1995. до 9. септембра 1999), у Здравственом центру „Др Драгиша Мишовић“ (од 10. септембра 1999. до 28. марта 2000) у СТР „Љубић“ (од 1. јула 2000. до 31. марта 2003). У „Водоводу“ је од 1. априла 2003. Шеф је Службе за производњу и дистрибуцију воде.

Мира Домановић рођена је 21. јануара 1956. у Соколићима (Чачак). Средњу техничку школу завршила је у Чачку, а Природно–математички факултет (група хемија) Новом Саду (1980). Радила је у Образовном центру у Пријеполу (од 16. марта 1981. до 3. августа 1987) и „Металцу“ Горњем Милановцу од 4. августа 1987. до 4. септембра 1991. У „Водоводу“ је од 5. септембра 1991. године: самостални технолог, а од 1. априла 1993. шеф Службе за санитарну контролу.

Надица Ресановић рођена је у Чачку 3. јуна 1952. Завршила је Медицински факултет у Сарајеву. Лекар специјалиста – микробиолог. У „Водоводу“ ради од 1. јануара 1985. Заменик је шефа Службе за санитарну контролу.

Драган Живковић рођен је 3. маја 1955. у Чачку. Основну школу завршио је у Трна-

Предраг Стевановић

Божидар Гавриловић

Милош Станишић

Мира Домановић

Надица Ресановић

Дражан Живковић

ви (Чачак), Техничку у Чачку, а Грађевински факултет у Нишу (1985). Радио је у чачанској „Хидроградњи“ (од 8. јула 1985. до 4. маја 1989). У „Водоводу“ је од 5. маја 1989. године: руководиоца Службе за пројектовање и надзор, заменик директора Сектора за техничке послове, а

сада је шеф Службе за развој.

Њихови претходници или данашњи сарадници су :

Адам Тодосијевић – Мецо, машинбравар и висококвалификовани водоинсталатер, један је од првих радника „Водовода“. Рођен је 9. септембра 1926. у Трнави код Чачка. У предузеће је дошао са градилишта бране за хидроелектрану у Овчар Бањи. Био је први пословођа радионице. Преминуо је 13. марта 2000.

Слободан Радивојевић рођен је 25. октобра 1947. у Рошцима (Чачак). Гимназију и Технички факултет (електросмер) завршио је у Чачку. У „Водоводу“ ради од 15. септембра

Слободан Радивојевић

1977: помоћник руководиоца Службе за производњу воде и одржавање постројења. Од 1. маја 1982, скоро петнаест година, највише од свих у предузећу, био је шеф (или вршилац дужности) Службе за производњу и дистрибуцију воде. Од 2003. године заменик је

шефа Службе за производњу и дистрибуцију воде.

Владимир Ђинић рођен је у Чачку 21. априла 1962. Грађевински факултет завршио је у Београду. У предузеће је дошао 16. марта 1995. као приправник. Данас је заменик шефа Службе за одржавање и развој.

Милош Штеванов рођен је 25. марта 1934. у Црквини код Новог Пазара. Био је технички директор од 1. јуна 1957. до 6. октобра 1957. Тада је имао завршену средњу грађевинску школу. Касније је завршио студије у Београду. У предузеће се вратио 1. јуна 1962. и остао до 16. септембра 1965. када се одселио у Београд. Био је и вршилац дужности директора предузећа.

Мирољуб Оташевић рођен је 1. марта 1950. у Брезни (Прибој). Дипломирани је инжењер машинства. У „Водоводу“ ради од 12. априла 1988. године: руководиоца Службе за производњу и дистрибуцију воде, руководиоца Сектора за техничке послове, директор тог сектора. Сада је помоћник шефа Службе за развој у Сектору за техничке послове.

Миломир Цветић рођен је 6. новембра 1946. у Витковцу. Био је грађевински инжењер. У предузећу је радио од 13. фебруара 1973. до

Владимир Ђинић

Мирољуб Оташевић

Радомир Крунич

24. априла 1975. као инжењер развоја.

Радомир Крунич рођен је 1. јуна 1961. у Чачку. Дипломирани је машински инжењер. У предузеће је дошао 30. октобра 2000. Био је шеф Службе за производњу и дистрибуцију воде. Од 14. априла 2004. плаћени је функционер у Скупштини

општини Чачак. У „Водоводу“ му радни однос мирује.

Светолик Вујовић рођен је 22. септембра 1945. у Чачку. Студије машинства завршио је у Београду. У предузећу је радио од 15. фебруара 1973. до 15. октобра 1988. као шеф Службе машинских постројења и механизације, руководиоца Службе за производњу воде и одржавање постројења, вршилац дужности руководиоца Техничког сектора и помоћник директора за техничке послове. Изненада је преминуо 3. септембра 2002. Сахрањен је на Чачанском гробљу.

Миливоје Никшић рођен 8. децембра 1926. у Чачку. Грађевински факултет је завршио је у Београду. Био је технички директор предузећа од 9. јула 1973. до 30. јануара 1975.

Александар – Ацо Ерић рођен је 16. новембра 1937. у Чачку. Студије грађевине (геодетски смер) завршио је у Београду. У предузећу је радио од 5. јануара 1976. до 31. августа 1980. године. Био је: руководиоца Техничке службе и руководиоца Техничког сектора.

Перица Дурпински рођен је 13. јуна 1938. у Димитровграду. Завршио је технички факултет. Био је технички саветник генералног директора од 1. октобра 1976. до 4. јануара 1983.

Милица Никић рођена је 28. децембра 1954. у Чачку. Студије технологије завршила је

у Београду. У „Водоводу“ је радила од 24. септембра 1979. до 8. марта 1991. године: приправник технолог, потом руководиоца Службе за санитарну контролу (од 1. јануара 1986. до 8. марта 1991).

Томислав Дабић рођен је 19. октобра 1960. у селу Алин Поток код Чајетине. Завршио је студије у Београду. Био је руководиоца транспорта и механизације. У „Водоводу“ је радио од 1. марта 1980. до 7. септембра 1988.

Зоран Јевтовић рођен је 3. марта 1957. у Чачку, где је завршио основну и средњу, а вишу техничку школу у Аранђеловцу. У „Водоводу“ ради од 3. августа 1981.

Србољуб Ђурић рођен је 20. фебруара 1955. у селу Албана код Блаца. Дипломирани инжењер технологије. У „Водоводу“ радио од 10. јула 1982. до 8. децембра 1986. Поново дошао 19. марта 1987. и био шеф Службе за производњу и дистрибуцију воде и самостални технолог. Радни однос раскинуо је 18. фебруара 2002.

Милош Б. Николић – Пићо на извођењу радова у Пријевору

Милош Николић

Милош Николић – Пићо рођен је 2. марта 1933. у Чачку. Био је грађевински техничар. У предузећу је радио од 23. маја 1962. до 16. јануара 1989. када је отишао у пензију. Био је поред осталог: руководилац две економске јединице, шеф погона за производњу воде, шеф погона за одржавње и извођење, управник погона, шеф оперативне службе, руководилац Службе за изградњу и одржавање, потом руководилац тог сектора. Био је истакнути фудбалер „Борца“. Више није међу живима.

Душан Мијатовић рођен је у Чачку 30. јула 1954. Грађевински факултет завршио је у Београду. У „Водоводу“ је од 1. августа 1981. до 3. октобра 1988. године: приправник (као стипендиста), инжењер припреме и надзора, саветник за техничке послове, самостални референт за техничка питања, руководилац сектора за одржавање и изградњу (од 29. септембра 1986. до 28.

Слева на десно: Душан Мијатовић, Душан Блажојевић, Милица Никић и Свјетлик – Свјето Вујовић

септембра 1988.) руководилац Службе за пројектовање и надзор.

Борисав Спасојевић рођен је у Чачку 21. августа 1929. Студије ветерине завршио је у Београду. У предузеће је дошао из Ветеринарске станице у Чачку 1. фебруара 1963. и задржао се до 1966. Био је руководилац постројења у Бељини, у оквиру кога је била и Служба за санитарну контролу.

Драган Пантовић рођен је у Ариљу 3. јуна 1956. Завршио је грађевински факултет. У предузећу је радио од 1. децембра 1988. до 1. марта 1994. Био је руководилац Службе за изградњу и одржавање.

Војислав Јовановић рођен је у Чачку 15. јануара 1958. Завршио је машински факултет. У „Водоводу“ је радио од 22. априла 1989. до 3. маја 1990. као руководилац Службе за производњу воде.

Миливоје Јовановић рођен је у Чачку 10. маја 1957. Машински је инжењер. У „Водоводу“ је радио од 1. марта 1995. до 10. новембра 1997. као инжењер у Служби за производњу и дистрибуцију воде.

Мр Петар Никшић рођен је 24. септембра 1954. у Чачку. Дипломирани је машински инжењер. У „Водоводу“ је радио од 5. марта 1996. до 30. септембра 1999. године: заменик шефа Службе за изградњу и одржавање, а потом од 13. јуна 1996. шеф Службе за производњу и дистрибуцију воде.

Милан Поповић рођен је у Чачку 22. јула 1963. Дипломирани је грађевински инжењер. У „Водоводу“ је радио од 24. фебруара 1997. до 15.9.1998. као пројектант.

Борисав Спасојевић

Љубиша Чкоњевић рођен је 23. фебруара 1965. у Чачку, где се школовао. Грађевински факултет завршио је у Београду. У „Водоводу“ ради од 22. јуна 2004. као самостални пројектант.

Зоран Радојевић рођен је у Вишеграду 5. априла 1957. Завршио је саобраћајни факултет. У „Водовод“ је дошао 22. новембра 1988. Био је руководиолац одељења за транспорт и механизацију. Споразумно је раскинуо радни однос 22. марта 1994.

Нена Ђинић рођена је у Чачку 28. марта 1968. Инжењер је информатике. У предузећу ради од 5. јуна 1995.

Пословође и руководиоци радова су:

Радојко Станковић, рођен је 3. маја 1942. у Чачку, грађевински техничар, а у „Водоводу“ је од 1. августа 1964, а од 1. децембра 1969. је руководиолац радова.

Љубиша Спасовић, рођен 30. јануара 1961. у Чачку, грађевински техничар, у „Водоводу“ ради од 1. марта 1985, а од 15. јула 1987. године обавља послове руководиоца радова.

Божидар Николић, рођен 14. фебруара 1958. у Чачку, грађевински техничар, у „Водоводу“ је од 1. октобра 1977, а од 1. јануара 1988. обавља послове руководиоца радова.

Снежана Богосављевић, рођена 4. јануара 1953. у Травнику, грађевински техничар, у „Водоводу“ је од 8. августа 1987. од када се налази на пословима руководиоца радова.

Милорад Кузмановић, рођен је 9. фебруара 1949. у Негришорима, ВК аутомеханичар, у „Водоводу“ је од 15. марта 1979, а пословођа механичарске радионице је од 1. априла 1993.

Милорад Белошевић, рођен је 8. јануара 1961 у Чачку, ВК прецизни механичар, у „Водоводу“ је од 1. јула 1995. на пословима пословође баждарнице.

Миломир Караклајић, рођен је 22. јуна 1945. у Зеокама, ВК електричар, у „Водоводу“ је од 5. маја 1982. а на пословима пословође електроодржавања је од 1. октобра 1999.

Миладин Бјекић, рођен је 23. априла 1960. у Пресеки (општина Ивањица), ВК бравар, у „Водоводу“ је од 20. јуна 1997. године, а од 1. марта 2002. обавља послове пословође машинског одржавања.

Милоје Бјекић, рођен је 2.6.1964. у Чачку, електротехничар, у „Водоводу“ је од 1. 4. 1989, а од 22. августа 1996. године је пословођа за одржавање електронике.

Руководиоци радова са шефом службе (с лева на десно):

*Радојко Станковић,
Снежана Богосављевић,
Љубиша Спасовић,
Божидар Гавриловић,
шеф службе,
Божидар Николић,
Горан Караклајић
и Срђан Јањић*

СЕКТОР ЗА ЕКОНОМСКЕ ПОСЛОВЕ

Послови

Градимиr Турчић

Директор овог сектора је Градимиr Турчић, дипломирани економиста.

Овај сектор има више служби: за комерцијалне, финансијске и књиговодствене послове.

Комерцијални: набавке на домаћем и иностраном тржишту, вођење евиденције (по

прикупљању понуда) о јавним набавкама, магацинске послове, читавање водомера код потрошача, уручивање рачуна за кућне савете и индивидуалне потрошаче, наплате дуговања (искључивање неуредних платиша), контролу прикључака на водоводну и канализациону мрежу, подношење пријава за бесправно прикључивање на обе мреже, решавање по рекламацијама, израду неопходних извештаја и вођење евиденције о понудама и уговорима.

Финансијски:благајнички послови, фактурисање, обрачун зарада, финансијска документација, евиденције купаца, наплата потраживања, припреме за утуживање неуредних платиша, рад на рачунарима и обрачун камате.

Књиговодствени послови:израда месечних, периодичних и годишњих рачуна, материјално књиговодство, књиговодство основних средстава, ситног инвентара и ХТЗ опреме, израда разних обрачуна, прегледа и извештаја, евиденција пореза за додатну вредност, комплетирање и одлагање књиговодствене евиденције.

Сви послови обављају се уз помоћ компјутеризоване технике.

Кадрови

Градимиr Турчић је директор Сектора за економске послове. Рођен је 23. октобра 1950. у Милатовићима (Драгачево). Школовао се у родном селу, Каони и Кучеву. Студије је завршио на Економском факултету у Београду. Од 1975. до 1991. радио је у Компанији „Слобода“ у Чачку, а од тада је запослен у „Водоводу“.

Турчићеви сарадници су :

Драгица Николић је рођена 31. децембра 1958. у Чачку. Школвала се у Љубићу и родном граду, а студије економије завршила је у Крагујевцу (1983). У „Водоводу“ је од свог првог радног дана: приправник, референт за програмирање, план и анализу, а сада је шеф Службе за финансијске послове.

Мила Делић је шеф Службе за књиговодствене послове. Рођена је 7. маја 1960. Школвала се у родном граду. Економски факултет је завршила у Београду. У „Водоводу“ ради од 10.септембра 1994.

Одељењем читача руководи Драган Јовић. Рођен је 23.августа 1954. у Бресници (Чачак). Машински је инжењер. У „Водоводу“ ради од 23.фебруара 1998.

Њихови претходници су:

Први шеф рачуноводства био је Момчило Попсавић, рођен 5. фебруара 1898. у Старом Бечеју (Војводини). Завршио је ниже разреде гимназије са малом матуром. У предузећу

Мила Делић

Дражица Николић

се задржао до 1. јула 1958. када је отишао у пензију.

Од 1. августа 1958. до 31. децембра 1961. шеф књиговодства био је Миодраг Ђоковић. Рођен је 12. новембра 1933. у Доњој Треччи (Чачак). Имао је завршену средњу економску школу.

Наследила га је Љиљана Крстовић, рођена 1935. у Битољу. Завршила је средњу економску школу. Шеф рачуноводства била је од 15. марта 1962. до 30. септембра 1969. Од 1. октобра 1969. до 18. фебруара 1971. овом службом руководила је Лепосава Крسمановић. Рођена је 25. августа 1935. у Љубићу. Завршила је средњу економску школу.

После ње руководилац је био Саво Кнежевић, рођен 15. фебруара 1936. Завршио је Економски факултет у Београду. На овој дужности био је од 19. фебруара 1973. до 28. фебруара 1977.

Рајко Влајић, дипломирани економиста, рођен 26. априла 1938. у Чачку, био је руководилац службе од 1. маја 1977. до 10. јуна 1983. Основну и средњу школу завршио је у Чачку, а студије економије у Београду.

Од 28. октобра 1983. до 6. јануара 1987. и од 6. јануара 1988. до 20. маја 1990. руководилац Привредно-рачунске и планске службе био је дипломирани економиста Петар Властелица. Од 1990. он је генерални директор „Водовода“.

Јелена Љубичић, рођена 28. октобра 1955. у Слатини, дипломирани економиста, била је руководилац комерцијале у Привредно – рачунском сектору, потом в.д. директора Економског сектора од 1. јула 1990. до 18. јуна 1994. Иначе, у предузећу је радила од 1. новембра 1986. до 18. јуна 1994.

У овом сектору радила је и Милена Ружић. Рођена је 15. марта 1938. у Миоковцима. Гимназију је завршила у Чачку, а студије економије у Београду. У „Водовод“ је дошла 15. новембра 1976. и била саветник за економска питања до 15. новембра 1987.

У више наврата на руководећим радним местима била је и Надежда – Нада Вуловић: в.д. шеф књиговодства (1971), в.д. шеф за Привредно-рачунске и планске послове (1976 – 1977. и 1983), руководилац књиговодства (1986. до 1988) и руководилац Службе за књиговодствене послове (1. јануар 1988. – 31. март 1991, када је отишла у пензију). Рођена је 17. маја 1936. у Скопљу. Завршила је Вишу економску – комерцијалну школу у Београду, одакле је дошла у „Водовод“ 19. марта 1971. Као пензионер живи у Чачку.

Бранка Пантелић, рођена је 7. октобра 1954. у Чачку, где је завршила основну и средњу, а Вишу економску школу у Београду. У „Водоводу“ ради од 3. априла 1979.

Славица Лончар рођена је 3. септембра 1962. у Пљевљима, где је завршила основну и средњу, а Вишу економску школу у Београду. У „Водоводу“ је радила 1988, 1989. и 1995, а у сталном радном односу је од 26. фебруара 1996.

Милена Ранђић рођена је 26. априла 1953. у Чачку, где је завршила основну и средњу, а Вишу економску школу у Београду. У „Водоводу“ ради од 1. јуна 1995.

Гордана Стеванчевић рођена је 14. јуна 1965. у Чачку, где је завршила основну и средњу, а Вишу пословну школу у Београду. У „Водоводу“ ради од 17. августа 1999.

Дражан Јовић

СЕКТОР ЗА ПРАВНЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ

Послови

Миладин Лончар

На челу овог сектора је Миладин Лончар, дипломирани правник, заменик је Томислав Капларевић, дипломирани правник, а руководилац Службе за правне и опште послове је Душан Петровић, дипломирани правник. Командир Одељења обезбеђења је Слободан Велисављевић, инжењер противпожарне заштите.

Овај сектор прати законску регулативу и обезбеђује њену примену, брине о нормативним актима, њиховом ажурирању и изменама у духу економских процеса, припрема уговоре за закључивање о изградњи водоводне и канализационе мреже, али и по другим основама, утужује неуредне платише и заступа предузеће у расправама пред Општинским судом у Чачку и трговинским судовима (имовинско-правни односи и спорови за накнаде штете). Уз то, води потребну кадровску евиденцију, обавља дактилографске послове и фотокопирање докумената, обезбеђује чишћење и одржавање радних просторија и објеката.

Обезбеђење објекта и пословног простора обавља посебно одељење. Објекти и остала имовина обезбеђују се физички (стражари), а технички се посебно обавља на резервоарима и извориштима.

У циљу обезбеђења од евентуалних пожара, превентивно делују сви запослени, а нарочи-

то чувари-ватрогасци. Сви објекти предузећа имају потребан број преносних ватрогасних апарата (различитих по врсти), који су распоређени у складу са одговарајућим плановима и правилником. У сарадњи са Добровољним ватрогасним друштвом у Чачку, ватрогасни апарати се сервисирају на сваких шест месеци, уз испитивање других средстава и опреме за гашење пожара.

Уз вођење неопходне евиденције, редовно се ажурирају документа одбране и врши обука јединице цивилне заштите.

Сектор располаже најсавременијом компјутерском опремом, која се обнавља у складу са потребама. Управни одбор оцењује да он све поверене послове обавља благовремено и квалитетно.

Кадрови

Директор сектора за правне и опште послове Миладин Лончар рођен је 12. маја 1959. у Готовуши код Пљеваља. Школовао се у Пљевљима, а студије права завршио је у Сарајеву. Радио је у Трговинском предузећу „Партизан“ у Чачку, а од 1988. године је у „Водоводу“. У Чачку је познат као сликар – аматер, који је своја најбоља остварења приказивао као члан групе „Естет“, на више колективних изложби.

Заменик директора овог сектора је Томислав Капларевић рођен је 23. јануара 1963. у Жежевици (Чачак). Школовао се у родном селу, Заблаћу и Чачку, а студије је завршио на Правном факул-

Томислав Капларевић

Душан Петровић

тету у Крагујевцу. У „Водоводу“ ради од 17. јануара 1994. Био је командир обезбеђења, потом шеф Службе за правне и опште послове.

Душан Петровић рођен је 10. новембра 1960. у Чачку. Студије права завршио је у Београду, где је био адвокат и службеник у „Београдшпеду“. Из ТУРО „Морава“ у Чачку дошао је 15. марта 2005. Шеф је Службе за правне и опште послове.

Споменка Буђевац рођена је у Чачку 29. јула 1954. Гимназију је завршила у Чачку. Инжењер је противпожарне заштите – студије је завршила у Новом Саду. У „Водоводу“ ради од 23. јануара 1989. Референт је за кадрове, заштиту на раду и одбрану.

У првим деценијама опште и правне послове обављали су секретари предузећа. Први је био Гвозден Протић.

Последњи дипломирани правник са звањем секретара био је Душан Благојевић. Рођен је у Чачку 14. октобра 1937. Основну и средњу школу (гимназију) завршио је у родном граду, а студије права у Београду. У предузећу је радио од 8. марта 1981. до 20. септембра 1996, када је преминуо. Био је секретар предузећа, руководиоца Службе за опште и кадровске послове, руководиоца Сектора за опште, правне и кадровске послове, вршилац дужности директора предузећа, директор Сектора за правне и опште послове и на крају заменик директора тог сектора.

Из послова које је обављао Благојевић уочава се какве је све трансформације трпео овај сектор.

Иначе, Благојевић није био први дипломирани правник у овом предузећу. Пре и после њега у „Водоводу“ су службовали:

Бранислав Ристић, рођен у Скопљу 5. фебруара 1933. Завршио студије права. Био правни референт од 1961. до 6. јула 1967. Тада се одселио у Београд.

Мирослав Топаловић рођен је у Чачку 28. септембра 1940. Студије права завршио је у Београду. У предузећу је био правни референт од 26. септембра 1967. до 10. маја 1969.

Милеса Трифуновић, рођена 5. септембра 1951. у Трбушанима, била је дипломирани правник. У „Водоводу“ је радила од 6. јануара 1976. до 1. септембра 1976.

Богољуб Пауновић рођен је 10. августа 1949. у Новој Вароши. Дипломирани је правник. Био је референт за самоуправне послове заштиту и одбрану. У „Водоводу“ је радио од 5. новембра 1976. до 1. јануара 1977. Данас је судија Окружног суда у Чачку.

Велиша Селаковић рођен је 18. маја 1927. у Сеништу. Завршио је вишу школу за кадровске службе. Био је референт за ОНО и ДСЗ и самоуправљање. У „Водоводу“ је радио од 1. јуна 1977.

Гвозден Протић

Слободан Велисављевић

године до 15. новембра 1987, када је отишао у пензију.

Командир Одељења обезбеђења је Слободан Велисављевић. Рођен је у Чачку 11. августа 1965. Школовао се у родном граду. Инжењер је противпожарне заштите-студије је завршио у Новом Саду. У „Водоводу“ ради од 4. децембра 1989. Најпре је био чувар ватрогасац.

Његови претходници су :

Први ноћни стражар запослен је 1956. године. Био је то Радојица Селаковић. Рођен је у Сеништима (Стари Влах) 8. септембра 1910. Са развојем предузећа, повећаван је и овај кадар, па је формирано и Одељење обезбеђења.

Из предузећа „Слобода“ у Чачку дошао је 3. августа 1973. Михаило Сјеничић, рођен у Горачићима (Драгачево) 23. августа 1939. Био је командир обезбеђења. У предузећу је остао до 1. јула 1974.

Радојко Андрић, рођен је 28. јануара 1926. године у Чачку. Радио је у предузећу од 3. маја 1967. до 15. августа 1990. Тада је отишао у пензију.

Драган Достанић рођен је 7. јуна 1959. у Чачку, где је стекао основношколско и средњошколско образовање. Вишу школу за организацију рада завршио је у Новом Саду. У „Водовод“ је дошао 7. октобра 1986. Радио је до 31. маја 1994. Он је истакнути спортиста – бициклиста, репрезентативац Југославије, победник на више трка у земљи и иностранству. Заменио га је Томислав Капларевић, који је данас заменик директора овог сектора.

ОРГАНИ УПРАВЉАЊА

По важећем Статуту, у складу са прописима о функционисању јавних предузећа Управни одбор је орган управљања, директор-послово-

ђења а Надзорни одбор има надзорну улогу.

Од оснивања предузећа и у „Водоводу“ као и у другим фирмама у духу уставних решења и законске регулативе, мењани су органи управљања руковођења и надзора. Не само по називима, већ и – надлежностима. У тим органима у одређеним периодима – не само од како је „Водовод“ постао јавно предузеће били су и представници Скупштине општине Чачак и друштвено – политичких организација.

УПРАВНИ ОДБОР

Статутом су прецизно дефинисане надлежности Управног одбора.* У „Водоводу“ као јавном предузећу први је почео да функционише 10. априла 1992. Председник је био судија Верољуб Ракетић, а чланови Мирољуб Оташевић, (заменик председника), Зоран Борисављевић, Миленко Радмилац, Милорад Чоловић, Миладин Лончар и Градимир Ђурчић. Од 12. децембра 1993. до 3. децембра 1996. године: Вишеслав Васовић (председник), Мирољуб Оташевић (заменик председника), др Слободан Вучићевић, Слободан Р. Ђукић, Лола Чвркић, Миладин Лончар и Градимир Ђурчић. Од 13. децембра 1996. до 11. новембра 2000: Живота Миљковић (председник), Мирослав Јојић (заменик председника), Душан Дрињаковић, Обрад Стевановић (до 18. децембра 1997, заменио га је др Коста Милошевић до 22. маја 1998, а њега Мирчета Пауновић), Градимир Ђурчић, Зоран Пантовић и Миладин Лончар. Од 20. децембра 2000. до децембра 2004: Миливоје Јовановић (председник), Добросав Ђусловић (заменик председника), Мирослав Јојић, Радомир Додер, Томислав Ерић, Зоран Пантовић и Градимир Ђурчић. Од 10. децембра 2004: Милан Лазовић (председник), Добросав Ђусловић (заменик

* Види одељак Делатност.

Верољуб Ракећ

Винеслав Васовић

Живојина Милинковић

председника), Мирослава Танасковић, Александар Ницовић, Сениша Радуловић, Градимир Ђурчић и Зоран Пантовић.

Да би се схватила улога Управног одбора, који често заседа, наведимо садржај рада једне седнице: доношење одлука о повећању цена за утрошену воду и употребу канализације, усвајање колективног уговора о заштити на раду, разматрање и усвајања извештаја централне пописне комисије; доношење правилника и њихове измене и допуне; утврђивање ценовника услуга; усвајање извештаја о пословању и годишњег рачуна; расписивање конкурса за избор директора; утврђивање коефицијената за поједине категорије потрошача, усвајање периодичног обрачуна; доношење одлуке о инвестицијама, покретање иницијативе за доношење одлуке о изменама и допунама одлуке о јавном водоводу и канализацији у општини Чачак.

Иначе, предузеће од оснивања има Управни одбор као орган управљања. Кратко ће га 1961. године заменити Раднички савет. Од 20. октобра 1961. до 1969. године поново ће то бити Управни одбор. Од 1971. до 1973. године такође ће орган управљања бити Управни одбор.

ПОСЛОВНИ ОДБОР

Од 1969. до 1970. функционисао је Пословни одбор. Сачињавали су га руководећи људи, на челу са директором. Овај орган је предлагао пословну политику предузећа, коју ће потом разматрати Раднички савет и Збор радника.

Пословни одбор заправо његови чланови био је одговоран самоуправним органима.

Миливоје Јовановић

Милан Лазовић

*Добросав Тусловић
(председавао од 3. јуна
2002. до 10. децембра 2004)*

Чланови Управног одбора и руководиоци радници на седници одржаној 9. маја 2005. године. С лева на десно: Томислав Кајларевић, Александар Ницовић, Добросав Ђусловић, Снежана Радуловић, Милан Лазовић, Пејтар Властелица, Мира Танасковић, Градимир Ђурчић, Миладин Лоичић, Зоран Панићковић

ЗБОР РАДНИКА

После 1974.године у духу нових и законских решења, највиши орган самоуправљања у предузећу био је Збор радника. Сачињавали су га сви запослени. Он је доносио планове и програме предузећа, усвајао извештаје о раду, дефинисао је финансијске планове и оцењивао њихову реализацију, одлучивао о унутрашњој организацији и пријему нових радника, доносио одлуке о расподели финансијских средстава, прихватао многобројна самоуправна општа акта (коначна верзија најзначајнијих упућивао је на изјашњавање на референдуму, бринуо о стандарду запослених (набавка станова, давање кредита за изградњу породичних кућа, органи-

зовао прославе дана и јубилеја предузећа, делегирао представнике у разне организације, институције, асоцијације, оцењивао рад руководиоћих радника, служби и сектора, бирао Дисциплинску комисију, Одбор самоуправне радничке контроле и повремена радна тела).

Дуго је овај самоуправни орган оптерећивала норматива – усвајана су (неки и на референдумима) бројна самоуправна општа акта, самоуправни споразуми и друштвени договори.

Тако ће бити до 1992.године и измене прописа.

Међутим, зборови радника и даље се одржавају по потреби. Али, не као обавезан орган из периода самоуправљања.

РАДНИЧКИ САВЕТ

Први Раднички савет као орган самоуправљања изабран је 1961. године. Али, био је кратког века – већ 20. октобра те године заменио га је Управни одбор.

Нови избор био је 1973. године. Предлог је потицао са Збора радника, с тим што је листа била шира од број чланова овог органа, чији су чланови бирани тајним гласањем. При конституисању Радничког савета бирани су председник и заменик председника.

Раднички савет био је оперативни орган самоуправљања. Самостално је доносио одлуке из своје надлежности, која је била нешто ужа од оне која је припадала Збору радника. Уз помоћ стручних служби, припремао је и предлоге докумената које треба да усвоји Збор радника непосредно или ће изјашњавањем о њима бити на референдуму (тајно гласање, по одређеној процедури): пословна политика, петогодишњи и годишњи планови и програми, финансије, већи инвестициони подухвати, кључна самоуправна општа акта (Статут, правилници, самоуправни споразуми и друштвени договори ...).

Раднички савет састајао се најмање једном месечно када је, поред осталог, утврђивао вредност бода за исплату личних доходака (зарада). Као и Збору радника, Радничком савету извештаје о свом раду подносили су директори и остали руководећи радници. У случају неспоразума мериторно је било мишљење Збора радника.

У „Водоводу“ је Раднички савет функционисао до 10. априла 1992. године. Самим тим, тог датума, у духу важних прописа, и у „Водоводу“ самоуправљање одлази у историју.

Чланови Радничког савета (из колектива): Бранко Стефановић (председник), Драган Достанић (заменик председника), Милун Стеванић, Зоран Јевтовић, Миладин Лончар, Мара Видојевић, Радомир Ружичић, Арсеније Ђурковић, Радослав Делић, Милица Никић, Божидар Гавриловић, Зоран Радојевић, Благоје Матијашевић, Милојица Чворовић и Драган Пантовић (7. децембар 1990).

ДИСЦИПЛИНСКА КОМИСИЈА

Дисциплинска комисија у предузећу постоји од његовог оснивања. Првих година имала је другачији назив – Дисциплински суд.

Поступак у Дисциплинској комисији покретао је директор. Радник о чијим је преступима расправљано, посебно у погледу испуњавања радних обавеза и чувања имовине предузећа, имао је право да ангажује браниоца, кога је бирао из редова стручњака или сарадника.

Казне су биле различите – од опомене и укора до новчаних (умањивање зарада у одре-

ђеном периоду) или накнада штете коју је почи-
нио. Најтежа је била – искључивање из предузе-
ћа. (Ових последњих готово и да није било).

Приликом избора ове комисије, Збор рад-
ника одлучивао је и ко ће бити њен председник.

ОДБОР САМОУПРАВНЕ РАДНИЧКЕ КОНТРОЛЕ

После 1974.године Збор радника бирао је
Одбор самоуправне радничке контроле. Ман-
дат му је био као и Збора радника – четири го-
дине. Бирао је искључиво из редова радника, не
стручних кадрова.

Надлежност је била: контрола извршава-
ња планова и програма, финансијског послова-
ња и поштовања самоуправних општих акта.
Извештај је подносио Збору радника.

По правилу, овај орган, који је имао пред-
седника, сачињавало је три до пет радника.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Овај орган увек је имао надзорну функци-
ју. Разматра извештаје о пословању, периодич-
не и годишње обрачунае.

Надзорни одбор именује оснивач јавног
предузећа – Скупштина општина Чачак. Има
председника и два члана (од којих је један запо-
слен у „Водоводу“). Мандат им је, по правилу,
четири године.

Од 10. априла 1992. до 3. децембра 1996.го-
дине чланови су били: Мирослав Милинковић
(председник), Вељко Неговановић и Мира До-
мановић.

Од 13. децембра 1996. до 11. новембра
2000. године: Милета Тешић (председник), Јо-
ван Марковић и Мира Домановић. Од 2000. до
краја 2004.године: Драган Миленковић (пред-
седник), Драган Зорић и Мира Домановић. Од
10. децембра 2004.године: Момчило Петковић

(председник), Жарко Слијепчевић и Мира До-
мановић.

КОМИСИЈЕ

Поред Радничког савета, Одбора самоу-
правне радничке контроле и Дисциплинске ко-
мисије, Збор радника (понекад и Раднички са-
вет) бирао је и неке друге органе. Посебно ко-
мисије. Стална је била Комисија за стицање и
расподелу дохотка и личних доходака, која је,
углавном, сваког месеца предлагала вредност
бода за исплату личних доходака.

Повремене комисије формиране су према
потреби. Увек је, али са мандатом до завршетка
посла који јој је поверен, именована комисија за
попис имовине, инвентара и финансија. Она
подноси извештаје органима управљања и ру-
ковођења.

Најновијим статутом дефинисано је да
мандат члановима сталних комисија траје две
године.

СИНДИКАТ

Од оснивања предузећа у њему је постоја-
ла синдикална подружница, коју су сачињавали
сви запослени.

У првим годинама она је, по синдикалним
правилима, била струковна организација, пре-
васходно је бринула о радном и социјалном ста-
тусу својих чланова.

Временом, са све наглашенијом политиза-
цијом нашег друштва, Синдикат је попримао
сва обележја друштвено-политичке организа-
ције, при чему ни ова у „Водоводу“ није била из-
узетак. Она, наравно, при том, није занемарива-
ла своје основне задатке: брига о радницима,
инсистирање код органа управљања и руково-
ђења на правичном вредновању радних места,
расподели дохотка и личних доходака, додељи-
вању станова и кредита за индивидуалну стам-
бену изградњу, помоћ људима у невољи, орга-

низовање излета и радничких спортских игара.

После 1970. године Синдикат је помагао младим радницима „Водовода“ да учествују у мајским сусретима омладине Чачка у више спортских дисциплина. Тих игара више нема. Али, од 1993. године запослени у „Водоводу“ учествују у играма комуналаца Србије и Црне Горе: радним и спортским. Чачани су се успешно надметали у уградњи водомера, а такмичили су се и у малом фудбалу, кошарци, одбојци, и надвлачењу конопца. Посебно су учествовали на шаховским олимпијадама комуналаца, које су организоване сваке године. Све те игре имале су и забавно-рекреативни карактер. Истина, оне су се у последњим годинама проредиле.

Враћање изворним принципима синдикалног деловања настаје и у „Водоводу“ по увођењу вишестраначког система у нас. И, посебно, од како је ово предузеће проглашено за јавно. У Статуту „Водовода“ дефинисано је да је синдикална организација струковна, да је њено деловање усмерено ка остваривању радних обавеза у предузећу и заштити права и интереса запослених. Дефинисано, је такође, да је синдикат на челу радника у случају обуставе рада (штрајка). Уз све друго, синдикат има и посебну улогу у закључивању колективног уговора запослених за пословодством, а он и предлаже чланове Управног и Надзорног одбора, који, потом, као оснивач именује Скупштина општина Чачак.

Запослени у „Водоводу“ чланови су Самосталног синдиката Србије.

Многи су бирани у синдикално руководство. Најистакнутији синдикалци били су и јесу: Миодраг-Мишо Грбовић, Слободан Радивојевић, Зоран Јевтовић, Маринко Радовановић, Зоран Мунитлак, Славица Кнежевић...

Актуелни председник синдикалне организације је Слободан Велисављевић.

Неки синдикалци „Водовода“ бирани су у општинско и републичко руководство.

На највише функције биран је Љубиша Спасовић. Рођен је 30. јануара 1961. године у Чачку. Грађевински је техничар. Руководилац је радова на изградњи и одржавању на терену. Био је председник синдикалне организације у „Водоводу“, биран је у Општинско веће Савеза синдиката Чачка, председника Већа синдиката Моравичког округа и члана Председништва у Републичком већу Синдиката комуналне привреде. Живи у Мрчајевцима.

Љубиша Спасовић

*
* *

У одређеним периодима, у духу статутарних одредби те друштвене – политичке организације, у „Водоводу“ је, од раних шездесетих година, деловао и Савез комуниста. Ова организација је анализирала прилике у предузећу, инсистирајући, при том, на одговорном раду чланова на пословима који су им поверени, у органима самоуправљања, а на одређен начин уплићала се и у кадровску политику. Имала је секретара и секретаријат, а за свој рад била је одговорна Општинском комитету Савеза комуниста у Чачку.

Као посебан, партијски, постојао је и Комитет за општенародну одбрану и друштвену самозаштита, који се састајао у кризним моментима (а било их је занемариво мало).

Основна организација Савеза комуниста укинута је у предузећу увођењем вишепартијског система у нас.

ПРОСЛАВЕ

По лепом српском обичају, и у „Водоводу“ се одржавају славља и прославе. Славља – кад се заврше велики инвестициони подухвати, прославе – на дан оснивања предузећа, када се окупи колектив и после поздравне речи директора, поделе новчане награде за деценијску, дводеценијску, двоиподеценијску, тродеценијску верност колективу.

Свеобухватније прославе организују се при обележавању већих и мањих јубилеја. Тим свечаностима присуствују представници пословних партнера, Скупштине општине Чачак, јавни и културни посленици.

О петогодишњици (1960) учеснике свечаности поздравио је директор Радомир – Лале Милошевић подсећајући да су у минулом периоду у Бељинском пољу изграђена два копајућа

бунара, чиме је Чачак добио 50 литара воде у секунди.

Десета годишњица није била посебно свечана. Јер и колектив и град још увек су били под утиском велике поплаве која је десетину дана раније нанела велике штете. И о томе је говорио вршилац дужности директора Штеванов. Иначе, та година добила је посебно место у летопису предузећа-дотадашњи власник. Скупштина општине Чачак, пренела је садашњем „Водоводу“ сва постројења.

Две деценије рада обележено је у знаку завршавања прве фазе „прелазног решења“ у Бељини, којим ће Чачак добити додатних 400 литара воде у секунди. Уједно, на свечаности је директор Томислав Ђинић најавио почетак остваривања „прелазног решења“ „Пријевор поље“ односно пројекта „Морава“.

Тај пројекат завршен је 1977. године.

С лева на десно: Томислав Васиљевић, Адам Тодосијевић – Меџо, Славица Кисежевић, Миломир Цвејић, Милицава Голубовић, Сјојанче Илић

*Бранислав Павловић, Радомир Ружичић, и гості из
браћимљеног предузећа Водовод из Сисак*

*Прослава три деценије рада. Реферати
подноси директор Томислав Ђинић*

Славље уз оркестар Бакије Бакића из Враћа

Лале Милошевић, Рајмила Марковић, Адам Тоодосијевић – Мецо, Радојко Сипанковић, Снежана Сипанковић, Љубица Сипасовић, Млађо Ковачевић, Џоси из Сиска, Милан Бисетић, а Рајмилу Вуловић (сипоју)

Петар Мариновић, др Живана Појовић, Миролуб Ойвасевић, Петар Властелица, Родољуб Пејровић и Александар Вицињић (на прослави 1995. године)

Најављени су нови, о којима је при прослави две и по деценије говорио директор Томислав Ђинић. Награђени су радници који су остали верни колективу од његовог оснивања. Златнике са ликом Јосипа Броза Тита и књиге добили су: Миленко Поповић, Милош Шљивић, Јово Алексић, Петар Јовановић, Драгослав Дмитровић, Адам Тодосијевић – Мецо, Десимир Митровић, Здравко Ђосић, Видосав Тановић, Станко Драгутиновић и Љубомир Перишић.

Пет година касније предузеће је имало чиме да се похвали гостима – учесницима прославе. Урађена су два резервоара са три хелије капацитета 13 000 м³, 14 бунара, црпна станица са сабирним бунаром у Бељини, потисни вод од Пријевора до Бељине, од Бељине до града и од града до Фабрике слада, 150 км водоводне мреже и 14 км кишне канализације, набављен је агрегат за производњу електричне енергије и електро-машинска опрема за црпну станицу. Захваљујући стручњацима „Енергопројекта“ из Београда и колектива, урађен је пројекат и изведени су радови на „Калуђерском јазу“ реке

Каменице из кога је доведена вода, кроз перфориране цеви, у бунаре у Пријевору, чиме је обогаћена њихова издашност новим количина воде, па је самим тим, продужено време експлоатације читавог система. Радови су извели радници: „Ратка Митровића“, „Нискоградње“ и „Николе Тесле“ из Чачка, „Жеграпа“ из Сарајева, „Јастребца“ из Ниша, „Монтаже“ и „Новог колектива“ из Београда.

Већа прослава била је и при обележавању четири деценије рада. Говорили су о успесима предузећа директор Петар Властелица, и председник Управног одбора Вишеслав Васовић, истичући, посебно, да су преброђене тешкоће изазване, претходних година, катастрофалним обезвређивањем динара у нашој земљи.

Скромнија је била прослава пет година касније-још је трајао опоравак након агресије НАТО снага на нашу земљу, у којој је и Чачак тешко страдао. Разорени су посебно Компанија „Слобода“, Фабрика „Цер“ и Технички ремонтни завод, а било је и људских жртава.

ПРИЗНАЊА

„Водовод“ је добио многобројна признања: награде, захвалнице, дипломе, плакете ...

Две награде су највишег ранга:

Наиме, када је предузеће обележавало две и по деценије рада (1980) добило је Плакету „Први октобар“, што је тада било највеће признање Скупштине општине Чачак. У образложењу је истакнуто да се тим одаје признање колективу за изузетна остварења у обезбеђивању града Чачка здравом пијаћом водом.

Пет година касније своју награду „Водоводу“ је доделила Регионална привредна комора у Краљеву.

За успехе у осавремењавању и ширењу водовodne и канализационе мреже, за стручну и финансијску помоћ при остваривању значајних

пројеката разнородног карактера, за учешће у друштвеним и хуманитарним акцијама, за подстицања истраживачких подухвата, предузећу је уручено више стотина признања. Дародавци су: државни органи, локална самоуправа, месне заједнице, привредна предузећа, здравствене, образовне и културне установе, дечија обданишта, спортске организације, цркве и манастири, стручне институције, друштвене и хуманитарне организација, сви којима је та помоћ била потребна: све до социјално угрожених лица.

Бројна и јавна друштвена признања уручена су и запосленима у „Водоводу“. Посебно руководећим људима. Највише су их добили директори Томислав Ђинић и Петар Властелица.

Поред уметничких слика, та признања красе просторије прелепог новог здања у коме је седиште предузећа.

скупштина општинске чачак
на свечаној седници
од 1. октобра 1980. године
поводом празника општинске чачак
»први октобар« дан ослобођења
града чачка 1941. године
даје

ПЛАКЕТУ
»ПРВИ ОКТОБАР«
дан ослобођења
града чачка 1941. године
Радној организацији „Бодовог“

за
науку и реализацију

у обезбеђењу града Чачка здравом и најактивнијом војском

Чачак
1. октобар 1980. године

Председник
Општинске народне скупштине

СВИ РАДНИЦИ

**МАТИЧНА КЊИГА ЗАПОСЛЕНИХ
(ПО ГОДИНАМА ЗАСНИВАЊА РАДНОГ ОДНОСА)**

Година 1955.

Видојевић Љубомир: 26. 5 – 2. 2. 1956.*
 Попсавић Момчило, шеф рачуноводства: 26. 5 – 1. 7. 1958.
 Поповић Миленко, књиговођа: 26. 5 – 1956.
 Алемпијевић Надежда, књиговођа: 26. 5 – 1958.
 Шљивић Милош, благајник: 26. 5 – 1956.
 Алексић Јово, магационер: 1. 9 – 1959.
 Митровић Драгослав, водоинсталатер: 26. 5 – 14. 4. 1987.
 Тодосијевић Адам, водоинсталатер: 26. 5 – 17. 2. 1987.
 Митровић Десимир, зидар: 1. 7 – 1958.
 Ђосић Здравко, радник на водоводу: 26. 5 – 30. 9. 1956.
 Вигњевић Милан, водоинсталатер: 1955; 5. 4. 1956. – 31. 10. 1957.
 Тановић Видосав, радник на водоводу: 30. 8 – 1988.
 Драгутиновић Станко, зидар: 1. 7 – 30. 9. 1960.
 Перишић Љубомир, помоћник зидара: 1. 7 – 31. 12. 1961.
 Јањић Живко, водоинсталатер: 26. 5 – 1. 10. 1955.
 Перошевић Јован, радник на водоводу: 26. 5 – 3. 8. 1955.
 Глишић Часлав, радник на водоводу: 26. 5 – 31. 12. 1955.
 Јањић Драгослав, ученик на пракси за водоинсталатера .

Година 1956.

Кочовић Душан, зидар: 15. 6 – 9. 3. 1985.
 Антић Миливојка, курир, кафе-куварица: 12. 5 -15. 6. 1992.
 Селаковић Радојица, главни стражар: 21. 7 -16. 9. 1960.
 Јанковић Миодраг, књиговођа: 1. 12 -9. 5. 1962.
 Милошевић Радомир, грађевински техничар: 3. 2 -31. 1. 1965.
 Вуловић Радмило, грађевински техничар: 15. 5 -1. 7. 1958; 1. 10. 1960 – 6. 10. 1975.
 29. 7. 1978 – 31. 3. 1987.
 Богићевић Милош, машинбравар: 2. 8 – 28. 2. 1957; 1. 7 – 28. 2. 1959; 1. 8 – 12. 8. 1986.
 Протић Гвозден, секретар предузећа: 1956– 31. 12. 1961.

* Објашњење: пошто су најпре истакнуте године , цифре показују – дан и месец ступања на посао, потом дан, месец и годину напуштања „Водовода“ по било ком основу; или поновног заснивања радног односа. Редослед је као у матичној књизи, у коју су радници уписивани најпре са презименом, потом именом. У списковима су наведени: школска спрема (ређе) или посао који је радник обављао при ступању у „Водовод“. Код оних са високом или вишом стручном спремом прецизнији подаци налазе се у одељцима о секторима

Година 1957.

Штеванов Милош, грађевински техничар: 1. 6 – 6. 10. 1957,
дипломирани грађевински инжењер: 1. 6. 1962 – 16. 09. 1965.
Богићевић Милош, машинбравар: 1. 8 – 12. 08. 1986.
Петровић Мирослав, водоинсталатер: 1. 8 – 31. 12. 1959.
Павловић Милорад, машиниста – ложач: 23. 7 – 1957.
Станојевић Љубомир, водоинсталатер: 1. 8 – 1. 4. 1972.
Грбовић Миодраг, службеник: 17. 10 – 13. 2. 1990.
Трајковић Десанка, дактилограф: 3. 6 – 31. 12. 1961.
Грбовић Мирко, ученик на пракси.

Година 1958.

Арлов Милунка, референт ликвидатор: 20. 3 – 31. 12. -1993.
Марковић Душан, грађевински техничар: 1. 5 – 1988.
Савић Милош, водоинсталатер: 18. 6 – 10. 7. 1987.
Илић Велимир, набављач – магационер: 16. 7 – 31. 3. 1976.
Обрадовић Драган, помоћник водоинсталатера: 1. 11 – 18. 3. 1960; 12. 2. 1962 – 1. 11. 1962.
Савићевић Михаило, водоинсталатер: 17. 6 – 22. 8. 1958.
Ђоковић Миодраг, шеф рачуноводства: 1. 8 – 31. 12. 1961.
Шљивић Милош, благајник до 30. 4. 1958.
Петковић Радаило, ученик на пракси, занимање водоинсталатера.

Година 1959.

Јелић Живко, грађевински техничар: 16. 3 -1959.
Лакић Раденко, возач: 1. 4 – 31. 12. 1961.
Стефановић Љубиша, машинбравар: 1. 4 – 31. 12. 1961.
Голубовић Влајко, ПК водоинсталатер: 1. 9 – 27. 9. 1961; ЈНА; 13. 8. 1963 – 23. 7. 1964.

Година 1960.

Милошевић Драган, ПК водоинсталатер: 9. 12 – 1998.
Вучићевић Ратко, ученик на пракси, за занимање водоинсталатер.

Година 1961.

Продановић Драгољуб, шофер: 1. 2 – 1961.
Тајсић Адам, ВК бравар: 13. 7 – 1. 7. 1991.
Ацић Радивоје, читач водомера, магационер: 1. 8 – 17. 6. 1988.

Станичић Радослав, водоинсталатер: 8. 11; 23. 7. 1968 – 1. 4. 1993.

Михаиловић Милан, чувар, ложач централног грејања: 22. 11-23. 10. 1989.

Ристић Бранислав, правни референт, дипломирани правник: 25. 12 – 8. 7. 1967.

Петковић Радаило, КВ водоинсталатер: 1. 8; ЈНА; 21. 9. 1963– 18. 9. 1995.

Година 1962.

Марковић Станислава, дактилограф: 17. 1 – 31. 12. 1990.

Благојевић Миладин, чувар: 6. 2 – 20. 12. 1967.

Обрадовић Драган, помоћник водоинсталатера: 1. 11 -1958;18. 3. 1960; 12. 2. 1962 – 1. 11. 1962.

Глишовић Милутин, секретар: 1. 3 -1. 9. 1965.

Обреновић Радмила, финансијски књиговођа: 9. 3 – 19. 10. 1983.

Крстовић Љиљана, шеф рачуноводства: 15. 3 - 1. 11. 1995.

Тиосављевић Душан, водоинсталатер: 5. 5 – 19. 6. 1962.

Николић Милош, грађевински техничар: 23. 5 – 16. 1. 1989.

Штеванов Милош, технички директор; в. д. директор: 1. 6 – 16. 9. 1965.

Митровић Славољуб, водоинсталатер: 1. 8 – 29. 11. 1968.

Вукадиновић Данило, чувар у радионици: 1. 9 – нема података.

Вучићевић Петар, водоинсталатер: 1. 9 – 23. 12. 1987.

Васиљевић Драгослав, возач специјалног возила: 28. 9; 20. 9. 1968; 14. 1. 1969 – 9. 10. 2003.

Обрадовић Станко, шофер: 1. 10 – 7. 3. 1969.

Нешовић Драгиша, ученик на пракси, за занимање водоинсталатер.

Година 1963.

Станковић Миланка, медицински (санитарни) техничар: 1. 6 – 1. 2. 1972.

Јовановић Андрија, КВ машиниста: 1. 7 – 11. 4. 1975.

Ђукић Милош, КВ машиниста: 3. 7 – 2. 3. 1987.

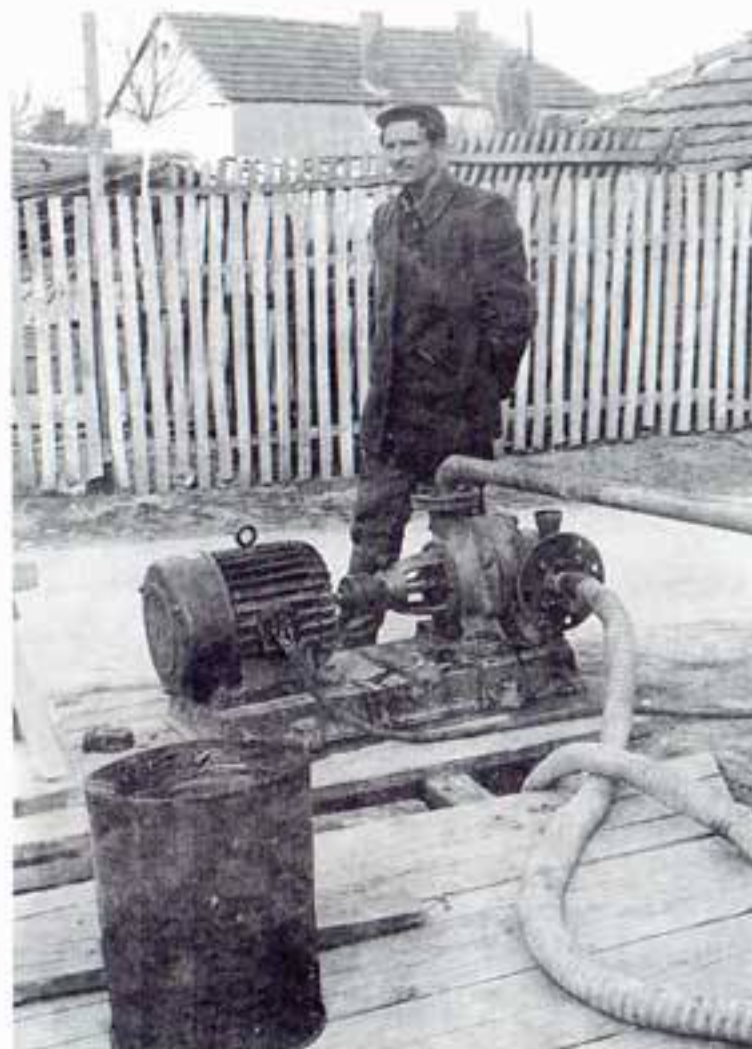
Славковић Томислав, КВ машиниста: 1. 8 – 20. 1. 1989.

Савић Олга, НК радник: 3. 12 – 30. 9. 1982.

Голубовић Влајко, водоинсталатер: 1. 9 -27. 9. 1961; ЈНА; 13. 8. 1963 – 23. 7. 1964.

Спасојевић Борисав, дипломирани ветеринар (санитарна контрола): 1. 2 – 1. 6. 1966.

Габоровић Мирко, водоинсталатер: 1. 4 – 10. 7. 1964.

Пумпа за претпумпавање

Година 1964.

Ковачевић Радисав, ВК електричар: 1. 7 – 27. 6. 1980.
Јевтовић Петар, читач водомера: 15. 5 – 8. 4. 1981.
Филиповић Братислав, КВ зидар: 1. 6 – 14. 6. 1979.
Пауновић Гвозден, водоинсталатер: 1. 7 – 17. 2. 1994.
Вучићевић Ратко, водоинсталатер: 1. 7 – 31. 8. 1966; 14. 9. 1966 – 12. 3. 1999.
Станковић Радојко, грађевински техничар: 1. 8. – 1965; 26. 2. 1968. и даље.
Голубовић Милисава, НК радник: 1. 9 – 25. 11. 1982.
Стојковић Јеремија, НК радник: 22. 4 – 30. 5. 1999.
Теофиловић Слободан, НК радник: 20. 7 – 7. 4. 1965.

Година 1965.

Пештерац Радоје, директор: 1. 6 -1. 8. 1966.

Крајњак одмор

Година 1966.

Нешовић Драгиша, КВ водоинсталатер: 24. 7. и даље.
Пауновић Милош, ПК водоинсталатер: 31. 5 – 3. 12. 1984.
Радовановић Маринко, КВ водоинсталатер: 1. 8 – ЈНА; 16. 2. 1970. и даље.
Јојић Драгослав, КВ водоинсталатер: 1. 9 – 24. 7. 1968.
Јанковић Алекса, возач: 5. 4 – 30. 9. 2003.

Година 1967.

Милојевић Рајко, читач инкасант: 25. 4 – нема података.
Матијевић Миливоје, возач специјалног возила и аутобуса: 24. 1. и даље.
Костић Срећко, КВ машиниста хидропостројења: 25. 1 – 13. 7. 1991.
Перић Живојин, НК радник, дежурни у радионици: 21. 1 – 4. 5. 1987; 25. 9. 1991 – 31. 1. 1992. и 1993.
Андрић Радојко, чувар, командир обезбеђења: 3. 5 – 15. 8. 1990.
Филиповић Селимир, чувар: 30. 5 – 17. 9. 1996.
Мркшић Радивоје, аутомеханичар, машиниста хидропостројења: 1. 8 – 12. 7. 1972.
Ересенков Милијана, комерцијалиста, благајник за наплату: 1. 8 -1. 5. 2002.
Богићевић Милош, машинбравар: 1. 8 -12. 8. 1986.
Топаловић Мирослав, правни референт: 26. 9 – 10. 5. 1969.
Русимовић Часлав, ученик на пракси за занимање водоинсталатер.

Година 1968.

Бисенић Милан, грађевински техничар: 11. 3 – 15. 4. 2000.
Вуловић Надежда– Нада, економиста: 19. 3 – 31. 3. 1991.
Проковић Милан, КВ водоинсталатер: читач – инкасант, чувар ватрогасац 12. 1. 1971. и даље.
Петровић Драгиша, КВ водоинсталатер: 1. 11 – 1. 2. 1990.
Драшковић Љиљана, књиговођа: 12. 2 – 14. 10. 2002.
Перовић Милојко: чувар ватрогасац: 31. 7 – 17. 8. 1984.
Реџеповић Нешат, радник: 29. 7 – 14. 1. 1985.
Ињац Веселко, грађевински техничар: до 26. 10. 1991.
Станковић Радојко: 26. 2. и даље.

Година 1969.

Пајић Жарко, возач: 21. 5 – и даље.
Русимовић Часлав, водоинсталатер: 1. 8 – 15. 1. 1971; 15. 8. 1972. -24. 3. 1994; 1. 1. 1999. и даље.
Ђерић Петар, водоинсталатер: 1. 8 – 5. 4. 1974.
Васиљевић Томислав, водоинсталатер: 1. 8 -11. 11. 2004.
Боришић Милорад, водоинсталатер, контролор мреже: 1. 8 – ЈНА; 6. 5. 1970. и даље.

Кнежевић Славица, лаборант: 8. 9 – и даље.
Митровић Милка: оператер – дактилограф: 20. 3 и даље.
Јаношевић Божо, шофер: 21. 4 – 1971.
Аџић Милан, водоинсталатер: 21. 4 – нема података

Година 1970.

Бежанић Богољуб, чувар ватрогасац: 5. 5 – 2. 9. 1987.
Богићевић Витомир: 21. 8 – 1. 10. 1985.
Вулишић Милан, НК радник: 16. 7 – 1. 8. 1996.
Главоњић Ђорђе, чувар – ватрогасац: 4. 5 – 2001.
Јовановић Томислав, машиниста: 28. 7 – 1. 8. 2001.
Јовановић Лука, возач специјалног возила: 31. 8 и даље.
Петровић Милијана, грађевински техничар: 9. 6 – и даље.
Оцокољић Радисав, НК радник: 9. 7 и даље.
Радојевић Велимир, возач специјалног возила: 10. 7 и даље.
Рајовић Бориша, НК радник: 5. 5 – 29. 6. 1982.
Хорват Марјан, НК радник: 1. 3 – 1. 5. 1971.

Година 1971.

Радоњић Душан, геометар: до 4. 8. 1977.
Станковић Снежана, финансијски књиговођа – оператер: 1. 5 и даље.
Поповић Љиљана, књиговођа – оператер: 1. 5 и даље.
Јоковић Радослав, водоинсталатер: 15. 6 – 15. 7. 2002.
Гвозденовић Живојин, водоинсталатер: 15. 6 – 8. 3. 2002.
Балшић Јанко, водоинсталатер, читач-инкасат: 29. 6 – 27. 12. 2002.
Перић Илија, радник: 8. 7 – 18. 2. 1972.
Благојевић Душан, дипломирани правник: 8. 3 – 20. 9. 1996.

Година 1972.

Ангажовано пет сезонских радника по уговору, на месец дана: Перић Илија, Николић Владан, Јовановић Добросав, Васиљевић Радиша и Митровић Слободан.

Година 1973.

Јовановић Милорад, руковаоц грађевинских машина: до 1982.
Цветић Миломир, инжењер развоја: 13. 2 – 28. 3. 1973; 1. 4. 1974 - 5. 5. 1975.
Кнежевић Саво, дипломирани економиста: 19. 2 – 28. 2. 1977.
Вујовић Светолик, дипломирани машински инжењер: 15. 2 – 12. 10. 1978.
Никшић Миливоје, дипломирани грађевински инжењер: 9. 7 – 30. 1. 1975.

Са ровокопачом већ је лакше

Ђинић Томислав, дипломирани економиста, директор: 10. 7 – 1. 9. 1986.
 Бисенић Драгиша, возач: 10. 9 – 6. 1. 1993.
 Стевановић Бранко, аутомеханичар: 10. 9 – 20. 9. 1994.
 Ракетић Даринка, референт комерцијалних послова: 25. 9 – 3. 6. 2001.
 Савић Станимир, руковаоц грађевинских машина: 15. 9 -28. 2. 1992.
 Савић Борисав, водоинсталатер, читач – инкасант: 22. 10 и даље.
 Лакић Раденко, возач: 10. 4. 1973 – 1. 8. 1991.

Година 1974.

Чворовић Радич, ПК зидар: 11. 6 – 30. 3. 1991.
 Ђурчић Ратомир, ватрогасац, испирач мреже: 12. 6. и даље.
 Вратоњић Миодраг, чувар – ватрогасац: 7. 6 – 20. 12. 2001.
 Илић Стојанче, ватрогасац, испирач мреже: до 31. 3. 1976.
 Караклајић Мирослав, зидар: 6. 6 – 31. 3. 1997.
 Проковић Рајко, НК радник, чувар – ватрогасац: 11. 6 – 1. 10. 2001.
 Милинковић Момчило, ватрогасац, 13. 6 – 11. 10. 1985.
 Луковић Љубиша, ватрогасац: 17. 6 и даље.
 Ружићић Радомир, ВК електричар: 19. 6 – 6. 4. 1995.

Шилковић Гојко, ватрогасац: 4. 9 – 31. 8. 2001.
Стаменковић Драгиша, НК радник: 9. 9 -1. 8. 1989.
Дамбуловић Радослав, НК радник, фекалиста: 9. 9 – 14. 6. 2000.
Достанић Душан, ВК бравар: 20. 9 – 17. 7. 1985.
Дуњић Милојица, ВК електричар: 1974 – 22. 3. 1988.
Крунић Радојко, електричар: 22. 10 – 22. 3. 1998.
Костић Милета, чувар– ватрогасац: 2. 11 – и даље.
Јањић Предраг, водоинсталатер: 1. 11 -1. 6. 2000.
Савковић Радивоје, ВК багериста: 29. 11 – 10. 2. 1975.

Година 1975.

Танасијевић Љубица, књиговођа – оператер: 1. 6 и даље.
Ињац Славко, чувар – ватрогасац: 2. 6 -20. 12. 2001.
Чворовић Милојица, возач: 2. 6 и даље.
Милошевић Илија, НК радник: 2. 6 – 13. 12. 1985.
Лазовић Милош, фекалиста: 2. 6 и даље.
Марковић Радмила, картотекар комерцијалних послова: 2. 6 и даље.
Воденичар Милета, НК радник, тракториста: 2. 6 – 4. 4. 1994.
Сјеничић Живорад, возач специјалног возила: 27. 5 – 26. 7. 2003.
Радовић Градимир, водоинсталатер: 2. 6 – 29. 1. 1993.
Стеванић Милун, чувар – ватрогасац : 2. 6 – 12. 5. 2001.
Бошковић Предраг, руковаоц грађевинских машина: 2. 6. и даље.
Павловић Бранислав, водоинсталатер, чувар – ватрогасац: 2. 6. и даље.
Ђокић Славиша, руковаоц грађевинских машина:

Година 1976.

Трифуновић Милеса, дипломирани правник: 6. 1 – 6. 9. 1976.
Ерић Александар, дипломирани инжењер геодезије: 5. 1 – 31. 8. 1980.
Стефановић Милан, електричар: 1. 3 – 11. 9. 1999.
Караклајић Радул, електричар: 1. 3 – 15. 3. 2005.
Мунитлак Зоран, набављач: 22. 9. и даље.
Дурписки Василка, референт наплате: 1. 10 – 29. 12. 1982.
Пауновић Богољуб, референт за самоуправне послове: 5. 11 – 1. 1. 1977.
Ружић Милена, саветник за економска питања : 15. 11 -15. 11. 1987.

Година 1977.

Влајић Рајко, руководиоц ПРС: 1. 5 – 10. 6. 1983.
Селаковић Велиша, референт за општеномску одбрану и друштвену самозаштиту: 1. 6-15. 11. 1987.
Јовановић Зоран, возач специјалног возила: 2. 6 и даље.
Јовановић Илинка, чистачица: 6. 6– 1. 10. 2001.

Радивојевић Слободан, помоћник руководиоца Службе за производњу и дистрибуцију воде: 15. 9. и даље.

Николић Божидар, руководиоца радова: до 12. 4. 1979; када је отишао у ЈНА; 18. 6. 1980. и даље.

Продановић Љубомир, геометар: 1. 10 -20. 6. 1989.

Година 1978.

Ђурковић Арсеније, водоинсталатер: 17. 4. и даље.

Ковачевић Младомир, водоинсталатер: 17. 4. и даље.

Филиповић Сениша, зидар: 17. 4 – 7. 7. 1995.

Младеновић Миливоје, водоинсталатер: 14. 9. и даље.

Јовановић Жанка, пословни секретар: 19. 4. и даље.

Пајовић Светлана, дактилограф, курир: 22. 8. и даље.

Пајић Снежана, чистачица: 1. 3 – 31. 6. 1978; 1. 7. 1981. и даље.

Стојинић Звонимир, чувар – ватрогасац: 1. 8. – 22. 4. 1991.

Умели су да се заједно њровеселе: Сениша Филиповић, Милан Сјефрановић и Радомир Ружичић (горе), Слободан Радивојевић, Радосав Јоковић, Свјето Вујовић и Јанко Балић (доле)

Година 1979.

- Павловић Зоран, геометар: 1. 2 -23. 1. 2004.
Кузмановић Милорад, аутомеханичар, пословођа аутомеханичарске радионице: 15. 3. 1979. и даље.
Топаловић Велибор, копач рова, фекалиста: 1. 7 – 1998.
Вукомановић Драгослав, књиговођа: 2. 4 – 11. 9. 1981.
Селеаковић Предраг, магационер: 2. 4 – 31. 10. 1994.
Ковачевић Драгутин, копач земље: 2. 4 -16. 4. 1979.
Ковачевић Млађен, копач земље: 2. 4 -1980 ; 6. 1. 1983. -22. 9. 2004.
Тановић Миломир, копач земље: 2. 4 -16. 4. 1979 ; 1. 4 -16. 6. 1980.
Пантелић Бранка, секретар пословодног органа: 3. 4 и даље.
Вукашиновић Михаило, булдожериста: 3. 4 – 30. 5. 1989.
Ињац Раде, водич – чувар паса: 9. 4 – 20. 6. 1989.
Никић Милица, дипломирани технолог: 24. 9 – 8. 3. 1991.
Боришић Милунка, чистачица: 1. 8 -3. 9. 1979.

Година 1980.

- Ђосић Милун, копач земље: 1. 4 -20. 6. 1980.
Ковачевић Сибин, копач земље: 1. 4 – 16. 9. 1980.
Ковачевић Драгутин, копач земље: 1. 4 – 16. 5. 1980.
Ковачевић Душан, копач земље: 1. 4 – 16. 9. 1980.
Недовић Петар, копач земље: 1. 4 – 16. 5. 1980.
Милошевић Обрен, копач земље: 1. 4– 12. 5. 1980.
Радичевић Мирко, копач земље: 1. 4 – 16. 9. 1980.
Поповић Владимир, копач земље: 1. 4 – 16. 9. 1980.

Година 1981.

- Јелић Ранко, копач земље: 24. 3 – 16. 10. 1981.
Пауновић Живан, копач земље: 24. 3– 16. 10. 1981; 9. 11. и даље.
Рајчевић Биљана, лаборант: 1. 7. и даље.
Мијатовић Душан, грађевински инжењер: 1. 8 – 28. 9. 1988.
Јевтовић Зоран, инжењер технологије: 13. 8. – 5. 1. 1984; ЈНА; 12. 11. 1984. и даље.

Година 1982.

- Тајсић Даница, чистачица: 22. 3 -1. 4. 1983.
Ненадић Миливоје, копач рова: 4. 5– 25. 9. 1982.
Стефановић Бранко, копач рова: 4. 5 и даље.
Караклајић Миломир, електричар: 5. 5 и даље.
Ђурић Србољуб, дипломирани инжењер технологије: 10. 7-18. 2. 1986 ; 19. 3. 1987– 18. 2. 2002.
Ружичић Стојанка, чистачица: 2. 10– 1. 12. 1982 ; 1. 7. 1985 – 19. 7. 1985 ; 6. 12. 1985 -8. 1. 1986.

Лазаревић Иванка, чистачица: 25. 11– 8. 12. 1982.
 Перић Милица, чистачица: 1. 12 и даље

Година 1983.

Буракић Видосава, хемијски техничар: 1. 2. и даље .
 Тоновић Момчило, ВК бравар: 3. 2– 1. 7. 1990.
 Мунитлак Петкана, чистачица: 3. 7– 30. 7. 1981; 4. 5. 1983-2001.
 Петровић Ђорђе, физички радник: 4. 5 и даље.
 Максимовић Ђорђе, физички радник: 5. 5 – 2. 6. 1983.
 Властелица Петар, дипломирани економиста: 7. 11 и даље.

Година 1984.

Ружичић Биљана, хемијски техничар: 1. 3. и даље.
 Чворовић Радојка, чистачица: одређено време.
 Гавриловић Веско, машиниста: 16. 7– 1995.

У Бељини на заједничком ручку 1979. године

Година 1985.

Ресановић Надица, лекар специјалиста микробиолог: 1. 1 и даље.
Стругаревић Драган, копач рова: 1. 6– 31. 7. 1985.
Ђумић Јордан, копач рова: 2. 4– 1. 9. 1979; 1. 6. 1985. и даље.
Делић Радослав, електричар за сменски рад: 24. 6 и даље.
Николић Драгица, дипломирани економиста: 1. 8 и даље.
Павловић Љубивоје, копач рова: 21. 10– 10. 7. 1986.
Спасовић Љубиша, грађевински техничар: 1. 3. и даље.

Година 1986.

Милутиновић Вера, дактилограф: 8. 1-24. 2. 1986 ; 24. 12. 1986– 18. 11. 1987.
Ружићи Стојанка, чистачица: 9. 1– 1. 3. 1986.
Оцокољић Миланка, чистачица: 5. 3– 11. 3. 1986; 8. 6. 1987. и даље.
Гудурић Душица, помоћни радник у лабораторији: 11. 8-10. 10. 1986.
Вујичић Милош, оператер: 16. 9-16. 1. 1988.
Лукић Светислав, физички радник: 15. 9 – 16. 1. 1989.
Аџић Зоран, чувар – ватрогасац: 1. 12– 8. 12. 1982 ;7. 10 и даље.
Ђуњић Зоран, благајник за наплату: 7. 10– 29. 12. 1986; 24. 4. 1987 – 30. 11. 2003.
Достанић Драган, командир обезбеђења: 7. 10– 31. 5. 1994.
Арсенијевић Чедо, машиниста за одржавање: 7. 10– 4. 1. 2003.
Перић Дикан, заменик командира обезбеђења: 9. 10 и даље.
Љубичић Јелица, руководиоца комерцијалних послова: 1. 11– 18. 6. 1994.

Година 1987.

Гавриловић Божидар, дипломирани грађевински инжењер: 13. 1–15. 1. 1987; ЈНА; 14. 12. 1987. и даље.
Белић Душица, чистачица: 4. 3-3. 11. 1987;1988; 11. 5. 1989. и даље.
Ђурић Србољуб, самостални технолог: 19. 3– 18. 2. 2002.
Матијашевић Благоје, аутоелектричар: 15. 4. и даље.
Ђуњић Зоран, благајник за наплату: 24. 4. – 30. 11. 2003.
Ђуровић Томислав, неприучен радник: 18. 5. и даље.
Богосављевић Снежана, руководиоца радова: 24. 4. и даље.
Смиљанић Стеван, грађевински машиниста: 8. 6. и даље.
Миливојевић Младомир, машиниста хидропостројења: 8. 6. и даље.
Пековић Радош, водоинсталатер: 10. 6 и даље.
Петковић Владимир, водоинсталатер: 12. 6– 24. 2. 2002.
Ружићи Зоран, водоинсталатер: 15. 6. и даље.
Вуковић Владимир, водоинсталатер: 22. 7. и даље.
Симић Ирена, чистачица: 18. 8– 31. 8. 1987.
Трнавац Силвија, диспечер: 6. 11– 20. 7. 1990.
Мунић Александар, диспечер, чувар – руковоац: 6. 11. и даље.

Директор Томислав Ђинић (први с десна у другом реду) често се налазио међу радницима: и у погонима и на мрежи водовода и канализације, и на свечаностима

Видојевић Мара, диспечер, благајник за наплату: 10. 11. и даље.
 Вранић Благоје, диспечер, магационер: 7. 11. и даље.
 Брајовић Радомир, диспечер, чувар – руковаоц: 9. 11 и даље.
 Росић Зорица, диспечер: 9. 11. и даље.
 Сјеничић Љубиша, погонски хемичар, електричар: 4. 12. и даље.
 Марковић Сибин, погонски хемичар, чувар – руковаоц: 7. 12. и даље.
 Крстовић Јелена, погонски хемичар, лаборант: 7. 12. и даље.
 Пауновић Светлана, помоћни лаборант: 11. 12. и даље.
 Марић Радмила, лаборант: 16. 12. и даље.

Година 1988.

Лончар Миладин, руководиоца Службе за правне и опште послове: 11. 1. и даље.
 Павловић Микана, помоћни радник: 26. 1 – 12. 4. 1988.
 Павловић Страцимир, директор: 1. 2. 88 – 1. 8. 1990.
 Гачевић Славица, дактилограф: 5. 5 – 9. 9. 1988 ; 5. 12 – 17. 12. 1988.

Дабих Томислав, руководиоца транспорта и механизације: 1. 3 -7. 9. 1988.
Оташевић Миролуб, руководиоца службе за производњу воде: 12. 4. и даље.
Томовић Милева, помоћни радник у лабораторији: 15. 4 – 29. 4. 1988.
Ђировић Ратко, НК радник, фекалиста: 4. 5. и даље.
Јовановић Александар, водоинсталатер, чувар – ватрогасац: 4. 5. и даље.
Ковачевић Радомир, фекалиста: 5. 5 – 9. 9. 1988.
Шеврт Гаврило, ПК радник: 5. 5. и даље.
Ракоњац Жељко, руковоац грађевинских машина: 4. 5. и даље.
Милошевић Милена, хемијски техничар: 7. 7 – 18. 10. 1988 ;21. 10. 1988 -26. 4. 1989.
Продановић Малина, чистачица: 5. 9 -6. 5. 1989; 1. 6. 1991-31. 12. 1991;23. 1. 1992-26. 11. 1992;1. 2. 1993-1. 5. 1993.
Ковачевић Војислав, зидар: 20. 9 – 17. 5. 2000.
Стожинић Горан, чувар: 1. 9 – 1. 4. 1995.
Караклајић Слободан, чувар, електричар I; 21. 9. и даље.
Богићевић Радомирка, помоћни радник: 21. 9 – 16. 3. 1989.
Радојевић Зоран, руководиоца одељења за транспорт и механизацију: 22. 11 – 22. 3. 1994.
Пантовић Драган, руководиоца службе за одржавање: 1. 12 -1. 3. 1994.
Поповић Милојица, металостругар – машинбравар: 1. 12. и даље.
Лончар Славица, књиговођа купаца – оператер: 1. 12 – 30. 12. 1988 ; 1995 ; 2. 6. 1996. и даље.

Година 1989.

Младеновић Зорица, хемијски техничар: 4. 1 – 2. 2. 1989.
Буђевац Споменка, референт за кадровске послове, заштиту на раду и одбрану: 23. 1. и даље.
Лишанин Славољуб, машинбравар : 9. 3 -1. 8. 2001.
Крупез Милан, чувар – ватрогасац: 1. 4. и даље.
Бјекић Милоје, електротехничар: 1. 4. и даље.
Драгићевић Вера, хемијски техничар: 3. 4. и даље.
Чекеревац Живомир, ПК радник: 19. 4. и даље.
Пауновић Милан, фекалиста: 20. 4. и даље.
Арежина Јовица, фекалиста: 24. 4 – 1. 11. 1991.
Јовановић Војислав, руководиоца службе за производњу воде: 22. 4 – 7. 5. 1990.
Живковић Драган, руководиоца службе за развој: 5. 5. и даље.
Гоцић Драган, машиниста за сменски рад и одржавање: 30. 5. и даље.
Милисављевић Зоран, чувар – руковоац: 1. 6. и даље.
Бојовић Љиљана, чистачица: 1. 6 – 26. 12. 1993.
Вучковић Зоран, НК радник: 26. 6 -2. 12. 1993.
Ђировић Срђан, водоинсталатер: 1. 7. и даље.
Гавриловић Драган, руковоац грађевинских машина : 22. 11– 31. 5. 2002.
Павловић Бобан, возач специјалног возила: 1. 12. и даље.
Радовић Милош, возач: 1. 12– 16. 5. 1990.
Велисављевић Слободан, чувар – ватрогасац: 4. 12. и даље.

Војиновић Ацо, чувар – ватрогасац: 1. 4. и даље.

Николић Небојша, чувар – ватрогасац: 4. 12 -1. 8. 2000.

Стеванић Радоња, чувар – ватрогасац: 4. 12. и даље.

Трнавац Златан, помоћни радник на одржавању, возач: 21. 12 – 16. 10. 1997.

Година 1990.

Узуновић Гордана, дактилограф: 23. 3 -26. 2. 1990.

Стојанов Драган, руководиоца централног грејања: 16. 1 -14. 1. 2000.

Радмилац Радован, руковоаоц грађевинских машина: 1. 8 – 1. 4. 1995.

Пуновић Станислав, геометар: 1. 9 – 3. 9. 1990 ; 13. 4. 1993 – 24. 1. 1994.

Година 1991.

Ружичић Снежана, благајник за наплату; пословни секретар: 30. 4 -19. 6. 1991; 15. 1. 1992-7. 1. 1996;
9. 1. 1996 – и даље.

Балшић Зоран, (одређено) НК радник: 3. 5 -30. 6 ; 1. 7 – 31. 11. 1991.

Ђурчић Градимир, руководиоца књиговодствених послова: 8. 5. и даље.

Пантовић Зоран, дипломирани грађевински инжењер: 21. 8. и даље.

Домановић Мира, дипломирани хемичар: 5. 9. и даље.

Перић Живојин, НК радник: 25. 9 – 31. 1. 1992.

Дамбуовић Драган, помоћни радник: 17. 10. 1991; 17. 01 – 18. 4. 1992.

Година 1992.

Бисенић Милорад (одређено), НК радник: 7. 4 -7. 9. 1993.

Пајић Саша, (одређено) : 16. 4 – 15. 6. 1992.

Пауновић Станислав, геометар: 1. 9 – 1994.

Лазовић Драган, инжењер геодезије, геометар I: 1. 10 – 24. 1. 1994; 25. 1. 1994 – 30. 12. 1995; 3. 1.
1996. и даље.

Година 1993.

Дамљановић Мирјана (одређено), дипломирани технолог: 1. 8 -15. 9. 1993.

Година 1994.

Капларевић Томислав, дипломирани правник: 17. 1. и даље.

Достанић Милева, чистачица: 8. 3 – 25. 2. 1996; 26. 2. 1996 и даље.

Костић Бобан, водоинсталатер: 1. 4. -25. 2. 1996. ; 26. 2. 1996, и даље.

Терзић Раденко, аутомеханичар: 11. 8. и даље.

Делић Мила, шеф службе за књиговодствене послове: 12. 9. и даље.

Живковић Душица, грађевински техничар: 17. 10 -1. 6. 1995.

Година 1995.

Јовановић Миливоје, машински инжењер: 1. 3 – 10. 11. 1997; 16. 2. 1998-23. 10. 2000.
Ђинић Владимир, дипломирани грађевински инжењер: 16. 3. и даље.
Вуковић Боса, курир: 23. 3 – 7. 12. 1995.
Васиљевић Зорица: 11. 5 -9. 3. 1997; 10. 3. 1997. и даље.
Ранђић Милена, контиста: 1. 6. и даље.
Ђоковић Нена, инжењер информатике: 5. 6. и даље.
Ђендић Даница, чистачица: 12. 6. и даље.
Белошевић Милорад, пословођа баждарнице: 1. 7. и даље.
Петровић Душко, руковоаоц грађевинскиц машина: 1. 8. и даље.

Година 1996.

Јањић Срђан, помоћник руководиоца радова: 15. 1. и даље.
Павловић Александар, електричар I: 16. 2. и даље.
Никшић Петар, дипломирани машински инжењер: 5. 3 – 30. 9. 1999.
Кузмановић Раде, електричар I: 28. 5. и даље.
Милићевић Радула, зидар: 1. 7 – 30. 4. 1999.
Рајичић Сретен, аутомеханичар: 1. 9. и даље.
Антић Зоран (одређено), ПК радник: 04. 10 – 26. 02. 1999.
Петровић Милан, аутомеханичар: 1. 10. и даље.
Миливојевић Љиљана, пословни секретар : 1. 11 – 29. 11. 1997.
Швабић Горан, ПК радник, возач: 1. 12. и даље.

Година 1997.

Поповић Милан, дипломирани грађевински инжењер: 24. 2 – 15. 9. 1998.
Ђекић Миладин, машинбравар, пословођа машинског одржавања: 1. 4. и даље.
Лечић Весна, геометар: 1. 7 – 4. 6. 1999; 16. 8. 1999 – 9. 10. 2001; 10. 10. 2001. и даље.
Которчевић Зоран, читач – инкасант: 10. 11. и даље.
Бранковић Лела, чистачица: 10. 12. и даље.

Година 1998.

Јовичић Драган, машински инжењер: 23. 2. и даље.
Караклајић Горан, помоћник руководиоца радова: 1. 3. и даље.

Година 1999.

Русимовић Часлав, водоинсталатер: 1. 1. и даље.
Масларевић Ивана, пословни секретар: 13. 1. и даље.
Стеванчевић Гордана, читач – инкасант, референт комерцијалних послова: 17. 8. и даље.
Гиздавић Микан, водоинсталатер: 17. 8. и даље.

Година 2000.

Сјеничић Зоран, водоинсталатер: 1. 3 -10. 2. 2002; 11. 2. 2002. и даље.
Јоковић Мирослав, водоинсталатер: 1. 3 – 9. 12. 2002; 10. 12. 2002. и даље.
Оцокољић Зоран, ПК радник: 1. 3 – 25. 2. 2003; 12. 6. 2003. и даље.
Нешовић Драгиша, ученик на пракси.
Ђоковић Миленко, фекалиста: 2. 10. и даље.
Крушчић Радомир, дипломирани машински инжењер: 30. 10 – 14. 4. 2004.
Боришић Биљана, оператер – дактилограф: 18. 12 – 31. 12. 2002; 1. 1. 2003. и даље.

Година 2001.

Филиповић Дејан, возач специјалног возила и аутобуса: 8. 1 – 4. 12. 2001; ЈНА; 2. 12. 2002 -25. 11. 2003; 26. 11. 2003. и даље.
Радовановић Мирко, електричар: 8. 1 -5. 3. 2002; ЈНА; 1. 1. 2003 – 31. 3. 2005; 1. 4. 2005. и даље.
Ђоловић Ђорђе, водоинсталатер: 16. 5 – 9. 3. 2004; 10. 3. 2004. и даље.
Главоњић Бранка, помоћник лаборант: 1. 6 -14. 2. 2002; 15. 2. 2002. и даље.
Јојић Драгослав, водоинсталатер: 8. 8. и даље.
Пауновић Станимирка: кафе куварица: 18. 8 – 27. 8. 2002.
Вујовић Раде, читач– инкасант: 3. 12 – 3. 5. 2002.
Достанић Зоран, аутомеханичар: 29. 12. и даље.
Јовановић Дејан, магационер: 15. 2 и даље.
Јојић Драгослав, водоинсталатер: 8. 8. и даље.

Година 2002.

Бошковић Бранко, руковаоц грађевинских машина: 1. 8. и даље.

Година 2003.

Стевановић Предраг, дипломирани грађевински инжењер: 14. 1. и даље.
Поповић Слободан, електричар II: 11. 2. и даље.
Станишић Милош, дипломирани електро инжењер: 1. 4. и даље.
Лишанчић Петар, зидар: 2. 6 -31. 1. 2004.
Пејовић Дејан, водоинсталатер: 7. 10. и даље.
Крмановић Милован, ложач, бравар, варилац: 27. 10. и даље.
Милошевић Стево, ПК радник: 26. 11. и даље.
Васовић Драган, водоинсталатер: 26. 11. и даље.
Гогић Тања, кафе куварица: 26. 1. и даље.

Година 2004.

Чкоњевић Љубиша, самостални пројектант: 22. 6. и даље.
Дилпарић Петар, чувар – руковаоц: 20. 9. и даље.

Милосављевић Славко, ПК радник: 1. 10. и даље.

Васиљевић Мирослав, читач инкасант: 1. 10. и даље.

Година 2005.

Савић Иван, возач: 1. 2 -28. 2. 2005.

Стефановић Зорица, благајник: 28. 2. и даље

Петровић Душан, шеф Службе за опште и правне послове: 15. 3. и даље.

Павловић Драгоман, ПК радник: 1. 4. и даље.

*
* *

Укупно од 1955. до 2005. године: 425 радника различитих профила.

ГОДИНА 2005.

**У години обележавања пет деценија постојања,
У „ВОДОВОДУ“ СУ ЗАПОСЛЕНИ:**

1. Властелица Петар, дипломирани економиста – директор предузећа,
2. Пантовић Зоран, дипломирани грађевински инжењер – помоћник директора предузећа.

I ТЕХНИЧКИ СЕКТОР

1. Стевановић Предраг, дипломирани грађевински инжењер, директор сектора.

Служба за изградњу и одржавање мреже

1. Гавриловић Божидар, дипломирани грађевински инжењер, шеф службе
2. Ђинић Владимир, дипломирани грађевински инжењер, помоћник шефа службе,
3. Спасовић Љубиша, руководиоца радова,
4. Николић Божидар, руководиоца радова,
5. Богосављевић Снежана, руководиоца радова,
6. Станковић Радојко, руководиоца радова,
7. Караклајић Горан, помоћник руководиоца радова,
8. Јањић Срђан, помоћник руководиоца радова,
9. Кузмановић Милорад, пословођа аутомеханичарске радионице,
10. Белошевић Милорад, пословођа баждарнице,
11. Терзић Раденко, аутомеханичар,
12. Петровић Милан, аутомеханичар,
13. Поповић Милојица, металостругар I,

14. Матијашевић Благоје, аутоелектричар – возач,
15. Ђокић Славиша, руковаоц грађевинских машина I,
16. Смиљанић Стеван, руковаоц грађевинских машина I,
17. Бошковић Предраг, руковаоц грађевинских машина I,
18. Петровић Душко, руковаоц грађевинских машина,
19. Бошковић Бранко, руковаоц грађевинских машина,
20. Матијевић Миливоје, возач специјалног возила и аутобуса,
21. Пајић Жарко, возач специјалног возила,
22. Радојевић Велимир, возач специјалног возила,
23. Јовановић Лука, возач специјалног возила,
24. Јовановић Зоран, возач специјалног возила,
25. Павловић Бобан, возач специјалног возила,
26. Чворовић Милојица, возач специјалног возила,

Стручни колеџијум ЈКП „Водовод“ први ред: Предраг Сивановић, Зоран Панџовић, Мира Домановић, Пеџар Власићелица, Драгица Николић, Надица Ресановић, Слободан Радивојевић, други ред: Милош Сиванишић, Божидар Гавриловић, Миладин Лончар, Градимир Ђурчић, Томислав Кајларевић, Владимир Ђишић, Душан Пеџировић, Драган Живковић и Мила Делић

Група радника Службе за изградњу и одржавање мреже (с лева на десно): Раденко Терзић, Милорад Кузмановић, Дејан Јовановић, Радојко Крунић, Гаврило Шеврић, Радисав Оцокољић, Младомир Ковачевић, Владимир Вуковић, Благоје Вранић, Љубица Сјасовић, Милорад Белошевић, Зоран Јовановић, Сјево Милошевић, Дејан Филиповић, Бранко Бошковић, Милан Пејровић, Горан Караклајић, Зоран Оцокољић, Живомир Чекаревац, Миленко Ђоковић, Бобан Костић, Срђан Јањић, Зоран Досјанић, Милојица Појовић, Драган Васовић, Драгица Нешовић, Ђорђе Ђоловић, Радојко Сјанковић, Душко Пејровић, Радоња Сјеванић, Владимир Ђинић, Арсеније Ђурковић, Радош Пековић, Жељко Ракоњац, Мирослав Јоковић, Дејан Пејовић и Милан Пауновић.

27. Филиповић Дејан, возач,
28. Стеванић Радоња, возач,
29. Швабић Горан, возач,
30. Ковачевић Младомир, водоинсталатер I,
31. Младеновић Миливоје, водоинсталатер I,
32. Русимовић Часлав, водоинсталатер I,
33. Ђурковић Арсеније, водоинсталатер I,
34. Ђировић Срђан, водоинсталатер I,
35. Пековић Радош, водоинсталатер I,
36. Гиздавић Микан, водоинсталатер I,
37. Вуковић Владимир, водоинсталатер I,
38. Костић Бобан, водоинсталатер I,
39. Јоковић Мирослав, водоинсталатер II,
40. Сјеничић Зоран, водоинсталатер II,

41. Пејовић Дејан, водоинсталатер II,
42. Крсмановић Милован, водоинсталатер II,
43. Васовић Драган, водоинсталатер II,
44. Ђоловић Ђорђе, водоинсталатер II,
45. Јојић Драгослав, водоинсталатер II,
46. Нешовић Драгиша, зидар I,
47. Достанић Зоран, аутомеханичар – ложач,
48. Пауновић Живан, компресориста,
49. Митровић Милка, дактилограф – евидентичар,
50. Оцокољић Миланка, перач водомера,
51. Пајић Снежана, чистачица,
52. Ђоковић Миленко, фекалиста на чишћењу цевовода,
53. Пауновић Милан, фекалиста на чишћењу цевовода,
54. Лазовић Милош, фекалиста,
55. Топаловић Велибор, фекалиста,
56. Ђировић Ратко, фекалиста,
57. Милосављевић Славко, фекалиста,
58. Оцокољић Радисав, ПК радник,
59. Петровић Ђорђе, ПК радник,
60. Ђуровић Томислав, ПК радник,
61. Шеврт Гаврило, ПК радник,
62. Чекеревац Живомир, ПК радник,
63. Крунић Радојко, ПК радник,
64. Ракоњац Жељко, ПК радник,
65. Оцокољић Зоран, ПК радник,
66. Милошевић Стево, ПК радник,
67. Павловић Драгоман, ПК радник.

Служба за производњу и дистрибуцију воде

1. Станишић Милош, дипломирани инжењер електротехнике, шеф службе,
2. Радивојевић Слободан, дипломирани инжењер електротехнике, заменик шефа службе,
3. Караклајић Миломир, пословођа електро – одржавања,
4. Бјекић Миладин, пословођа машинског одржавања,
5. Бјекић Милоје, пословођа одржавања електронике,
6. Делић Радослав, електричар I на одржавању,
7. Караклајић Слободан, електричар I на одржавању,
8. Војиновић Ацо, електричар I на одржавању,
9. Миливојевић Младомир, машиниста II на одржавању,
10. Гоцић Драган, машиниста I на одржавању,
11. Рајичић Сретен, машиниста I на одржавању,

Група радника Службе за производњу и дистрибуцију воде (с лева на десно): Слободан Радивојевић, Љубица Сјеничић, Слободан Караклајић, Александар Мунић, Радослав Делић, Мирко Радовановић, Драган Гоцић, Милош Сјаничић и Ацо Војиновић (горе).

Раде Кузмановић, Милош Сјаничић, Слободан Караклајић, Ацо Војиновић, Сибин Марковић, Миломир Караклајић, Слободан Радивојевић

12. Сјеничић Љубиша, електричар II на одржавању,
13. Кузмановић Раде, електричар II на одржавању,
14. Павловић Александар, електричар II на одржавању,
15. Поповић Слободан, електричар II на одржавању,
16. Радовановић Мирко, електричар II на одржавању,

Служба за санитарну контролу

1. Домановић Мира, дипломирани хемичар, шеф службе,
2. Ресановић Надица, лекар специјалиста микробиолог, помоћник шефа службе,
3. Кнежевић Славица, лаборант за бактериолошке анализе,
4. Марић Радмила, лаборант за бактериолошке анализе,
5. Крстовић Јелена, лаборант за бактериолошке анализе,
6. Драгићевић Вера, лаборант,
7. Рајичевић Биљана, лаборант за хемијске анализе,
8. Ружичић Биљана, лаборант за хемијске анализе,
9. Ђуракић Видосава, лаборант за хемијске анализе,
10. Пауновић Светлана, помоћни лаборант,
11. Главоњић Бранка, помоћни лаборант,
12. Ђурчић Ратомир, узоркивач и испирач мреже,
13. Ђендић Даница, чистачица.

Оне који контролишу исправност воде за пиће. С лева на десно: Бранка Главоњић, Милева Ракоњац, Вера Драгићевић, Надица Ресановић, Радмила Марић, Јелена Крстовић, Светлана Пауновић, Мира Домановић и Даница Ђендић

Служба за развој

1. Живковић Драган, дипломирани грађевински инжењер, шеф службе,
2. Оташевић Мирољуб, дипломирани машински инжењер, помоћник шефа службе,
3. Чкоњевић Љубиша, самостални пројектант,
4. Лазовић Драган, геометар I,
5. Јевтовић Зоран, инжењер I,
6. Ђинић Нена, инжењер,
7. Петровић Милијана, референт за одобрења,
8. Лечић Весна, геометар II.

Слева на десно: Предраг Сивановић, Зоран Јевтовић, Весна Лечић, Мирољуб Оташевић, Милијана Петровић, Драган Лазовић, Нена Ђинић и Драган Живковић (седи)

II ЕКОНОМСКИ СЕКТОР

1. Ђурчић Градимир, дипломирани економиста, директор сектора.

Служба за финансијске послове

1. Николић Драгица, дипломирани економиста, шеф службе,
2. Стефановић Бранко, шеф АОП-а,
3. Пантелић Бранка, референт ликвидатор,
4. Вујичић Милош, оператер на систему,
5. Видојевић Мара, благајник за наплату,
6. Белић Душица, благајник за наплату,
7. Ружичић Снежана, благајник за наплату,
8. Васиљевић Зорица, благајник за наплату,
9. Достанић Милева, благајник за наплату,
10. Стефановић Зорица, благајник за наплату.

Градмир Ђурчић, Слободан Велисављевић, Бранислав Павловић, Бранко Сјефановић, Гордана Сјефанчевић, Снежана Ружичић, Мила Делић, Душица Белић, Драгица Николић, Милорад Боришић, Зоран Којиорчевић, Љиљана Појовић, Снежана Сјанковић, Милена Ранђић, Зорица Сјефановић, Славица Лончар, Борисав Савић, Милош Вујичић, Бранка Пантелић, Зорица Васиљевић, Мара Видојевић, Зоран Мунићлак, Драган Јовичић, Пејар Дилићарић и Јордан Ђумић

Служба за књиговодствене послове

1. Делић Мила, дипломирани економиста, шеф службе,
2. Ранђић Милена, контиста,
3. Лончар Славица, референт купаца,
4. Станковић Снежана, финансијски књиговођа,
5. Поповић Љиљана, књиговођа оператер,
6. Танасијевић Љубица, књиговођа оператер.

Служба за комерцијалне послове

1. Стеванчевић Гордана, референт комерцијалних послова,
2. Марковић Радмила, референт комерцијалних послова,
3. Велисављевић Слободан, референт за наплату,
4. Мунитлак Зоран, набављач,
5. Вранић Благоје, магационер,
6. Јовановић Дејан, магационер.

Одељење читача

1. Јовичић Драган, шеф одељења,
2. Боришић Милорад, контролор мреже,
3. Радовановић Маринко, контролор мреже,
4. Савић Борисав, контролор мреже,
5. Которчевић Зоран, контролор мреже,
6. Перић Дикан, читач – инкасант,
7. Ружицић Зоран, читач – инкасант,
8. Васиљевић Мирослав, читач – инкасант.

Рачунарски центар

Слева на десно: Милорад Боришић, Слободан Велисављевић, Градимир Ђурчић, (први ред) Драган Јовичић, Борисав Савић, Зоран Которчевић

III СЕКТОР ЗА ПРАВНЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ

1. Лончар Миладин, дипломирани правник, директор сектора
2. Капларевић Томислав, дипломирани правник, заменик директора сектора

Служба за правне и опште послове

1. Петровић Душан, дипломирани правник, шеф службе.
2. Буђевац Споменка, референт за кадровске послове, заштиту на раду и одбрану,
3. Јовановић Жанка, пословни секретар,
4. Масларевић Ивана, пословни секретар,
5. Боришић Биљана, оператер дактилограф,
6. Пајовић Светлана, курир,
7. Гогоић Тања, кафе куварица – сервирка,
8. Перић Милица, чистачица,
9. Бранковић Лела, чистачица.

Тања Гогоић, Лела Бранковић, Миладин Лончар, Милица Перић, Томислав Капларевић, Ивана Масларевић и Биљана Боришић

Одељење обезбеђења

1. Костић Милета, чувар ватрогасац,
2. Луковић Љубиша, чувар ватрогасац,
3. Милисављевић Зоран, чувар руковаоц,
4. Дилпарић Петар, чувар руковаоц,
5. Ђумић Јордан, чувар ватрогасац,
6. Павловић Бранислав, чувар ватрогасац,
7. Проковић Милан, чувар ватрогасац,
8. Крупеж Милан, чувар руковаоц,
9. Аџић Зоран, чувар руковаоц,
10. Јовановић Александар, чувар руковаоц,
11. Марковић Сибин, чувар руковаоц,
12. Мунић Александар, чувар руковаоц,
13. Брајовић Радомир, чувар руковаоц,
14. Росић Зорица, портир.*

*
* *

У првој години у предузећу је било запослено 18 радника.: управник /директор, двоје књиговођа, благајник, шеф рачуноводства, грађевински техничар, два водоинсталатера, два зидара, један помоћник зидара, два радника на водоводу и један ученик на пракси. До краја године четири радника напустило је предузеће.

Са развојем, у предузећу је повећаван број запослених, уз непрекидно примање у радни однос све више квалификованих радника. Највише их је било 1988-185 и 1989-194.

Ево прегледа кретања броја запослених по годинама: 1955 – 18, 1956 – 24, 1957 – 27, 1958.(25 и један ученик), 1959 – 29, 1960.(25 и један ученик), 1961– 26, 1962 – 35 и један ученик), 1963 – 38, 1964 – 46, 1965 – 46, 1966 – 48, 1967 – 55 и један ученик, 1968 – 62, 1969 – 69, 1970 – 77, 1971 – 82, 1972 – 82 и пет сезонских радника, 1973 – 88, 1974 – 133, 1975 – 117, 1976 – 122, 1977 – 125, 1978-132, 1979 – 145, 1980 –150, 1981– 144, 1982.– 149, 1983– 146, 1984– 148, 1985-149, 1986 – 156, 1987 – 175, 1988 – 185, 1989 – 196, 1990 – 177, 1991 – 169, 1992 – 163, 1993 – 164, 1994 – 162, 1995 -162, 1996 – 169, 1997 – 170, 1998 – 171, 1999 – 169, 2000 – 170, 2001 – 165, 2002 -169, 2003 – 162, 2004 -161, 2005 – 163.

Слева на десно први ред: Слободан Велисављевић, Сибин Марковић, Петар Дилпарић, Зоран Милисављевић, Милан Крупеж и Бранислав Павловић

* Податке о запошљавању по годинама и списак запослених у 2005. години комплетирао је Споменка Буђевац.

**КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ
НА КРАЈУ 2004. ГОДИНЕ**

Рб.	Назив сектора или службе	Степен стручне спреме								Укупно
		VII/1	VII	VI	V	IV	III	II	I	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Директор предузећа	-	1	-	-	-	-	-	-	1
1	Технички сектор	1	10	4	26	17	29	16	2	105
	- директор сектора	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	- заменик директора сектора	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	- Служба за производњу воде	-	2	-	9	4	1	-	-	16
	- Служба за санитарну контролу	1	1	-	-	6	3	-	1	12
	- Служба за развој	-	3	4	-	1	-	-	-	8
	- Служба за изградњу и одржавање	-	2	-	17	6	25	16	1	67
2	Економски сектор	-	3	6	5	17	-	-	-	31
	- директор сектора	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	- Служба за књиговодство	-	1	1	-	4	-	-	-	6
	- Служба за финансијске послове	-	1	2	-	7	-	-	-	10
	- Служба за комерцијалне послове	-	-	2	1	3	-	-	-	6
	- Одељење читача	-	-	1	4	3	-	-	-	8
3	Сектор за правне и опште послове	-	2	1	2	11	3	2	3	24
	- директор сектора	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	-Служба за правне и опште послове	-	1	1	-	3	1	-	3	9
	- Одељење обезбеђења	-	-	-	2	8	2	2	-	14
4	Стање на дан 31.12.2004.	1	16	11	33	45	32	18	5	161
5	Стање на дан 31.12.2003.	1	16	9	30	47	33	19	7	162
6	Индекс 2004/03.	100	100	122	110	95	97	94	71	99

ПОГИНУЛИ НА РАДНОМ МЕСТУ

У летопис „Водовода“ уписано је да су неки чланови његовог колектива погинули извршавајући своје радне обавезе.

Водоинсталатер Влајко Голубовић, дошао је у предузеће 1. септембра 1959. Са одслужења војног рока, у коме је провео две године, вратио се на радно место 13.8.1963. Погинуо је од електричне струје 13. јула 1964.

Његов колега Славољуб Митровић изгубио је живот на радном месту 19. новембра 1968. У предузећу је радио од 1. августа 1962.

Мир сенима њиховим.

Већи број чланова колектива у ових пет деценија упокоји се у Господу природном смрћу.

Мир и сенима њиховим.

ПЕНЗИОНЕРИ

Живи

Милисава Голубовић (од 1982.године), Радмила Обреновић (1983), Нешат Реџеповић (1985), Витомир Богићевић (1985), Велиша Селаковић (1987), Томислав Славковић (1989), Милан Михаиловић (1989), Момчило Ђонович (1990), Драгиша Петровић (1990), Радич Чворовић (1991), Надежда-Нада Вуловић (1991), Звонимир Стожинић (1991), Раденко Лакић (1991), Адам Тајсић (1991), Веселко Ињац (1991), Срећко Костић (1991), Станислав Савић (1992), Миливојка Антић (1992), Милунка Арлов (1992), Драгиша Бисенић (1993), Радослав Станчић (1993), Гвозден Пауновић (1994), Милета Воденичар (1994), Бранко Стевановић (1994), Радаило Петковић (1995), Љиљана Кр-

стовић (1995), Селимир Филиповић (1996), Мирослав Караклајић (1997), Милојица Дуњић (1998), Ратко Вучићевић (1999), Јеремија Стојковић (1999), Милан Стефановић (1999), Милан Бисенић (2000), Радослав Дамбуловић (2000), Милун Стеванић (2000), Предраг Јањић (2000), Даринка Ракетић (2000), Гојко Шилковић (2001), Томислав Јовановић (2001) Илинка Јовановић (2001), Рајко Проковић (2001), Миодраг Вратоњић (2001), Славко Ињац (2001), Ђорђе Главоњић (2001), Петкана Мунитлак (2001), Милијана Ересенков (2002), Радослав Јоковић (2002), Љиљана Драшковић (2002), Јанко Балшић (2002), Живојин Гвозденовић (2002), Алекса Јанковић (2003), Зоран Павловић (2004) и Томислав Васиљевић (2004).

Умрли

Љубомир Станојевић (од 1972), Андрија Јовановић (1975), Радисав Ковачевић (1980), Олга Савић (1982), Милорад Јовановић (1982), Милојко Перовић (1984), Милош Пауновић (1984), Душан Достанић (1985), Милош Богићевић (1986), Адам Тодосијевић – Мецо (1987), Драгослав Митровић (1987), Милош Савић

(1987), Радмило Вуловић (1987), Богољуб Бежанић (1987), Милош Ђукић (1987), Петар Вучићевић (1988), Радивоје Аџић (1988), Милош Николић – Пићо (1989), Миодраг Грбовић (1990), Михаило Вукашиновић (1989), Страцимир Павловић (1990), Радојко Андрић (1990), Станислава Мартиновић (1991), Стојанче Илић (1992), Радомир Ружићић (1995) и Милан Вулишић (1996).*

* У оба списка (живих и умрлих) уписани су само они који су пензионисани као радници „Водовода“. Све спискове за ово поглавље комплетирао је Споменка Буђевац.

ПО МЕРИ ЧОВЕКОВОЈ

Јавно комунално предузеће „Водовод“ у Чачку данас: 160 стално запослених и троје на одређено време. Мајстори посла који им је поверен.

Оцена је стручњака:

По концепцији производње и дистрибуције воде и по унутрашњој организацији, ово предузеће близу је европских и светских стандарда: осам запослених на 1.000 водомера – за водоводе који имају само производњу и дистрибуцију воде.

Оваква оцена темељи се респективним показатељима:

У градску мрежу и подсистеме сваког дана се упушта између 360 и 410 литара у секунди здраве, хигијенски исправне пијаће воде, а у домаћинствима максимална потрошња је преко 600 литара у секунди. Тиме се редовно снабдева 27.820 (1.480 правних и 26.340 физичких лица) потрошача преко 18.902 водомера. Овако велики број потрошача редовно се читава (привреда месечно, домаћинства тромесечно) и подаци се аутоматски обрађују захваљујући поседовању савременог рачунарског система IBM AS 400.

Систем за снабдевање водом има 31 изграђен резервоар, укупне запремине 19.000 кубних метара. Водоводна мрежа, са прикључцима, дуга је 529.000 а канализациона 381.478 метара. Обе се редовно одржавају, а кварови се отклањају у најкраћем могућем року. Ово је могуће захваљујући савременом Централном систему

надзора и управљања и доброј опремљености Службе за одржавање и изградњу, која поседује: шест багера, два специјална возила „woma“, девет камиона, два хидропауера, две сливничарке, две цистерне за пијаћу воду...

Оформљен је тим за пројектовање водоводних и канализационих система користећи најсавременије рачунаре, а за снимање – ГПС систем, који служи и за снимање изведеног стања нове мреже, али и за дигитализацију оне која је раније изграђена.

Од минијатурне радионице у којој су мајстори користили приручни алат и мајушне стручне службе, која је од „алата“ имала само оловку, перо и перницу, од првих километара водоводне и канализационе мреже, захваљујући стручности и пожртвовању запослених, помоћи локалне самоуправе, понекад и органа Србије, посебно привреде и грађана, за пет деценија „Водовод“ је израстао у модерно комунално предузеће. Карактеришу га: савремена постројења за производњу и дистрибуцију воде, разграната мрежа водовода и канализације, стручност запослених, које још одликују марљивост у извршавању послова, али и тежња да се сваке године граде нови објекти у Чачку, приградским насељима и селима коришћењем најновије технологије, чиме се свим грађанима и привреди обезбеђује здрава пијаћа вода и, уједно, оплемењује животна средина. А, све су то – европски стандарди и људска потреба Чачана. По мери човековој служи се – човеку.

АРХИВСКА ГРАЂА И ЛИТЕРАТУРА

- * Архива ЈКП „Водовод“ у Чачку.
- * Архивска грађа у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
- * Архивска грађа Скупштина општина Чачак.
- * Др Алекса Стојковић „Један поглед на санитарне прилике у округу чачанском у год. 1905.,1906, и 1907.“, Ниш, 1908.
- * „Извештај о чачанском водоводу“, Чачак, 1911.
- * „Чачански водовод, – извештај Управног и Надзорног одбора“, Чачак, 1908.
- * „Политика“, Београд, 1937.
- * Лист „Чачански глас“, Чачак, 1932– 1935. и 1953 – 2004.
- * „Предлог буџета Градске општине у Чачку г.Радојка Солујића по питању да ли Чачак треба да остане градска или обична општина – са седнице Градског већа од 19. септембра 1937.год.“, Чачак, 1937.
- * Драгомир С. Поповић и сарадници, „Споменица Чачанске гимназије 1837-1937.године“, Чачак, 1937.
- * Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац 1815-1915“, I-II, Чачак, 1968, 1969.
- * Мирослав – Миле Мојсиловић, „Др Јарослав Кужељ“, Зборник радова Народног музеја, Чачак, 1971.
- * Синиша Пауновић, „Србија које нема“, Београд, 1971.
- * Љубодраг Поповић, „Чачак и његова околина пре сто година у очима једног лекара“, Зборник радова Народног музеја, ИВ, Чачак, 1973.
- * Мирослав – Миле Мојсиловић, „Апотекарство у Чачку“, Чачак, 1976.
- * Мирослав – Миле Мојсиловић и Радован М.Маринковић, „Здравство чачанског краја“, Чачак, 1979.
- * Миладин Вукосављевић, Радован М. Маринковић и Никола Петковић, „Слобода 1948 – 1988.“, Чачак, 1988.
- * „Регионални водоводни систем Рзав“, Чачак, 1990.
- * „Ко је ко у Чачку 1997“, приредили Љубомир Марковић и Светислав Љ. Марковић, Чачак, 1997.
- * Др Јарослав Дашић, „Чачанске банке 1956 – 1996“, Чачак, 1996.
- * „Вишевековна историја Чачка и околине“, зборник радова са научно – стручног скупа одржаног, 28. и 29. октобра 1994.године и Београду, Удружење Чачана, Београд, 1995.
- * Радомир Д. Василијевић, „Монографија развоја водоснабдевања на сливу Западне Мораве и делу слива Дрине 1923 – 1988“, Чачак, 1999.Ауторима ове монографије посебно су били добродошли подаци из Василијевићеве књиге.
- * Милош Тимотијевић, „Општинска власт у Чачку између два светска рата“, Зборник радова Народног музеја, XXVII, Чачак, 1997.
- * Милош Тимотијевић, „Општина Чачак и њени председници 1918 – 1941“, каталог изложбе, Народни музеј, Чачак, 1999.
- * Мирослав – Миле Мојсиловић, „Само је један твој град“, Чачак, 2000.
- * Снежана Шапоњић Ашанин, „Вода у народној традицији“, каталог изложбе, Народни музеј, Чачак, 2001.
- * Мр Светислав Љ. Марковић, прота Јован Лукић и Радован М. Маринковић, „Ко је ко у Чачку на почетку трећег миленијума“, Чачак, 2002.
- * Делфина Рајић и Милош Тимотијевић „Овчарско-кабларски манастири“, Чачак, 2004.
- * Родољуб Петровић, „Прича о Љубићу“, Чачак, 2004.

АУТОРИ

Двојици Маринковића, оцу и сину, ово је пета књига коју, као аутори, заједнички потписују. Пре ње објавили су монографије: „Чачанска Просвета“ (2003), „Драгачевци под барјакком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића“ (са Ником-Николом Стојићем, 2004) „Од описмењавања до факултетских звања“ (о Установи за културно – образовну делатност „Коста Новаковић“ у Чачку, 2005) и „Чачански Абрашевић, 1905-2005“.

Радован М. Маринковић рођен је 1936. године у Придворици код Чачка. Школовао се Чачку и Београду. Радни век углавном је провео као уредник културне рубрике „Чачанског гласа“. Сарадник је бројних листова, часописа, календара, зборника и електронских медија. Учесник је научних скупова, рецензент књига, уредник више едиција. Аутор је осамдесет књи-

га. Члан је Удружења књижевника Србије, Удружења новинара Србије, Вукове задужбине, Одбора за проучавање села Српске академије наука и уметности и Књижевног клуба „Драгослав Грбић“ у Чачку. Заступљен је у више књижевних антологија и лексикона. Живи у Чачку.

Зоран Маринковић рођен је 1960. године у Горачићима (Драгачево). Школовао се у Чачку, Крагујевцу и Београду. Правник. Запослен је у Међуопштинском историјском архиву у Чачку. Сарадник је листова, часописа и електронских медија и учесник на научним скуповима. Заступљен је у лексикону „Ко је ко у Чачку на почетку трећег миленијума“ (2002). Секретар је Удружења публициста Чачка, града у коме живи.

Драгољуб М. Вујовић

САДРЖАЈ

ОПШТЕ ДОБРО	5	Катастар водова и подземних објеката ..	53
ПОЗНАНСТВО СА ГРАДОМ	7	Стабилан рад	55
МОРАВА	9	Постројење за пречишћавање воде	56
БУНАРИ, ИЗВОРИ, ЧЕСМЕ	12	Вода са Рзава	56
НЕРЕАЛИЗОВАНИ ПРОЈЕКТИ		Драматичне године	63
Пионирски подухвати	19	ПЕТА ДЕЦЕНИЈА.	
Чесмени фонд	19	Из године у годину	65
Ратови су били бржи	24	Технички губици воде	81
Мало воде у Јездинском пољу	25	Губици у пословању	81
Најзад – Бељина	27	ДОБА ЗРЕЛОСТИ	
КОНАЧНО, ВОДОВОД		Дирекција	85
Оснивање	33	Делатност	87
Називи	33	Планирање	93
Почетак са „Слободом“	33	Унутрашња организација	95
Хроника „Чачанског гласа“	34	Директори	98
Драгоценост сведочанство	38	Сектор за техничке послове	100
Први радници	39	Сектор за економске послове	111
Почетни подухвати	39	Сектор за правне и опште послове	113
Ценовник	40	Органи управљања	115
Листићи из летописа	42	Синдикат	119
Потребе све веће	42	Прославе	121
Динамичан развој	43	Признања	125
Интеграције и раздруживања	46	СВИ РАДНИЦИ	127
Фонд за изградњу водоводног		Пензионери	158
система „Семедраж“	46	ПО МЕРИ ЧОВЕКОВОЈ	159
Сумарник једне деценије	50	Архивска грађа и литература	160
Без јавних чесама	52	Аутори	161

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ □ ЗОРАН МАРИНКОВИЋ

ЧАЧАНСКИ ВОДОВОД

(1955 – 2005)

Монографија

Прво издање

Технички уредник

МИЛАН МАРТИНОВИЋ

Коректор

ЗОРАН МАРИНКОВИЋ

Компјутерски унос текста

ИВАНА МАСЛАРЕВИЋ

Прелом и ликовно-техничка обрада

МИЛОМИР ПОПОВИЋ ПРАЊО

ВАСИЛИЈЕ БЕЛОПАВЛОВИЋ

Фотографије:

ЈКП „ВОДОВОД“ – ЧАЧАК

НАРОДНИ МУЗЕЈ – ЧАЧАК

„ЕЛИТА“ – ЧАЧАК

„ЧАЧАНСКИ ГЛАС“

ПРИВАТНЕ ЗБИРКЕ

Обим: 10 ¼ штампарских табака

Тираж: 600 примерака

Штампа:

„ЛИТОПАПИР“ – ЧАЧАК

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658.1:628.1/.2(497.11)„1955/2005“
628.1/.2(497.11)„1955/2005“

МАРИНКОВИЋ, Радован М.

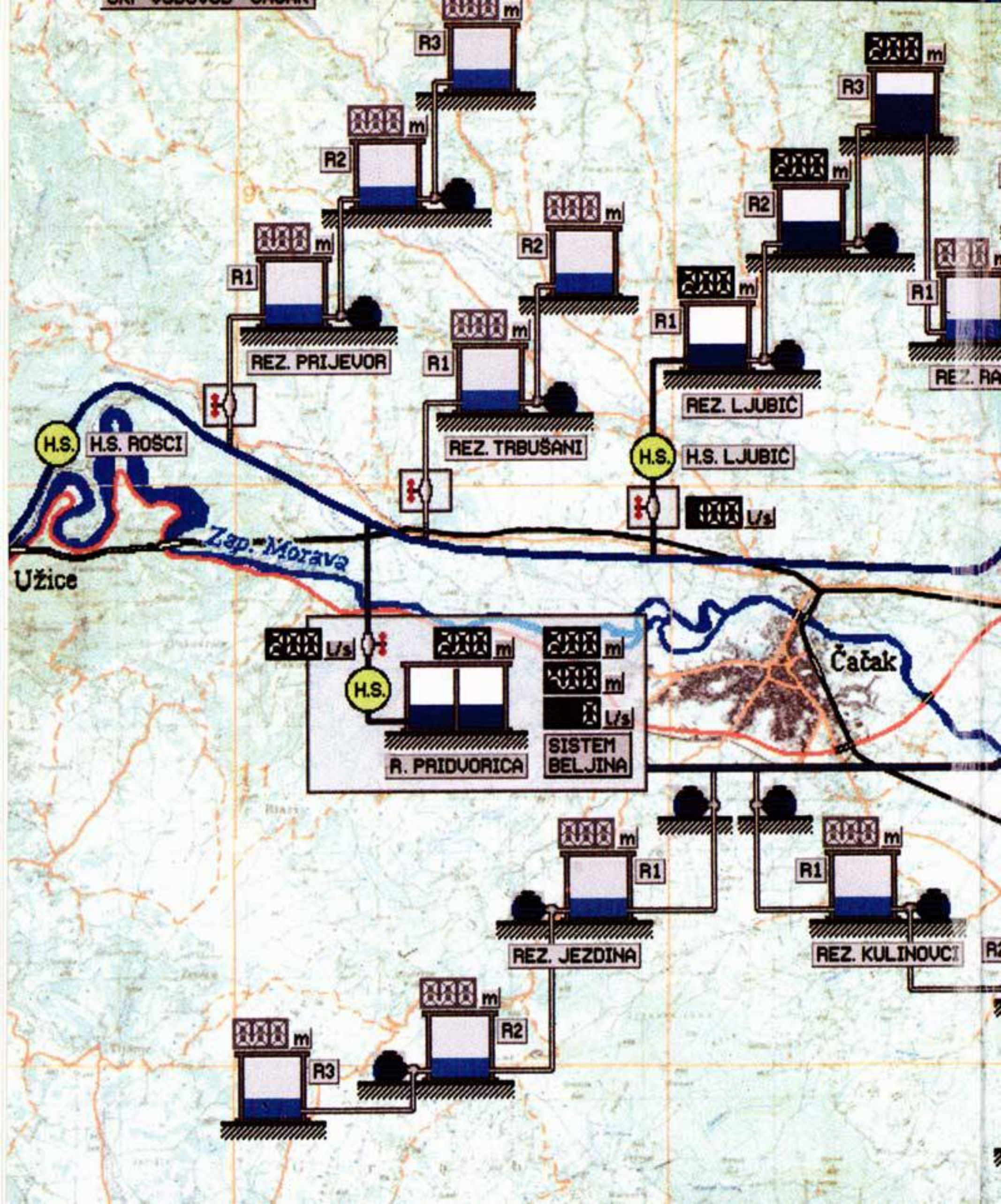
Чачански водовод : (1955-2005) ;
[монографија] / [аутори текста Радован М.
Маринковић, Зоран Маринковић]. - 1. изд. -
Чачак : Водовод : Литопапир, 2005 (Чачак
: Литопапир). - 163 стр. : илустр. ; 24
cm

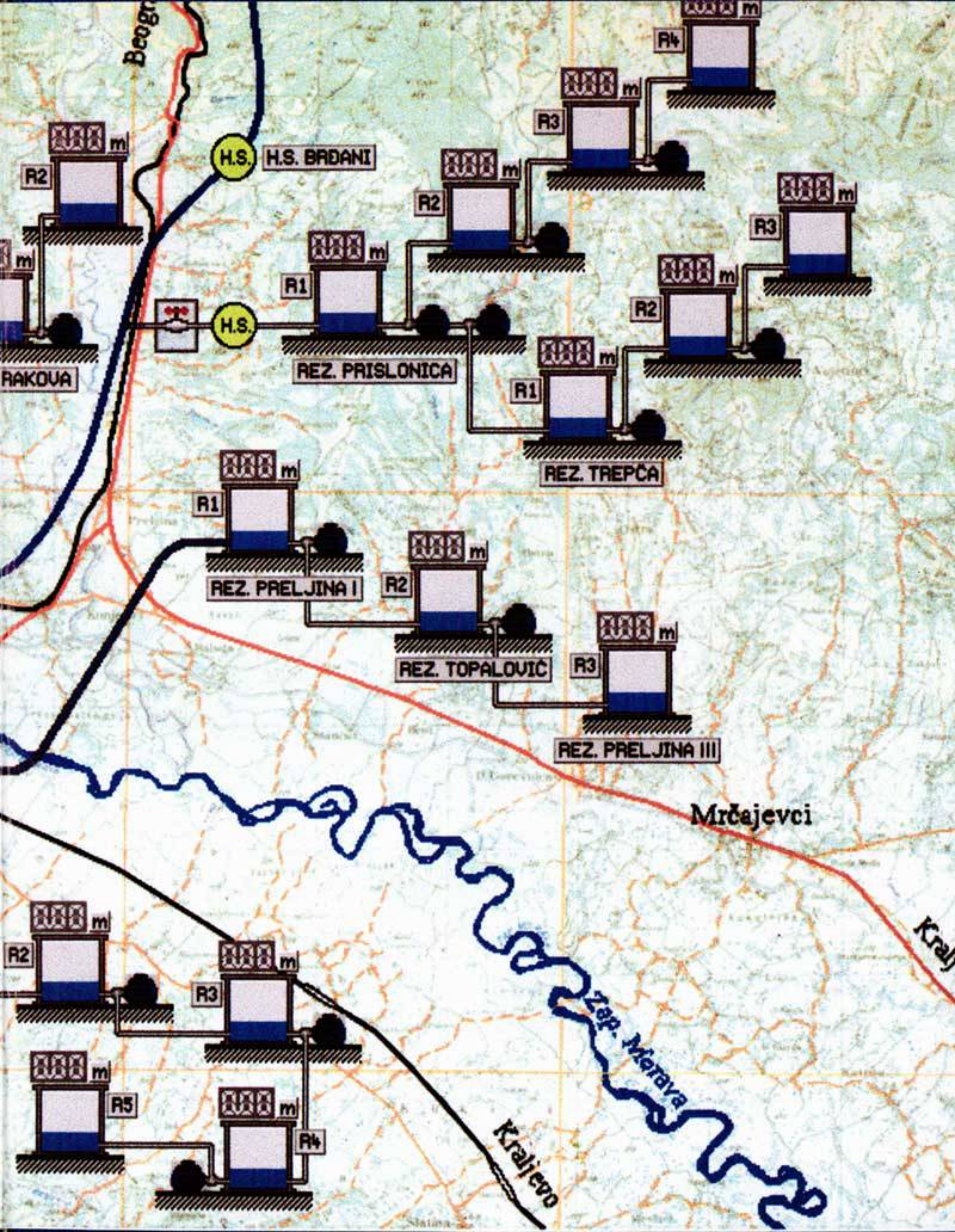
Тираж 600. - Аутори: стр. 159. - Напомене
уз текст. - Библиографија: стр. 158.

ISBN 86-7618-021-0

1. Маринковић, Зоран 2. Јавно комунално
предузеће „Водовод“ (Чачак)
а) Комунално предузеће Водовод (Чачак) -
1955-2005 б) Снабдевање водом - Чачак -
1955-2005

COBISS.SR-ID 122936076

„Водовод“ у градску мрежу и потсистеме свакодневно упушта између 360 и 410 литара у секунди здраве, хигијенски исправне воде. Тиме се снабдева 27.820 потрошача, који се редовно читавају и подаци се електронски обрађују захваљујући поседовању савременог рачунарског система IBM AS 400. Систем за снабдевање водом има 31 изграђен резервоар, укупне запремине 19.000 кубних метара. Водоводна мрежа са прикључцима дуга је 529.000, а канализациона 381.478 метара. Обе се редовно одржавају захваљујући централном систему надзора и управљања и доброј опремљености Службе за одржавање и изградњу.

Оформљен је тим за пројектовање водоводних и канализационих система користећи најсавременије рачунаре, а за снимање GPS систем...

